



národní
ústav
odborného
vzdělávání

**Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků
a studentů ve středním a vyšším odborném
vzdělávání v ČR a v krajích ČR
a postavení mladých lidí na trhu práce
ve srovnání se stavem v Evropské unii**

2008/09

Ing. Jiří Vojtěch
Ing. Daniela Chamoutová
Mgr. Pavla Skácelová



Praha 2009

OBSAH

1. POHLED NA DLOUHODOBÝ VÝVOJ POČTU 15LETÝCH OSOB V ČESKÉ REPUBLICE	3
2. VÝVOJ VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURY ŽÁKŮ NOVĚ PŘIJÍMANÝCH DO STŘEDNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A VYŠŠÍHO ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	5
3. VÝVOJ POČTU MLADÝCH LIDÍ VE VĚKU 15 LET V KRAJÍCH	11
4. VÝVOJ VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURY ŽÁKŮ NOVĚ PŘIJÍMANÝCH DO STŘEDNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A VYŠŠÍHO ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V ČLENĚNÍ PODLE KRAJŮ	14
5. VÝVOJ OBOROVÉ STRUKTURY ŽÁKŮ VE STŘEDNÍM A VYŠŠÍM ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ	22
6. VÝVOJ POČTU ŽÁKŮ PŘIJATÝCH DO STŘEDNÍHO VZDĚLÁNÍ NA ZÁKLADĚ PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY	33
6.1 Použitá data a metodika	33
6.2 Stav a vývoj podílů žáků absolvujících přijímací zkoušky v členění dle kategorií vzdělání	35
Střední vzdělání (bez výučního listu, maturitní zkoušky).....	35
Střední vzdělání s výučním listem	35
Střední vzdělávání s MZ – gymnaziální vzdělávání.....	35
Střední vzdělávání s MZ (odborné)	35
Střední vzdělávání s MZ a se začleněným odborným výcvikem	37
Střední vzdělávání s MZ – nástavbové studium	37
Vzdělávání v konzervatořích	37
6.3 Stav a vývoj podílů žáků absolvujících přijímací zkoušky v členění dle skupin oborů vzdělání.....	37
Střední vzdělávání s MZ (odborné – kategorie M).....	37
Střední vzdělávání s MZ a se začleněným odborným výcvikem – kategorie L0	39
Střední vzdělání s výučním listem – kategorie H a E	39
Střední vzdělávání s maturitní zkouškou – nástavbové studium – kategorie L5	40
6.4 Shrnutí	41
7. POSTAVENÍ MLADÝCH LIDÍ NA TRHU PRÁCE VE SROVNÁNÍ SE STAVEM V EVROPSKÉ UNII.....	43
7.1 Nezaměstnanost mladých v Evropské unii	43
Znevýhodnění mladých oproti zbývajícím většině pracovní síly	44
Vývoj míry nezaměstnanosti mladých v posledním desetiletí.....	45
7.2. Vliv ekonomické krize na nezaměstnanost v EU	45
Dopad ekonomické krize na hospodářskou výkonnost evropských zemí.....	45
Míra nezaměstnanosti po nástupu krize – předpokládaný vývoj	47
Míra nezaměstnanosti v EU v únoru 2009 – skutečný stav	49
8. MIGRACE PRACOVNÍCH SIL.....	50
8.1 Česká republika a migrace	51
8. 2 Vliv krize na migraci pracovních sil	52
PŘÍLOHY	53



Výchozí údaje pro kap. 2, 4 a 5 jsou převzaty z materiálů Ústavu pro informace ve vzdělávání, další pak vycházejí z údajů VŠPS Českého statistického úřadu a databází OECD, Eurostatu a ECAS.

VYDAL NÁRODNÍ ÚSTAV ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

© NÚOV 2009

TISK

INFORMAČNÍ STŘEDISKO ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ NÚOV

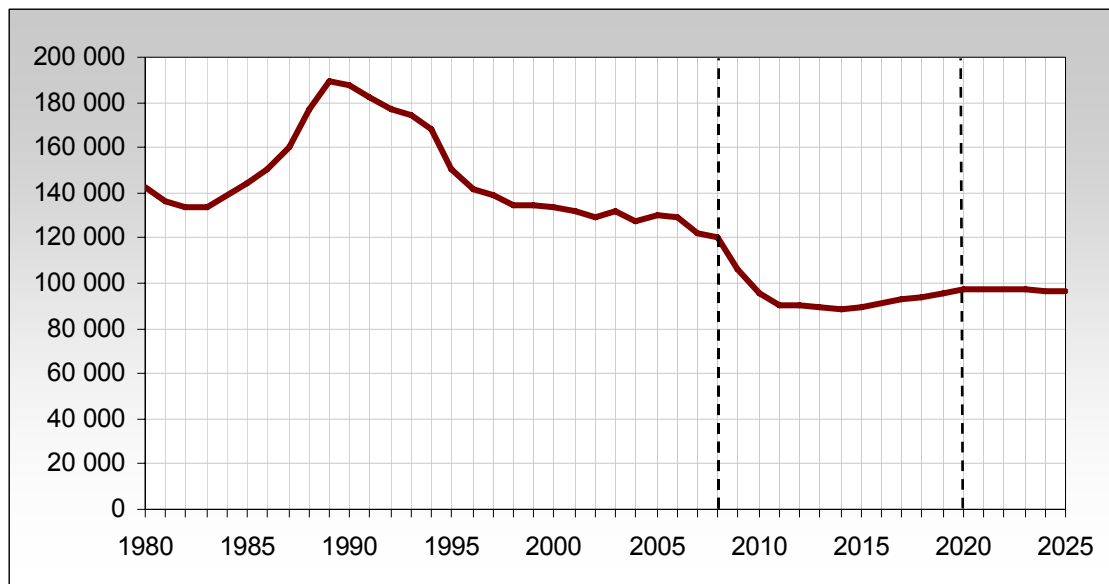
1. Pohled na dlouhodobý vývoj počtu 15letých osob v České republice

V posledních letech narůstají obavy z výrazného poklesu počtu osob v populačních ročnících přicházejících do středních škol a v souvislosti s tím i z dramatických změn vzdělanostní struktury žáků ve středním a vyšším vzdělávání. Zejména zaměstnavatelé projevovali obavy z možného výrazného poklesu podílu vyučených, což může být důsledkem výrazného zájmu mladých lidí o maturitní úroveň vzdělání. S poklesem počtu žáků v populačním ročníku bude vlastně relativně narůstat vzdělávací nabídka v této oblasti, zároveň roste počet studijních příležitostí nabízených ve vyšším odborném a vysokoškolském vzdělávání.

Početnost obyvatel ve věku ukončení povinné základní školní docházky (za tento věk budeme považovat stáří 15 let) je jedním z nepřímých faktorů ovlivňujících jak vzdělanostní strukturu žáků středních škol, tak početnost středních škol vůbec. Podobně jako na fiktivním ekonomickém trhu zde dochází ke střetu poptávky a nabídky. Žáci vycházející z 9. ročníků tvoří majoritní skupinu poptávajících určité středoškolské vzdělání, na druhé straně stojí střední školy nabízející těmto osobám místa pro studium vybraných oborů. Pokud se mění poptávka, např. dochází ke snížení počtu 15letých osob, střední školství by mělo reagovat a snížit počet nabízených míst pro studium, tedy optimalizovat i síť středních škol, jinak dochází k nárůstu nákladů vlivem snižování počtu žáků ve třídách a školách. Tento výklad je samozřejmě příliš zjednodušen, neboť do tohoto procesu vstupují i jiné faktory – převážně strukturálního charakteru. Každý středoškolský obor je poptáván žáky i zaměstnavateli různou měrou a reaguje tedy na změny v početnosti 15letých osob odlišně.

Tato kapitola představí změny v početnosti právě mladých lidí ve věku 15 let z dlouhodobějšího pohledu – a to jak v minulosti, tak v budoucnosti. Doplnuje tak ucelenější pohled na vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků 1. ročníku středních škol. Navíc početnost a oborová struktura absolventů následně působí na uplatňování se absolventů na trhu práce a tedy na jejich (ne)zaměstnanost.

Obr. 1: Vývoj počtu 15letých osob v ČR v letech 1980–2025 (k 31. 12. daného roku)



Zdroj dat: ČSÚ – Údaje od roku 2008 jsou výsledkem prognózy ČSÚ vytvořené v roce 2003

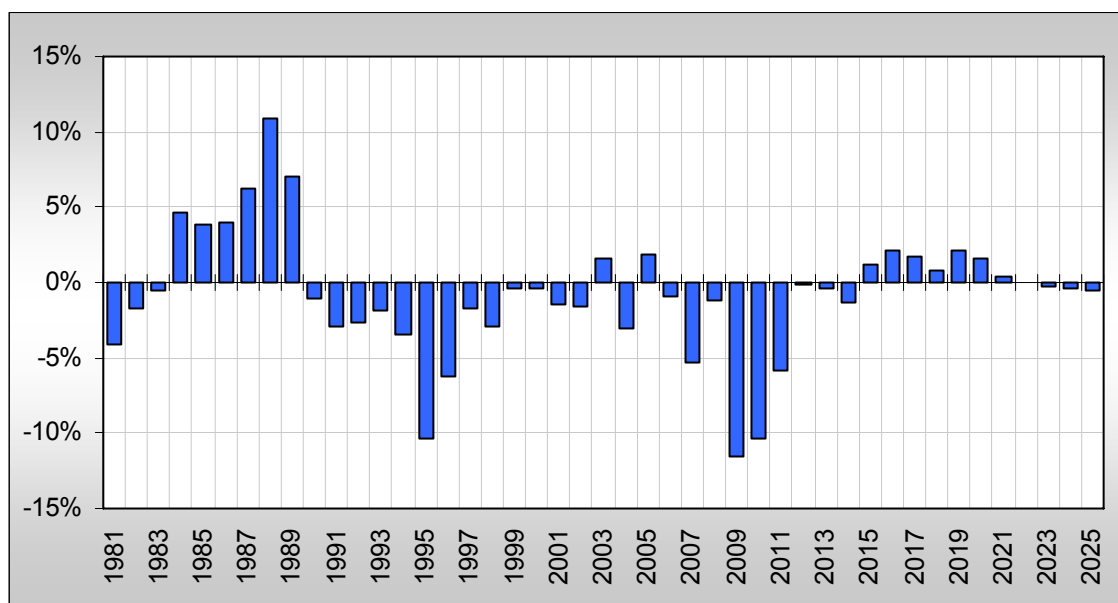
Z obr. 1 je patrné, že rekordního maxima dosáhl počet obyvatel České republiky ve věku 15 let v roce 1989, když v tomto věku žilo téměř 190 tisíc osob. Tato výrazná vlna byla spjata s vysokými počty narozených dětí v počátcích 70. let, kdy tehdejší vláda zavedla úspěšná propopulační opatření. Stalo se tak ovšem opožděně v době s početnou generací matek, která ještě více rozhoupla už tak nepříjemnou vlnu stromu života. Tento trend však trval jen několik let, což dokazuje i křivka počtu 15letých osob posunutá o odpovídající roky později, tj. v první polovině

90. let. V tomto období se počet osob ve věku 15 let opět snížil na úroveň přibližně 140 tisíc jako tomu bylo dříve.

Snížování početnosti této věkové skupiny se však nezastavilo a pokračuje až do současnosti (s výjimkou meziročního zvýšení počtu 15letých osob v letech 2003 a 2005), neboť ke konci roku 2007 evidoval ČSÚ celkem 122 027 15letých osob, což představuje nejnižší počet této skupiny obyvatel od roku 1954.

Je velmi obtížné zjistit, jaký dopad mělo toto snížení počtu osob ve věku 15 let v průběhu 90. let na vzdělanostní a oborovou strukturu žáků středních škol nebo na počet škol poskytujících střední vzdělávání. Během tohoto období totiž působily na rozhodování žáků 8. a 9. ročníků i na střední školy jiné, zásadnější faktory. V 90. letech prošlo české hospodářství i celá společnost transformačním procesem, který měl dopady i na školství. Vznikla řada soukromých škol, řada středních škol zanikla, docházelo ke slučování středních škol, k rozšíření nabídky o další vzdělávací obory či úrovně dosaženého vzdělání. Vývoj počtu škol byl ovlivněn i přechodem učňovského školství do působnosti MŠMT, což postupně vedlo ke vzniku integrovaných škol – tj. škol zajišťujících jak výuku učebních, tak všech maturitních oborů. Tento trend spojování postupně roste, do celku některých škol jsou včleněna i gymnázia.

Obr. 2: Roční relativní změny počtu 15letých osob v ČR v letech 1980–2025 (k 31. 12. daného roku)



Zdroj dat: ČSÚ – Údaje od roku 2008 jsou výsledkem prognózy ČSÚ vytvořené v roce 2003

Důležitá je i otázka, jak se početnost skupiny osob ve věku 15 let bude vyvíjet nadále. V roce 2003 vydal ČSÚ publikaci Projekce obyvatelstva ČR do roku 2050, která tato data nabízí k nahlédnutí. Podle ní dojde v následujících letech, tj. 2009–2011 ke snížení počtu 15letých osob o celou čtvrtinu. Během těchto tří let se totiž sníží počet žáků ve věku 15 let o 30 530 (na 90 064 k 31. 12. 2011), přitom největší meziroční ztráta okolo 14 tisíc osob proběhne v roce 2009. Větší meziroční výkyvy počtu dětí ve věku 15 let byly zaznamenány jen v průběhu roku 1988, kdy přibýlo 17 442 osob, a v roce 1995, v kterém naopak 17 411 dětí ubylo. Relativní meziroční změny v početnosti 15letých osob zobrazuje Obr. 2.

Důsledky tohoto budoucího vývoje na vzdělanostní a oborovou strukturu žáků středních škol, popřípadě vývoj počtu středních škol lze jen těžko odhadovat. Bude záviset hlavně na rozhodování žáků při volbě střední školy a oborového zaměření, tedy na jejich názorech, rodinném zázemí, sociálních vlivech i na poptávce po pracovní síle ze strany zaměstnavatelů. Politika jednotlivých středních škol se nemůže zaměřovat pouze na ovlivňování rozhodování žáků při volbě vzdělávací cesty, ale v mnohem větší míře na využití kapacit škol v rámci aktivit dalšího vzdělávání, např. při získávání další kvalifikace v rámci rekvalifikací nebo na základě zákona č. 179/2006 Sb., o

ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů. Jde přitom nejen o vliv samotných škol, ale i jejich zřizovatelů a prostředků, které budou pro oblast vzdělávání vyčleněny, ale i o vliv motivačních stimulů, které budou pro jednotlivé obory vzdělávání (v návaznosti na potřebu určitých povolání) uplatňovány ze strany podnikatelské sféry, případně na podpoře, která bude dána rozvoji určitých odvětví v působnosti škol získávajících žáky z příslušných území.

Současně lze konstatovat, že uplatnění budoucích absolventů těchto méně početných populačních ročníků bude pravděpodobně snazší, neboť se sníží počet absolventů středních škol a trh práce je snad bude schopen rychleji absorbovat. Tento stav zřejmě zmírní dopady současné hospodářské krize, jejímž důsledkem je právě zvýšená nezaměstnanost celková i absolventů v České republice. Z dlouhodobého hlediska se však tento demografický vývoj jeví velmi nepříznivě, neboť do budoucna není zajištěna generační obnova populace.

V letech ještě pozdějších (po roce 2012) by se měl počet 15letých osob v ČR podle prognózy ČSÚ opět mírně zvýšit a ustálit se na úrovni 95–98 tisíc. Ve skutečnosti tento nárůst bude ještě o něco vyšší, neboť prognóza vznikla v roce 2003 a vychází z předpokladu, že se v letech 2005–2007 narodí méně než 100 000 živě narozených dětí. Ve skutečnosti se však v tomto období živě narodilo dětí více (v roce 2007 dokonce 114 632). Lze tedy očekávat, že po roce 2020 počet mladých lidí ve věku 15 let opět překročí hranici 100 000 a vyšší.

2. Vývoj vzdělanostní struktury žáků nově přijímaných do středního vzdělávání a vyššího odborného vzdělávání

Tato publikace přináší uspořádané soubory dat, umožňující zainteresovaným partnerům získat jasný přehled o vývoji uvedených struktur v posledních letech. Zároveň je uváděno i hodnocení vycházející z pohledu současné školské politiky. Autoři při popisu struktur nevycházejí pouze ze stupňů vzdělání daných novým školským zákonem, protože z hlediska přípravy i předpokládaného uplatnění absolventů na trhu práce není tato kategorizace¹ dostatečně rozlišující. Proto je v publikaci, v souladu se vzdělávací realitou, do které žáci vstupovali, i v souvislosti s předpokládanými možnostmi uplatnění na trhu práce, používáno také podrobnější členění kategorií vzdělávání, odpovídající Klasifikaci kmenových oborů vzdělání² (KKOV) se snahou jednoznačně navazovat v dalším textu na terminologii, která vyplývá z nového školského zákona.

Přehled členění vzdělanostní struktury používané v publikaci³

Střední vzdělání s výučním listem

Střední vzdělávání s výučním listem – SVsVL (kateg. E+H) – umožňuje dosáhnout **středního vzdělání s výučním listem**: zahrnuje žáky, kteří byli nově přijati do 3letých a 2letých vzdělávacích programů a po absolvování získají výuční list. Podíl žáků vstupujících do 2letých oborů je velmi malý, necelá 3 % ze žáků vstupujících do učebních oborů. Obory kategorie E jsou koncipovány s nižšími nároky v oblasti všeobecného a obecně odborného vzdělání, absolventi jsou připraveni pro výkon jednoduchých prací v rámci dělnických povolání. Podíl žáků vstupujících do oborů kategorie E je 4,3 % z celku žáků nově přijatých ze základní školy do středního vzdělávání.

Střední vzdělání (bez výučního listu, maturitní zkoušky)

¹ Nový školský zákon člení střední vzdělávání pouze podle dosahovaných stupňů vzdělání do tří kategorií: střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou. Jednoznačné označení např. dřívějších studijních oborů SOU není v rámci současné školské legislativy možné.

² Opatření Českého statistického úřadu ze dne 16. 6. 1998 k zavedení Klasifikace kmenových oborů vzdělání.

³ Údaje o délce vzdělávání se vztahují k denní formě studia žáků bez zdravotního postižení, vzdělávací programy realizované na školách zřízených pro žáky se zdravotním postižením a dále programy v jiných formách studia bývají o rok delší.

V tabulkách je používáno zjednodušená označení: Gymnázia, Obory vzdělání kategorie M, J a C (SOŠ) – s maturitou, Lycea, bez maturity a celkem, Obory vzdělání kategorie H+E a L0 – s výučním listem, s maturitou a celkem.

Střední vzdělávání – bez MZaVL (kateg. C, J) – umožňuje dosáhnout **středního vzdělání**: zahrnuje žáky, kteří byli nově přijati do 2letých vzdělávacích programů poskytujících střední vzdělání, po absolvování získají vysvědčení o závěrečné zkoušce. Jejich podíl je velmi malý.

Střední vzdělání s maturitní zkouškou

Střední vzdělávání s MZ a odborným výcvikem – SVsMZ (kateg. L0) – umožňuje dosáhnout **středního vzdělání s maturitní zkouškou**: zahrnuje žáky, kteří byli nově přijati do vzdělávacích programů odpovídajících dřívějším studijním oborům SOU. Po absolvování získají maturitní vysvědčení, součástí jejich přípravy je i odborný výcvik, takže jsou vlastně i vyučeni, i když výuční list nedostávají, jsou tedy připraveni pro náročné dělnické práce a mají i předpoklady pro výkon nižších řídicích funkcí.

Střední vzdělávání s MZ (odborné) – SVsMZ (kateg. M) – umožňuje dosáhnout **středního vzdělání s maturitní zkouškou**: zahrnuje žáky, kteří byli nově přijati do 4letých (dříve výjimečně i 5letých) vzdělávacích programů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou, včetně programů realizovaných na školách zřízených pro žáky se zdravotním postižením, po absolvování získají maturitní vysvědčení.

Střední vzdělávání s MZ – Lycea – umožňuje dosáhnout **středního vzdělání s maturitní zkouškou**: zahrnuje žáky nově přijaté do oborů lyceí. Údaje o podílech žáků jsou uvedeny samostatně pouze v první kapitole, v dalších jsou zahrnuty mezi údaje o oborech poskytujících střední vzdělávání s MZ (odborné) – SVsMZ (kateg. M). Prvotním cílem oborů lyceí je připravit žáky pro studium na vysokých školách a vyšších odborných školách v souladu s odbornou profilací oborů lyceí (např. technickou, ekonomickou). Lycea neposkytují odbornou kvalifikaci pro výkon povolání, ale vybrané odborné kompetence uplatnitelné na trhu práce.

Střední vzdělávání s MZ – Gymnázia – SVsMZ (kateg. K – Gymn.) – umožňuje dosáhnout **středního vzdělání s maturitní zkouškou**: jsou zde zahrnuti žáci gymnaziálního vzdělávání všech délek, včetně žáků gymnázií zřízených pro žáky se zdravotním postižením. Pro možnost vhodného srovnání podílů žáků procházejících středním vzděláváním nejsou započítáváni ti, kteří byli právě přijati do prvních ročníků víceletých gymnázií, ale údaje jsou vztaženy na věkovou hladinu odpovídající 1. ročníkům čtyřletého studia po absolvování základní školy. Jsou zde tedy zahrnuti všichni, kteří byli nově přijati do 1. ročníků čtyřletých gymnázií a ti, kteří studují ve víceletých gymnáziích v ročnících věkově odpovídajících 1. ročníkům čtyřletého gymnázia.

Střední vzdělávání s MZ – Nástavbové studium – kategorie L5 – umožňuje ve dvouletém studiu dosáhnout **středního vzdělání s maturitní zkouškou** těm, kteří získali střední vzdělání s výučním listem ve 3letých oborech. Absolventi získají maturitní vysvědčení, zároveň již vlastní výuční list.

Vyšší odborné vzdělávání – kategorie N: zahrnuje žáky přijaté do vzdělávacích programů vyššího odborného vzdělávání, dříve v délce 2 až 4 roky, podle nového zákona 3 a 3,5 roku. Studium se ukončuje absolutoriem, dokladem o dosažení vyššího odborného vzdělání je vysvědčení o absolutoriu a diplom absolventa vyšší odborné školy.

V devadesátých letech byl **vývoj proporcí žáků** ve vzdělávání navazujícím na základní školu **charakterizován rychlým vyrovnáváním poměru podílů** žáků vstupujících do **učebních oborů a studijních oborů odborného vzdělávání**. Po určitých kolísáních se od roku 2002 v souladu se školskou politikou státu postupně mírně zvyšuje podíl vstupujících do maturitních oborů SOŠ, v nové terminologii do oborů poskytujících střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou bez odborného výcviku. Jejich podíl dosahuje 36,7 %, podíl vstupujících do oborů poskytujících výuční list dosahuje 30,3 %. Podíl žáků procházejících **gymnaziálním vzděláváním** narostl mezi roky 1995 a 1999 z 15 % na necelých 19 %, další zvyšování podílu je jen nepatrné. Propočty uváděné v jiných materiálech, které uvádějí hodnoty vyšší než 20 %, obvykle směšují počty přijímaných v různých věkových hladinách a nezahrnují do celkových počtů žáky se zdravotním postižením v kategorii E. Postupně narůstá počet žáků v oborech lyceí, v roce 2008 do nich bylo přijato 5 % ze žáků vstupujících do středního vzdělávání.

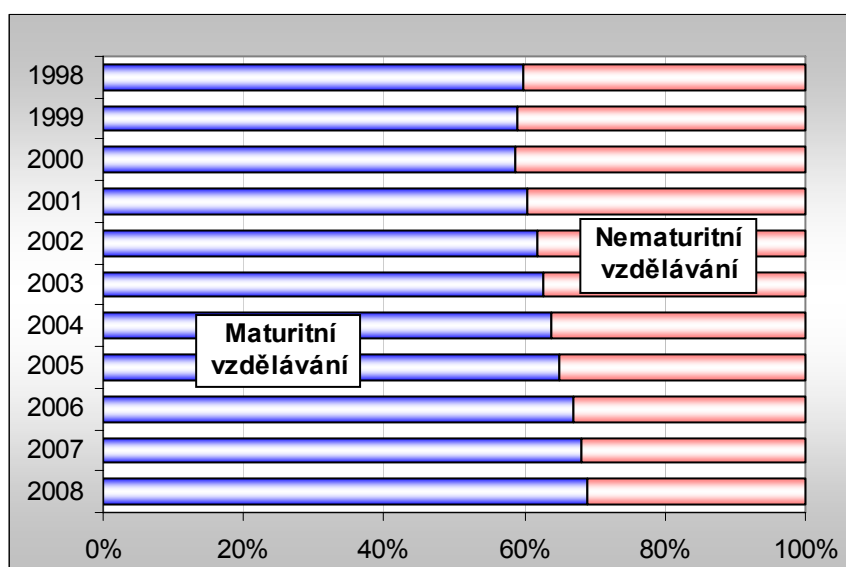
Podíl žáků přijímaných do **oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou zahrnujících odborný výcvik (dříve studijní obory SOU)** postupně roste od hodnot kolem 5,5 % v 90. letech až k hodnotě 7,7 % v roce 2008. Žáci v rámci této přípravy absolvují i odborný výcvik,

prakticky ve stejném rozsahu jako ve tříletých oborech poskytujících výuční list, a jsou připraveni jako vysoce kvalifikovaní dělníci pro náročná povolání. Rostoucí náročnost mnoha dělnických profesí i povolání ve službách často vyžaduje studium ukončené maturitou, o které se i žáci více zajímají.

Podíl žáků v **oborech, které poskytují střední vzdělání bez maturitní zkoušky**, je minimální a v posledních letech jej tvoří hlavně žáci praktické školy (více než 80 %), do roku 2004 sem byli zahrnovaní žáci, kteří se připravovali ve společném prvním ročníku (což představovalo téměř 30 % žáků).

Celkový pohled na vývoj podílů žáků přijímaných do oborů středního vzdělání v denní formě po ukončení povinné školní docházky vedoucích/nevedoucích k získání maturitní zkoušky poskytuje obrázek 3. Z obrázku je zřejmé, že od roku 2001, kdy podíl maturantů dosahoval asi 60 %, jejich podíl narostl o 9 p.b.

Obr. 3: Vývoj podílů žáků vstupujících do oborů středního vzdělání vedoucích/nevedoucích k získání maturitní zkoušky v denní formě po ukončení povinné školní docházky



Do počtu žáků **jsou zahrnuti i žáci dříve přijímaní do speciálních škol, nyní zahrnovaní do evidence jako žáci se zdravotním postižením**. Jejich počet představuje necelých 5 % žáků vstupujících do středního vzdělávání po základní škole (tj. v roce 2008/09 5493 žáků); z nich 4368 vstupuje do oborů umožňujících dosáhnout výučního listu (hlavně do oborů gastronomických, zemědělských a stavebních), 734 do základní odborné přípravy v praktické škole a téměř 300 do oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou.

Nárůst podílů žáků přijímaných do gymnaziálního vzdělávání zůstává nadále poměrně nízký ve srovnání např. se záměry uváděnými v Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR. Skutečný nárůst podílu žáků prioritně připravovaných pro terciární vzdělávání je dán především nárůstem počtu žáků ve vzdělávacích programech lyceí po roce 2000, v současné době je jejich podíl pět procent a lze předpokládat jejich další rozšiřování.

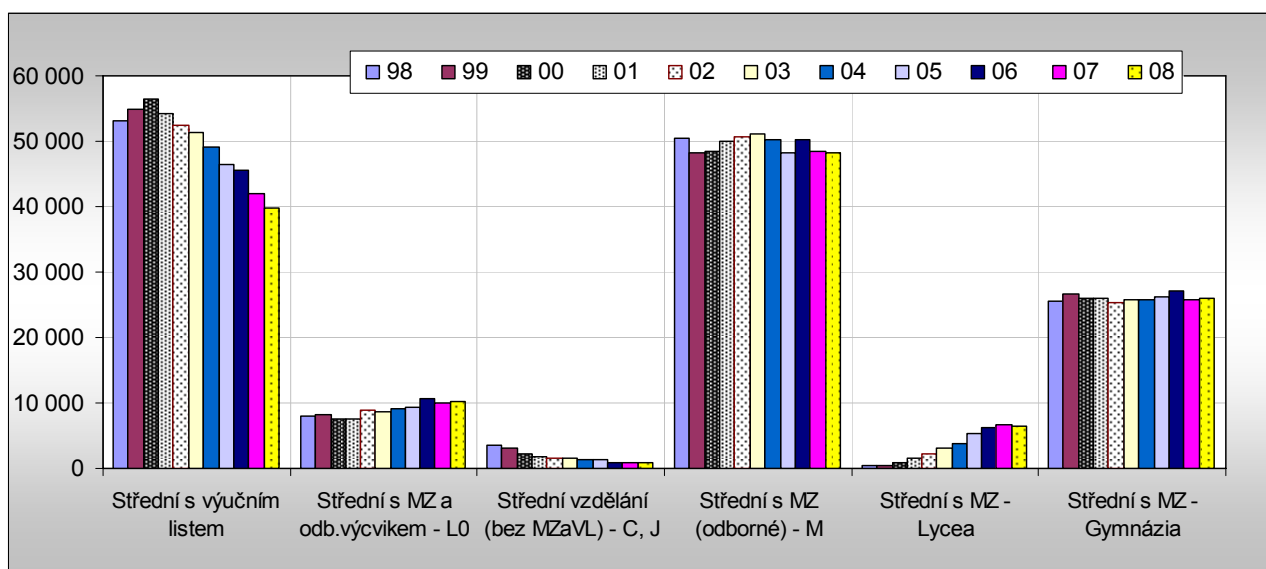
Uvedený globální vývoj lze hodnotit ve vztahu k předpokladům školské politiky jako pomalý, setrvávající na aktuální realitě. Postupně se zvyšuje, v souladu se záměry školství i se zájmy společnosti, podíl žáků vstupujících do maturitního vzdělávání, pokles podílu žáků vstupujících do učebních oborů je ze značné části kompenzován navyšováním podílu přijímaných do oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou zahrnujících odborný výcvik (což představuje přípravu pro náročná dělnická či službová povolání).

Vývoj počtu žáků vstupujících či přesněji nově přijímaných do jednotlivých kategorií vzdělávání přibližují obrázky 4A a 4B. Ve všech údajích a propočtech jsou **zahrnuti i žáci a studenti**

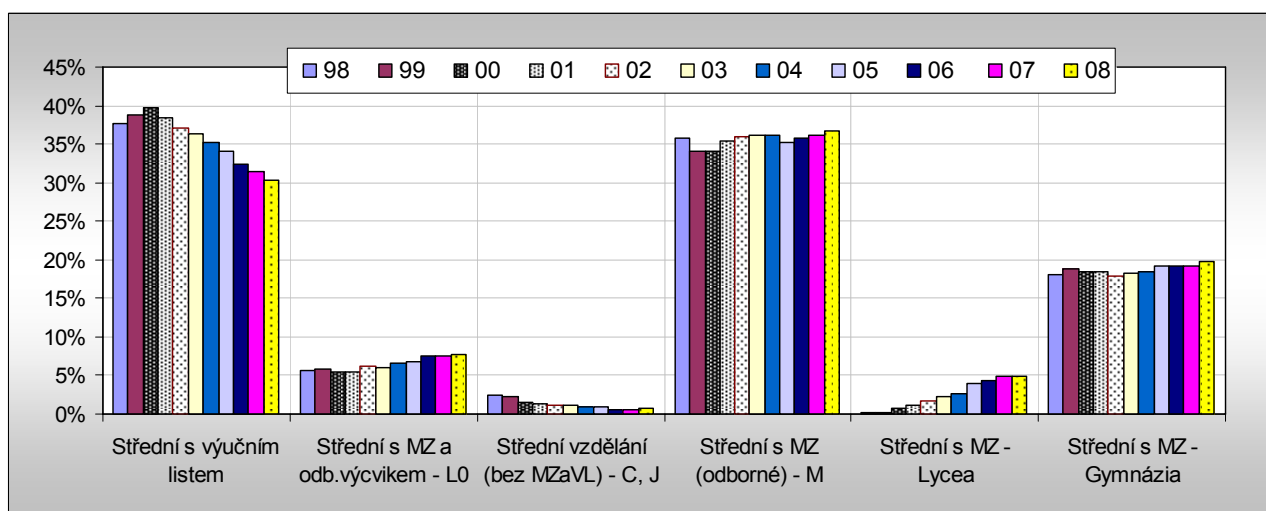
přijímání ke studiu v soukromých školách. Jejich počet v denním studiu v oborech pro žáky po základním vzdělání je **15 405, což představuje 12 % přijímaných.** V oborech odborného vzdělávání je 13 356 nově přijatých, v oborech poskytujících výuční list to je 3 666 žáků (9 %), ve studijních oborech SOU 1249 žáků (12 %) a ve studijních oborech poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou odborného charakteru 8 357 nových žáků (15 %) – procenta jsou určována z počtu nově přijímaných v dané kategorii vzdělání.

Není uveden přehled o jiných formách studia (studiu při zaměstnání), počet žáků v něm byl poměrně stabilní s mírným nárůstem – o desetiny procent – do roku 2004/05. Od roku 2005/06 dochází k poklesu počtu přijímaných do jiných forem, ve školním roce 2008/09 je podíl žáků vstupujících do jiných forem studia v oborech poskytujících výuční list (H) 1,2 %, v maturitních oborech odborného vzdělávání (M) 5 %, v maturitních oborech s odborným výcvikem (LO) 0,7 % počtu žáků denního studia. Podíl gymnazistů studujících v jiné než denní formě činí 1,1 %. Údaje o studujících v jiných formách studia u nástavb a vyšších odborných škol jsou uvedeny dále, protože jejich podíl je výrazně vyšší.

Obr. 4A: Vývoj počtů žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně), vč. žáků soukromých škol a žáků se zdravotním postižením



Obr. 4B: Vývoj podílů žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně), vč. žáků soukromých škol a žáků se zdravotním postižením



Obrázek 4A znázorňuje vývoj počtu žáků vstupujících do středního vzdělávání (jsou zde zahrnuti žáci 1. ročníků středních škol a věkově odpovídajících ročníků víceletých gymnázií

v absolutních počtech). Protože počet žáků se v těchto letech výrazně mění vlivem poklesu populace, je na **obrázku 4B** uveden vývoj **podílů žáků** v uvedených kategoriích vzdělávání. Jsou zde zřejmé proporce počtu žáků procházejících uvedenými druhy vzdělávání. Tabulka s konkrétními údaji o počtech žáků a jejich podílech je uvedena dále.

Tab. 1: Vývoj počtů a podílů žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně) vč. žáků soukromých škol a žáků se zdravotním postižením
Denní studium

30.9.	Gymnázium	Obory vzdělání kategorie M, J a C (SOŠ)				Obory vzdělání kat. H+E a L0			Celkem	z toho s matur.
		s maturit.	Lycea	bez mat.	Celkem	s výuč.list.	s matur.	Celkem		
1997	24 338	54 346	434	2 535	57 315	52 906	5 723	58 629	140 282	84 841
1998	25 592	50 369	347	3 560	54 276	53 112	7 968	61 080	140 948	84 276
1999	26 563	48 290	390	3 118	51 798	54 841	8 147	62 988	141 349	83 390
2000	26 093	48 365	1 000	2 120	51 485	56 369	7 605	63 974	141 552	83 063
2001	25 975	50 080	1 611	1 813	53 504	54 278	7 628	61 906	141 385	85 294
2002	25 226	50 740	2 263	1 603	54 606	52 400	8 817	61 217	141 049	87 046
2003	25 736	51 086	3 092	1 559	55 737	51 338	8 600	59 938	141 411	88 514
2004	25 683	50 254	3 767	1 411	55 432	49 030	9 117	58 147	139 262	88 821
2005	26 187	48 216	5 288	1 243	54 747	46 504	9 367	55 871	136 805	89 058
2006	27 112	50 171	6 217	905	57 293	45 472	10 687	56 159	140 564	94 187
2007	25 845	48 496	6 662	881	56 039	42 010	10 096	52 106	133 990	91 099
2008	25 994	48 308	6 527	883	55 718	39 858	10 155	50 013	131 725	90 984

Vše v %	30.9.	Gymnázium	Obory vzdělání kategorie M, J a C (SOŠ)				Obory vzdělání kat. H+E a L0			Celkem %	z toho s matur.
			s maturit.	Lycea	bez mat.	Celkem	s výuč.list.	s matur.	Celkem		
1997	17,35		38,74	0,31	1,81	40,86	37,71	4,08	41,79	100	60,48
1998	18,16		35,73	0,25	2,53	38,51	37,68	5,65	43,34	100	59,79
1999	18,79		34,16	0,28	2,21	36,65	38,80	5,76	44,56	100	59,00
2000	18,47		34,14	0,71	1,51	36,36	39,79	5,37	45,16	100	58,70
2001	18,37		35,42	1,14	1,28	37,84	38,39	5,40	43,79	100	60,30
2002	17,88		35,98	1,60	1,14	38,71	37,15	6,25	43,40	100	61,71
2003	18,20		36,12	2,19	1,10	39,41	36,30	6,08	42,39	100	62,59
2004	18,44		36,09	2,70	1,01	39,80	35,21	6,55	41,75	100	63,78
2005	19,14		35,24	3,87	0,91	40,02	33,99	6,85	40,84	100	65,10
2006	19,29		35,69	4,42	0,64	40,76	32,35	7,60	39,95	100	67,01
2007	19,29		36,19	4,97	0,66	41,82	31,35	7,53	38,89	100	67,99
2008	19,73		36,67	4,96	0,67	42,30	30,26	7,71	37,97	100	69,07

Pozn.: V počtu žáků gymnázií jsou zahrnuti žáci přijatí do 1. ročníků čtyřletých gymnázií a žáci studující ve víceletých gymnáziích v ročnících odpovídajících věkově 1. r. čtyřletého gymnázia.

V údajích v tabulce **nejsou zahrnuti žáci vstupující v roce 2008/09 do denní formy zkráceného studia pro získání výučního listu** (57 žáků, loni 83) či **pro získání vzdělání s maturitní zkouškou** (M – 9, loni 27; L0 – 0, loni 14 žáků). V jiných formách studia je jejich počet větší, **do zkráceného studia pro získání výučního listu** vstupuje 57 (loni 55) žáků, **pro získání vzdělání s maturitní zkouškou** 243 (loni 118) žáků. Zatímco v denní formě počet přijímaných žáků poklesl, v jiných formách studia došlo v počtech přijatých proti minulému roku k výraznému nárůstu.

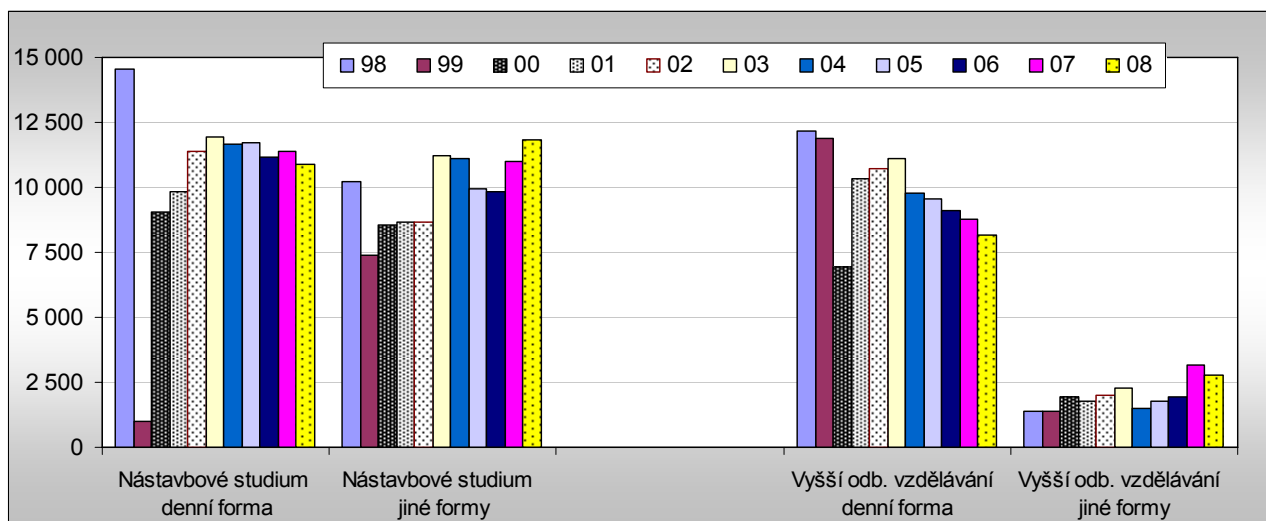
K výraznějšímu vývoji dochází i ve struktuře žáků, kteří se připravují v oborech navazujících na dříve uvedené kategorie středního vzdělávání, tj. v **nástavbovém a vyšším odborném vzdělávání**. Protože tyto kategorie vzdělávání nejsou ve vzájemné přímé vazbě, je na dalším obrázku (obr. 5) vyjádřen vývoj **pouze v počtech žáků a studentů** nově přijatých do 1. ročníků nástavbového a vyššího odborného studia. Číselné hodnoty jsou uvedeny v tabulce 2.

Výrazné **změny v počtech přijímaných žáků vykazovalo nástavbové studium**. Zatímco v roce 1989 v denní formě toto studium neexistovalo, po roce 1993 začal nárůst a v roce 1996 téměř polovina vyučených ihned po vyučení pokračovala ve vzdělávání v tomto studiu v denní formě. Tento vysoký podíl byl ovlivněn tím, že v roce 1996 nepřicházeli téměř žádní žáci ze základních škol a zájem vyučujících SOU se tedy stalo získání co nejvyššího počtu absolventů k pokračování v tomto nástavbovém studiu, které obvykle probíhalo v jejich škole.

Po roce 1997 byl počet žáků přijímaných do nástavbového studia administrativně omezován, proto došlo k jeho poklesu. (Propad v roce 1999 byl ale důsledkem prodloužení základní školy v roce 1996). Následné uvolnění přineslo zvýšení počtu přijímaných žáků, do denního studia bylo ve školním roce 2003/04 nově přijato téměř 12 tisíc žáků, což představovalo maximum. Od tohoto roku se počet přijímaných do denního studia nástaveb s mírným kolísáním postupně snižuje, v roce 2008/9 bylo nově přijato asi 10,9 tisíce žáků, což představuje asi 32 % **všech vyučených v daném roce**. Skutečností ovšem je, že asi **třetina přijatých žáků toto studium nedokončí**.

Do **nástavbového studia** je přijímán **v jiných formách studia** velký počet žáků, téměř stejný jako počty přijímaných v denním studiu. Jde převážně o dálkovou formu, počet neúspěšných je však více než 50 %.

Obr. 5: Vývoj počtu žáků a studentů vstupujících do 1. ročníků nástavbového a vyššího odborného vzdělávání



Tab. 2 Vývoj počtu žáků nově přijatých do nástavbového a vyššího vzdělávání

30.9.	Nástavbové studium pro absolventy 3l. UO		Vyšší studium (bez konzervatoří)	
	denní	jiné formy	denní	jiné formy
1997	19 685	11 189	11 881	1 305
1998	14 581	10 242	12 192	1 371
1999	1 011	7 377	11 876	1 369
2000	9 039	8 529	6 949	1 938
2001	9 841	8 673	10 343	1 754
2002	11 412	8 673	10 709	2 024
2003	11 944	11 201	11 135	2 273
2004	11 657	11 132	9 786	1 518
2005	11 708	9 923	9 555	1 786
2006	11 174	9 836	9 103	1 949
2007	11 406	11 005	8 786	3 182
2008	10 908	11 821	8 191	2 805

Nástavbové studium umožňuje získání vyšší vzdělanostní úrovně vyučeným absolventům, kteří se v průběhu vyučení rozhodli pokračovat ve studiu. Tato možnost má velký význam, protože pak vzdělání v učebních oborech není uzavřenou vzdělávací cestou. To je důležité jak při získávání zájemců o vzdělávání v těchto oborech, tak z hlediska zájmu společnosti o co nejvyšší vzdělanost obyvatel. I když poměrně značný podíl přihlášených studium nedokončí, je evidentní, že absolvování i části vzdělávání zvyšuje jejich vzdělanost.

V zájmu společnosti je i rozvoj podnikatelských dovedností vyučených, ke kterému dochází především v nástavbovém oboru Podnikání, do kterého vstupuje asi 60 % přijatých do

nástavbových oborů. Tento vysoký podíl je však dán i tím, že v mnoha školách není v jednotlivých učebních oborech dostatek vyučených absolventů, aby bylo možné sestavit třídu v profesně navazujícím nástavbovém oboru.

Vyšší odborné vzdělávání vykazovalo výrazný rozvoj po roce 1995, kdy naposledy proběhlo přijímací řízení do pomaturitního studia. Počet žáků vstupujících do vyššího odborného studia v krátké době překonal počet vstupujících dříve do studia pomaturitního, v průběhu jsou zaznamenána dvě maxima v letech 1998 a 2003 (při sečtení denní i jiných forem). Pokles v roce 2000 byl způsoben nepatrným počtem maturantů vycházejících v tom roce. Od roku 1998 v denním studiu počet přijímaných (zájemců o studium) postupně klesá, jiné formy studia vykazují růstový trend. Ve školním roce 2008/09 bylo do denního studia přijato asi 8 200 studentů (10,6 % maturantů), do jiných forem bylo přijato asi 2 800 studentů.

Vznik vyššího studia výrazně přispěl k rozvoji vzdělávání na úrovni odpovídající terciárnímu vzdělávání v době, kdy vysoké školství nereagovalo na potřebu vytvoření bakalářské formy vzdělávání a navíc byla málo uspokojována poptávka po vysokoškolském studiu. Jeho rozvoji přispělo i zrušení pomaturitního studia a následné převedení této formy na vyšší odborné vzdělávání. V současné době klesá počet přijímaných, kromě toho také někteří studenti VOŠ si hledají příležitost k přechodu do bakalářského studia. Výhodou vyššího odborného studia je vysoký podíl praxe v reálných pracovních podmínkách.

3. Vývoj počtu mladých lidí ve věku 15 let v krajích

Kraje jako samosprávné územní celky zřizují středních školy a spolufinancují jejich chod. Pro jejich potřeby je tedy nezbytné sledovat, kolik žáků opouští lavice základních škol v porovnání s kapacitami středoškolských zařízení. Nezaplňenost tříd středních škol totiž znamená, že budovy škol nejsou efektivně využívány, stejně jako jejich vybavení sloužící k odborné výuce. Tato situace představuje problém, s kterým většina krajů je nebo v blízké budoucnosti bude konfrontována. Vedení krajů bude rozhodovat, jak změnit soustavu středních škol na svém území, zda některé školy slučovat popřípadě rušit, či jak využít existujících kapacit v rámci dalšího vzdělávání. Tato transformace školských zařízení by měla vycházet ze současného vývoje vzdělanostní a oborové struktury středoškolských žáků, z předpokládaného budoucího vývoje počtu mladých lidí ve věku 15 let i z vývoje projektovaného v dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy příslušného kraje.

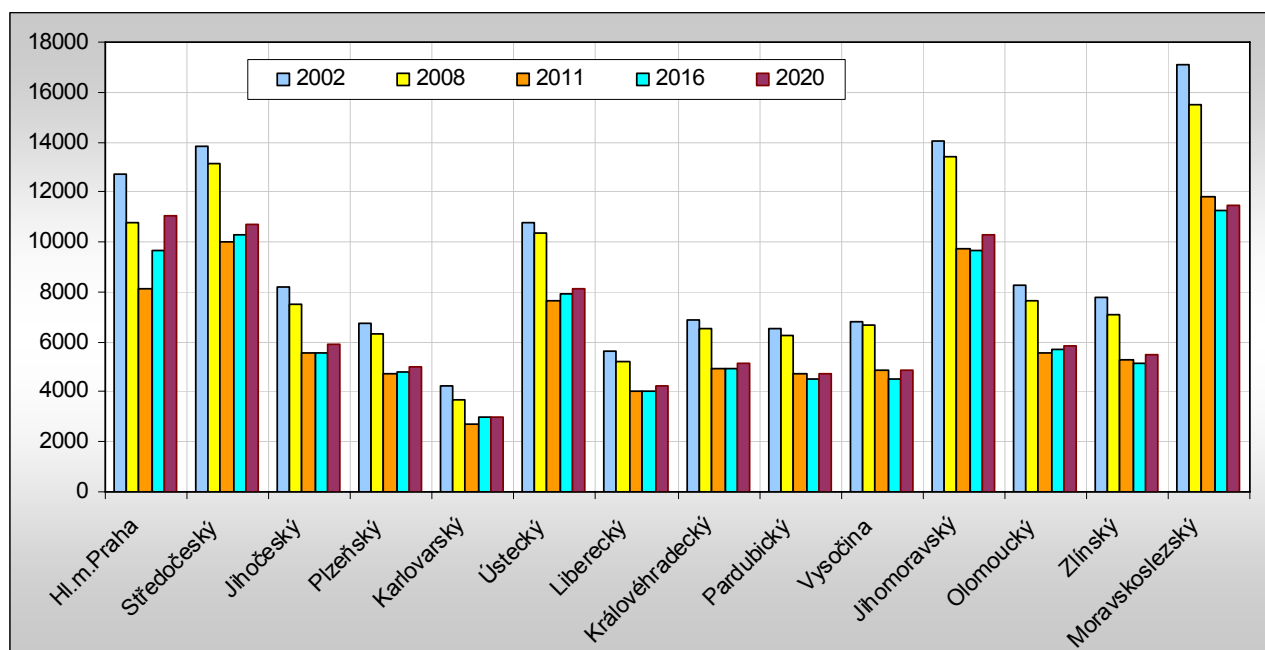
Pro zachycení změn počtu mladých lidí ve věku 15 let v jednotlivých krajích lze použít údaje z oficiálních statistik Českého statistického úřadu pro období 2002–2007 (k 31. 12. daného roku) a data z projekce obyvatelstva krajů vypracované ČSÚ v roce 2003 pro období 2002–2020. Ještě před samotnou charakteristikou populačního vývoje v jednotlivých krajích je však nezbytné si uvědomit, že od zpracování projekce již uplynula delší doba, a tudíž přistupovat k údajům podmíněně a s určitou rezervou.⁴

Jako příklad lze uvést Středočeský kraj, kde projekce odhadovala počet osob ve věku 15 let v roce 2007 na 13 313. Podle skutečně evidovaných údajů žilo ve Středočeském kraji ke stejnému datu 13 965 15letých osob, což odpovídá téměř 5 % chybě projekce, za kterou stojí převážně migrační saldo obyvatel. Chybu projekce vyšší než 1,2 % lze nalézt ještě u kraje Plzeňského.

Vybrané výsledky projekce obyvatel v krajích v letech 2002–2020 jsou prezentovány v grafech.

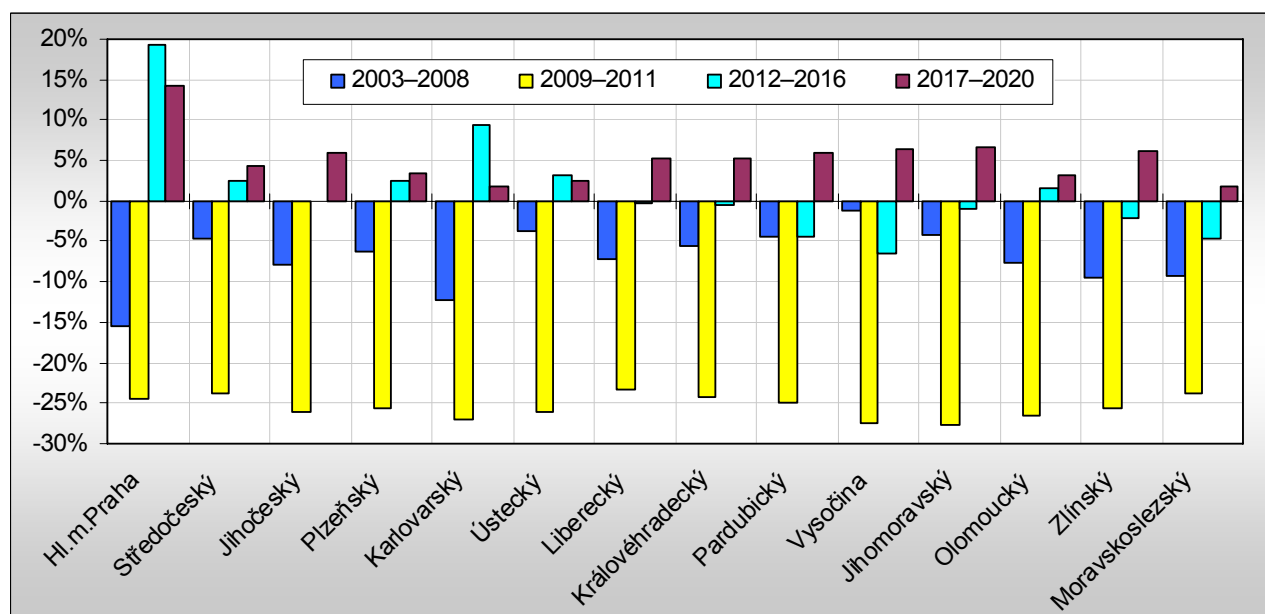
⁴ Počet 15letých osob lze s velkou pravděpodobností určit přesně až do roku 2016, neboť vychází z již známých počtů narozených osob a úmrtnost ve věkové skupině 1–15 let dosahuje minimálních hodnot. Projekce v krajích podle jednotek věku byla ovšem zpracovávána bez zapracování migrace (mezi kraji i zahraniční), neboť na této úrovni územního členění je migrace velmi těžko předvídatelná.

Obr. 6: Počet 15letých osob v jednotlivých krajích ČR ve vybraných letech, stav k 31. 12.



Zdroj dat: ČSÚ

Obr. 7: Relativní změny počtu 15letých osob v krajích ČR ve vybraných obdobích



Zdroj dat: ČSÚ

Podle zmíněné projekce mělo dojít v průběhu let 2003 až 2008 ke snížení počtu 15letých osob ve všech krajích.⁵ Tento trend však není charakteristický pro celé období, neboť meziročně počet mladých lidí ve věku 15 let v krajích velmi kolísal stejně jako v celé České republice, s výjimkou stálého poklesu na území Prahy. Největší ztráty 15letých osob byly zaznamenány právě v Praze a Moravskoslezském kraji (nad 10 %).

⁵ Ve skutečnosti díky kladnému migračnímu saldu počet 15letých osob ve Středočeském kraji mírně vzrostl.

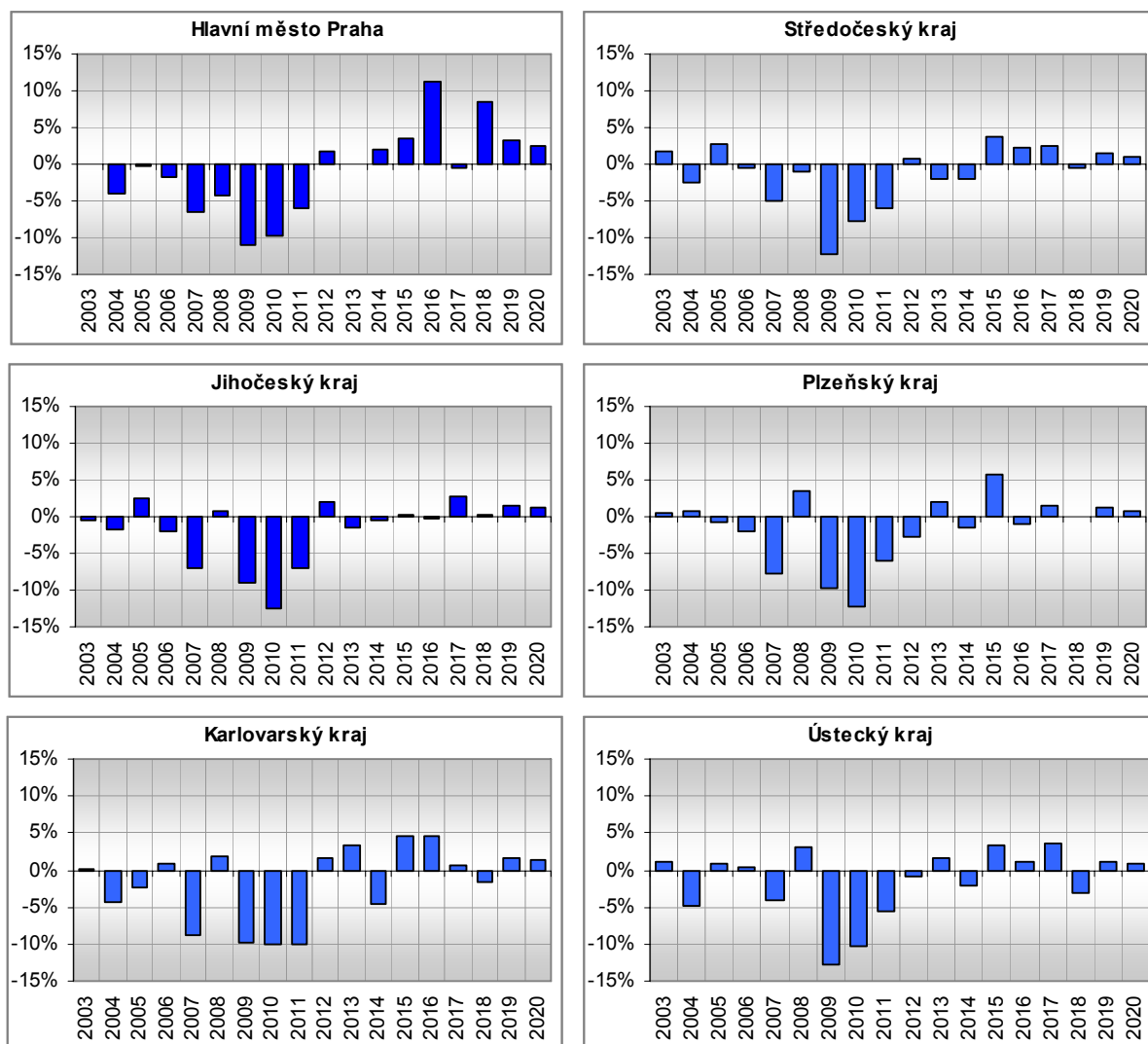
Období let 2009–2011 nelze označit jinak než jako období velkého propadu počtu mladých lidí ve věku 15 let. Během tří let se jejich počet v krajích snížil o 23 až 28 %. Kromě kraje Jihočeského, Plzeňského, Karlovarského a Olomouckého dojde k největšímu poklesu 15letých osob už v průběhu prvního roku, tedy v roce 2009. Během tohoto roku klesne v krajích počet mladých lidí ve věku 15 let v průměru o 11,5 %, nejvíce u kraje Libereckého (o 13,6 %) a Jihomoravského (o 13 %), nejméně pak u krajů Jihočeského, Plzeňského a Karlovarského (9–10 %).

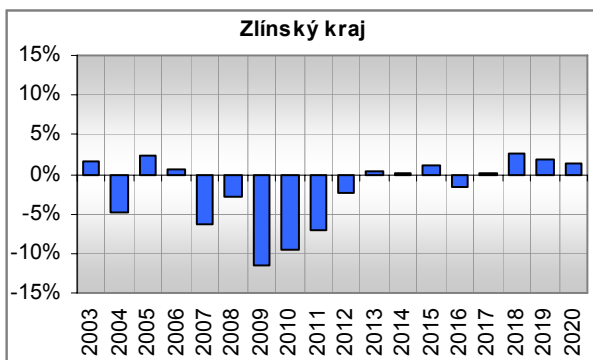
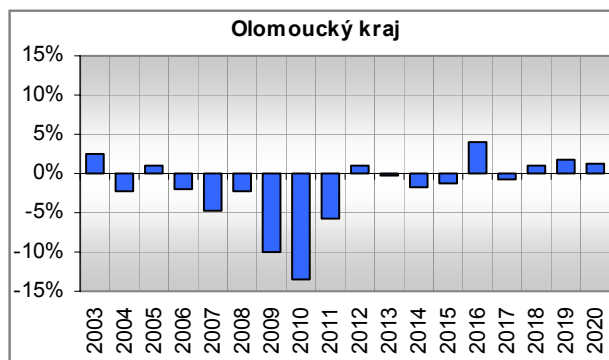
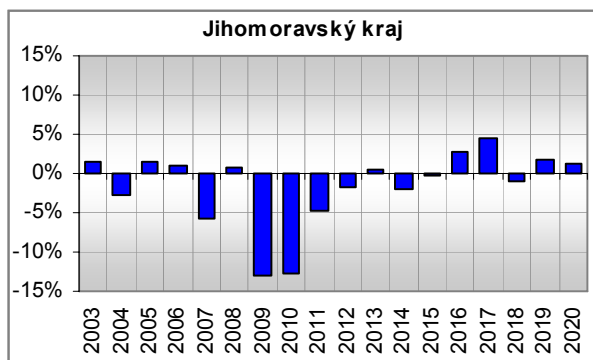
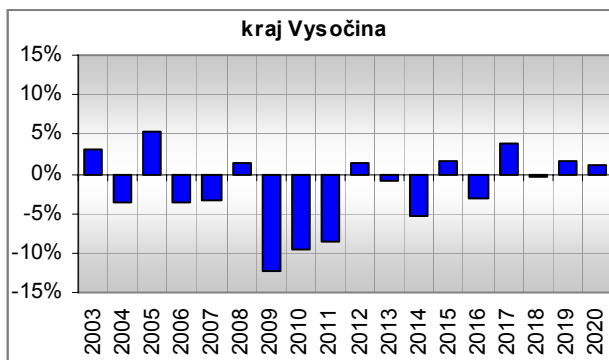
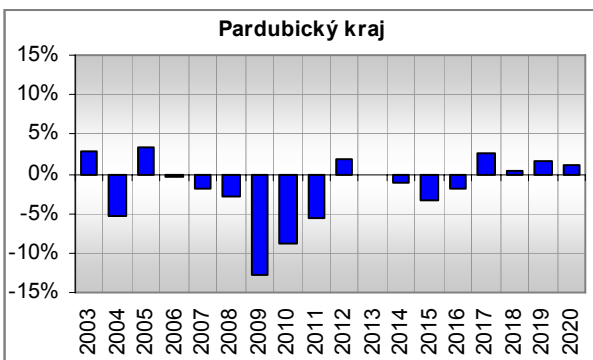
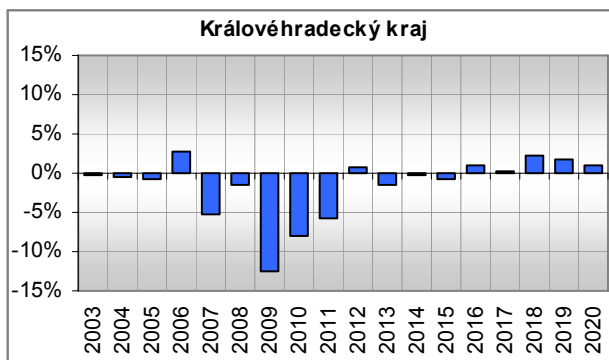
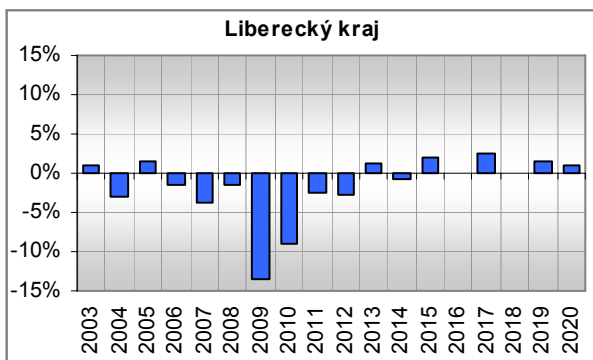
Demografická křivka počtu 15letých osob v roce 2010 poklesne ve většině krajích nepatrně mírněji než v předchozím roce. O více než 12 % se snížil v krajích Olomouckém, Jihomoravském, Jihočeském a Plzeňském. Naopak pod hladinou 8 % poklesu se patrně udrží kraj Středočeský a Královéhradecký. Také rok 2011 by měl být ve všech krajích ztrátový. Kraje Liberecký a Moravskoslezský by měly přijít o 2,5 % a 4,4 % počtu 15letých osob, hranici 10 % snížení dosáhne pravděpodobně pouze kraj Karlovarský.

Po roce 2011 by počet 15letých osob měl začít opět pomalu růst, a to nejdříve v západních krajích (Středočeský, Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký), po roce 2016 i v krajích ostatních. Výjimečné postavení v těchto letech zaujímá Praha, která by podle projekce měla do roku 2020 získat 36 % 15letých osob a jako jediná znovu dosáhnout počtu osob z roku 2008. V ostatních krajích by podle projekce mělo v roce 2020 žít přibližně o 23 % obyvatel méně v porovnání s rokem 2008. Nejmenší rozdíly v počtu 15letých osob mezi lety 2008 a 2020 připadají na kraj Středočeský a Karlovarský (18,6 %), na opačném pólu stojí kraj Vysočina (27,9 %) a Moravskoslezský (26,1 %).

Je nutné ovšem připomenout, že všechny tyto výsledky jsou podmíněny budoucím vývojem migračních toků obyvatelstva.

Obr. 8: Roční relativní změny v počtu 15letých osob v jednotlivých krajích





Zdroj dat: ČSÚ

4. Vývoj vzdělanostní struktury žáků nově přijímaných do středního vzdělávání a vyššího odborného vzdělávání v členění podle krajů

Údaje o vývoji struktury nově přijímaných žáků a studentů ve středním a vyšším vzdělávání jsou velice zajímavé z pohledu krajského členění, protože přenesení pravomocí na kraje může vést k rozdílnému vývoji proporcí v jednotlivých druzích vzdělávání.

Vzhledem k velkému rozsahu údajů zde uvádíme v krajském členění pouze základní údaje o počtech a podílech žáků vstupujících do prvních ročníků, tj. hodnoty obdobné jako v souhrnných tabulkách v kap. 2. Aby bylo možné sledovat i vývoj, uvádíme tyto hodnoty za školní roky 2004/05 až 2008/09. Podrobnější údaje o struktuře přijímaných žáků a absolventů v krajích podle kategorií vzdělání a skupin oborů vzdělání lze získat na www.nuov.cz v rubrice „Kraje a vzdělávání“.

V grafech k vývoji vzdělanostní struktury jsou pro jednotlivé kraje uvedeny proporce žáků nově přijatých do oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou a střední vzdělání s výučním listem, v grafech není znázorněn vývoj podílů žáků v oborech poskytujících střední vzdělání (kategorie C a J – necelé 1 % z celku). Pro názornost jsou v každém grafu opakující se bílé sloupce, které představují průměr ČR, a je zachováno stejné měřítko všech grafů. Zřejmý a logický je značně odlišný stav v Praze, kterou tedy neporovnáváme.

V **tabulce 4** jsou uvedeny **počty žáků** vstupujících do 1. ročníků uváděných kategorií v jednotlivých krajích, v **tabulce 5** **podíly počtů žáků** vždy pro roky 2004/05 až 2008/09. Aby byl vývoj v jednotlivých krajích ještě zřetelnější, je v **tabulce 6** spočten **meziroční nárůst** v jednotlivých krajích a kategoriích vzdělávání a jsou zvýrazněny výrazné nárůsty a poklesy. Pro porovnání jsou ve všech případech uvedeny i hodnoty pro ČR.

Z porovnání uvedených hodnot v roce 2007/08 můžeme zjistit některé zajímavé údaje, je však potřebné **ponechat mimo srovnávání Prahu**.

Do oborů poskytujících střední **vzdělání s výučním listem** byl přijat největší podíl žáků v Karlovarském a Libereckém kraji, nejmenší ve Zlínském a Moravskoslezském kraji. Zřetelný je ve všech krajích mírný pokles počtu přijímaných do oborů poskytujících výuční list (SVsVL), i když z různého výchozího stavu a různým tempem, s nejmenším snížením v Ústeckém kraji. Podíl menší než 30 % je v krajích Královéhradeckém, Jihomoravském, Zlínském a Moravskoslezském, k největším poklesům došlo v posledním roce v Plzeňském a Moravskoslezském kraji.

Do **oborů kategorie L0** (vyučení s maturitou) byl přijat největší podíl žáků ve Zlínském a Plzeňském kraji, nejmenší podíl pak v krajích Libereckém a Karlovarském. Situace v podílech těchto oborů je rozdílná jak výchozím stavem roku 2003, tak i vývojem – trvale výrazně vyšší podíl byl a je v moravských krajích, v posledním roce tuto situaci narušil nárůst, ke kterému došlo v Plzeňském kraji. K výraznějšímu poklesu podílu došlo v Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji.

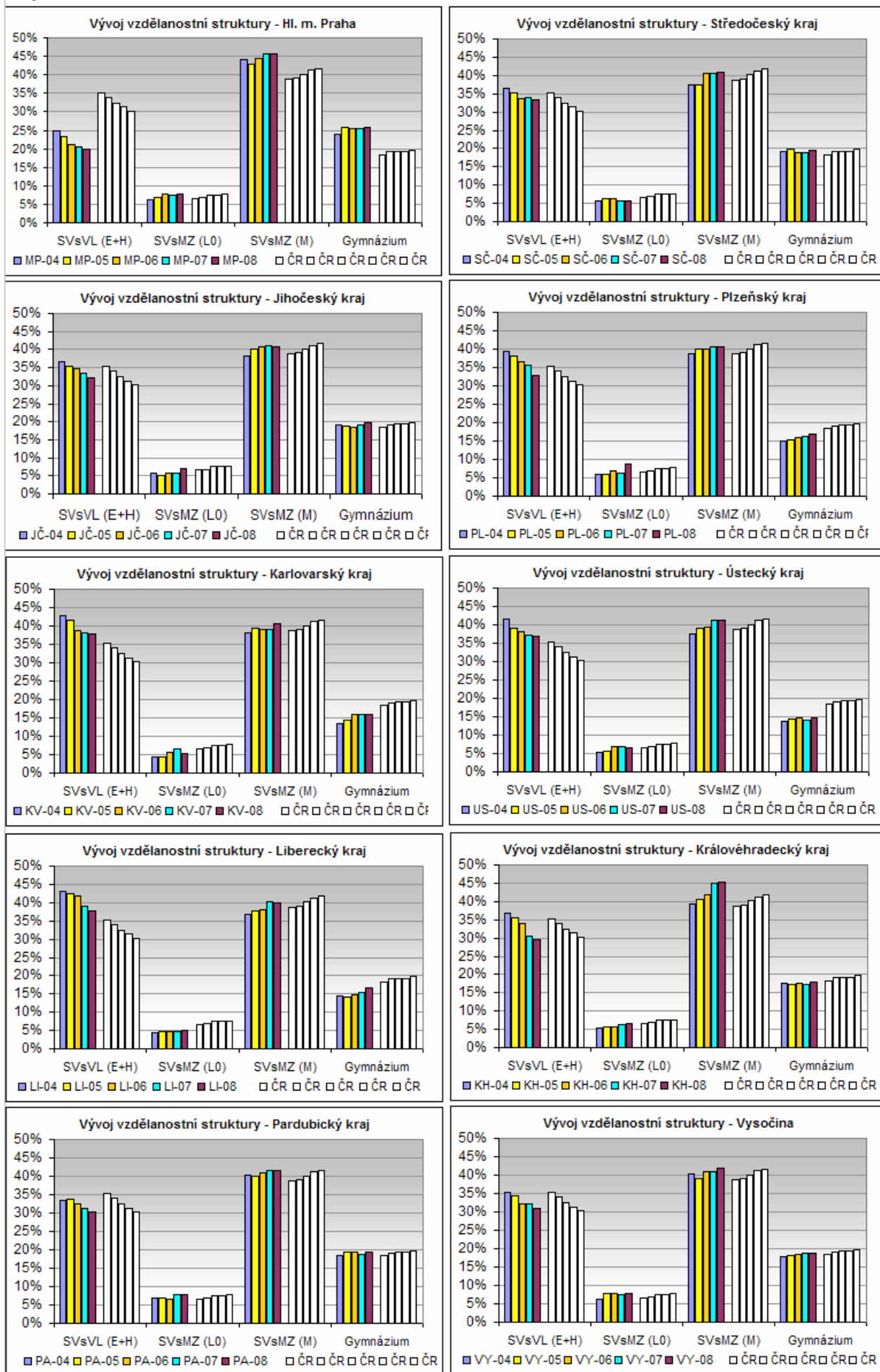
Podíl nově přijímaných do 4letých **gymnází** (a pokračujících ve víceletých gymnáziích v ročníku odpovídajícím 1. ročníku 4letých gymnází) je největší v Jihomoravském a Olomouckém kraji, nejmenší v Ústeckém a Karlovarském. Podíl přijímaných vykazuje v dlouhodobém pohledu malý, téměř nepatrný nárůst s kolísáním v jednotlivých letech. Výraznější nárůst v posledním roce vykazují kraje Liberecký a Zlínský.

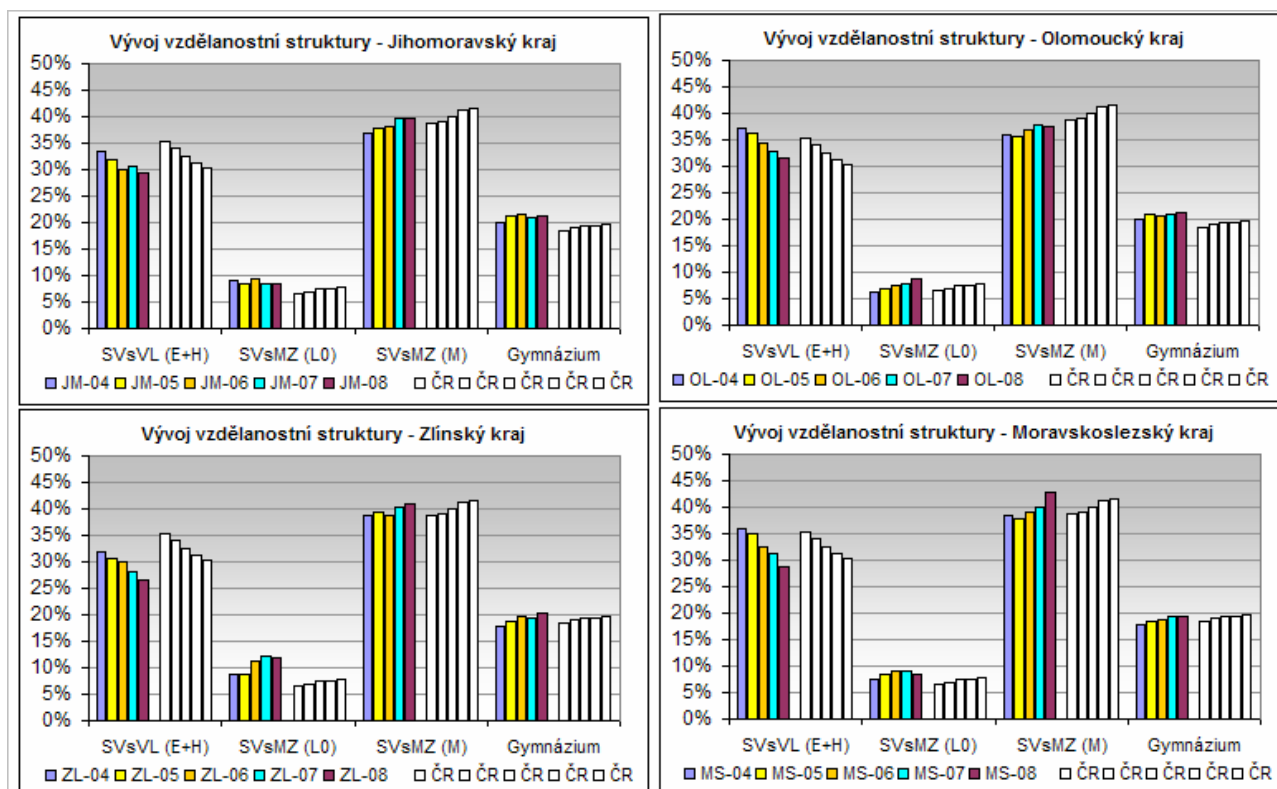
V **maturitních oborech kategorie M** byl největší podíl žáků nově přijat v krajích Královéhradeckém a Moravskoslezském, nejmenší v Olomouckém a Jihomoravském (v 2007/08 Karlovarském) kraji. Podíl v této kategorii vykazuje mírný, ale nejstabilnější růst, nepatrný pokles v posledním roce vykazuje pouze kraj Vysočina. K nejvyššímu nárůstu došlo v Libereckém kraji, dále i v Moravskoslezském kraji.

Z celkového pohledu je přijímán do maturitních oborů nejvyšší podíl žáků ve Zlínském a Moravskoslezském kraji, nejnižší v Libereckém a Karlovarském kraji. Připomínáme, že neporovnáváme s Prahou, kde je podíl přijímaných do maturitních oborů nejvyšší.

Velice zajímavé hodnoty lze najít v tabulce 6, kde jsou uvedeny u základních kategorií vzdělání meziroční nárůsty či úbytky. Nejvyšší hodnotu meziročního nárůstu v celém sledovaném období (3,3 %) vykazuje v roce 2006/07 Středočeský kraj v nárůstu v kategorii M, největší pokles, a to v podílu přijímaných do oborů poskytujících výuční list (-3,3 p.b.), vykazuje kraj Královéhradecký v roce 2007/08. V posledním sledovaném roce vykazuje největší nárůst (2,8 %) Moravskoslezský kraj v podílu přijímaných do kategorie M, největší pokles (-2,9 %) Plzeňský kraj v oborech vzdělání poskytujících výuční list, což je ovšem výrazně kompenzováno navýšením přijímaných do oborů kategorie L0 (2,4 %)

Obr. 9: Vývoj podílů žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně)
Kraje ČR - Denní studium - šk.r. 04/05 až 08/09





Ještě připomínáme, že v našich tabulkách a grafech sledujeme vývoj počtu a podílů žáků gymnázií v ročnících věkově odpovídajících 1. ročníku 4letých gymnázií. Proto není možné srovnávat zde uvedené údaje s jinde běžně uváděnými údaji o počtech nově přijatých do 1. ročníků, kde se sčítají žáci s věkovým rozdílem dvou i čtyř let.

K rozvoji obecně odborného vzdělávání, jehož prvotním cílem je příprava žáků ke vstupu do terciárního vzdělávání, dochází i zaváděním oborů lyceí. Po mnohaletém ověřování dochází k rozšiřování této vzdělávací nabídky a její podíl už nelze považovat za zanedbatelný. Dlouhodobý záměr MŠMT předpokládá její další rozšiřování, ve školním roce 2008/09 dosáhla 5% podíl v celku žáků vstupujících do středního vzdělávání.

Z tabulky je zřejmé, že největší rozšíření mají lycea ve Zlínském a Moravskoslezském kraji, nejmenší pak v Ústeckém a Olomouckém kraji.

Tab. 3: Počty a podíly žáků přijatých do oborů lyceí denní studium – podíl z celkové počtu přijatých do SŠ po ZŠ

	2004/05		2005/05		2006/07		2007/08		2008/09	
Hl.m.Praha	515	3,0%	541	3,2%	729	4,2%	717	4,4%	762	4,7%
Středočeský kraj	246	2,1%	425	3,6%	519	4,2%	657	5,5%	584	4,9%
Jihočeský kraj	115	1,3%	267	3,0%	284	3,1%	345	4,2%	353	4,2%
Plzeňský kraj	165	2,3%	271	3,9%	271	3,8%	310	4,7%	305	4,6%
Karlovarský kraj	155	3,7%	208	5,2%	157	3,9%	173	4,4%	181	4,7%
Ústecký kraj	199	1,7%	304	2,6%	359	3,0%	363	3,2%	388	3,5%
Liberecký kraj	112	2,0%	210	3,7%	236	4,0%	224	4,1%	252	4,8%
Královéhradecký k.	194	2,5%	289	3,9%	414	5,3%	494	6,4%	431	5,8%
Pardubický kraj	230	3,3%	211	3,2%	371	5,4%	290	4,3%	305	4,6%
Vysočina	206	3,0%	200	2,9%	240	3,4%	304	4,5%	354	5,3%
Jihomoravský kraj	354	2,2%	739	4,8%	849	5,3%	808	5,2%	781	5,2%
Olomoucký kraj	261	2,9%	260	3,0%	311	3,5%	285	3,4%	288	3,5%
Zlínský kraj	295	3,4%	407	4,9%	459	5,4%	520	6,4%	554	7,1%
Moravskoslezský k.	720	4,0%	956	5,4%	1081	6,0%	1032	6,1%	989	6,0%
Česká republika	3767	2,7%	5288	3,9%	6217	4,4%	6522	4,9%	6527	5,0%

Tab. 4: Počty žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně) - Kraje ČR - Denní studium - šk.r. 04/05 až 08/09

Kraj	Šk.r.	Gymnázium	Obory vzděl. kat. M, J a C			Obory vzděl. kat. H+E a LD			Celkem	z toho s matur.
			s matur.	bez mat.	celk.	s výu.list	s matur.	Celkem		
Hl.m.Praha	04/05	4120	7539	160	7699	4231	1082	5313	17132	12741
	05/06	4345	7222	203	7425	3923	1138	5061	16831	12705
	06/07	4439	7730	162	7892	3664	1351	5015	17346	13520
	07/08	4176	7485	180	7665	3346	1224	4570	16411	12885
	08/09	4162	7371	153	7524	3226	1259	4485	16171	12792
Středočeský kraj	04/05	2257	4414	147	4561	4300	665	4965	11783	7336
	05/06	2337	4374	134	4508	4124	753	4877	11722	7464
	06/07	2311	4969	72	5041	4117	777	4894	12246	8057
	07/08	2255	4832	59	4891	4039	688	4727	11873	7775
	08/09	2294	4838	71	4909	3949	659	4608	11811	7791
Jihočeský kraj	04/05	1657	3336	45	3381	3215	489	3704	8742	5482
	05/06	1647	3539	36	3575	3114	461	3575	8797	5647
	06/07	1665	3690	41	3731	3142	507	3649	9045	5862
	07/08	1596	3414	36	3450	2789	474	3263	8309	5484
	08/09	1646	3408	36	3444	2709	585	3294	8384	5639
Plzeňský kraj	04/05	1060	2727	46	2773	2773	424	3197	7030	4211
	05/06	1063	2790	42	2832	2640	416	3056	6951	4269
	06/07	1124	2836	57	2893	2603	494	3097	7114	4454
	07/08	1075	2678	59	2737	2351	414	2765	6577	4167
	08/09	1116	2684	49	2733	2159	574	2733	6582	4374
Karlovarský kraj	04/05	565	1603	56	1659	1807	190	1997	4221	2358
	05/06	573	1578	14	1592	1665	175	1840	4005	2326
	06/07	639	1569	22	1591	1555	223	1778	4008	2431
	07/08	632	1552	16	1568	1514	259	1773	3973	2443
	08/09	618	1572	14	1586	1462	201	1663	3867	2391
Ústecký kraj	04/05	1605	4372	194	4566	4838	617	5455	11626	6594
	05/06	1684	4562	188	4750	4559	640	5199	11633	6886
	06/07	1733	4663	122	4785	4545	818	5363	11881	7214
	07/08	1577	4647	99	4746	4185	790	4975	11298	7014
	08/09	1647	4635	73	4708	4149	734	4883	11238	7016
Liberecký kraj	04/05	824	2102	57	2159	2464	253	2717	5700	3179
	05/06	816	2150	55	2205	2425	269	2694	5715	3235
	06/07	871	2220	32	2252	2435	276	2711	5834	3367
	07/08	826	2172	34	2206	2112	263	2375	5407	3261
	08/09	886	2109	30	2139	1995	268	2263	5288	3263
Královéhradecký k.	04/05	1370	3053	72	3125	2858	422	3280	7775	4845
	05/06	1281	2996	65	3061	2631	429	3060	7402	4706
	06/07	1383	3260	61	3321	2636	449	3085	7789	5092
	07/08	1337	3465	57	3522	2353	482	2835	7694	5284
	08/09	1340	3361	52	3413	2199	489	2688	7441	5190
Pardubický kraj	04/05	1261	2765	75	2840	2309	468	2777	6878	4494
	05/06	1287	2660	22	2682	2248	452	2700	6669	4399
	06/07	1332	2826	40	2866	2236	457	2693	6891	4615
	07/08	1274	2799	29	2828	2118	532	2650	6752	4605
	08/09	1297	2766	42	2808	2020	527	2547	6652	4590
Vysočina	04/05	1214	2775	35	2810	2430	420	2850	6874	4409
	05/06	1229	2665	44	2709	2346	522	2868	6806	4416
	06/07	1298	2874	48	2922	2256	556	2812	7032	4728
	07/08	1248	2732	55	2787	2142	509	2651	6686	4489
	08/09	1243	2792	43	2835	2074	527	2601	6679	4562
Jihomoravský kraj	04/05	3147	5856	143	5999	5282	1426	6708	15854	10429
	05/06	3281	5886	139	6025	4927	1297	6224	15530	10464
	06/07	3421	6077	112	6189	4783	1502	6285	15895	11000
	07/08	3221	6114	112	6226	4710	1301	6011	15458	10636
	08/09	3213	6008	145	6153	4450	1280	5730	15096	10501
Olomoucký kraj	04/05	1787	3216	58	3274	3333	572	3905	8966	5575
	05/06	1825	3080	21	3101	3143	590	3733	8659	5495
	06/07	1828	3261	43	3304	3025	653	3678	8810	5742
	07/08	1781	3199	50	3249	2761	653	3414	8444	5633
	08/09	1753	3096	69	3165	2602	711	3313	8231	5560
Zlínský kraj	04/05	1517	3317	228	3545	2741	758	3499	8561	5592
	05/06	1559	3287	211	3498	2559	740	3299	8356	5586
	06/07	1676	3298	30	3328	2544	958	3502	8506	5932
	07/08	1577	3286	24	3310	2284	990	3274	8161	5853
	08/09	1582	3214	20	3234	2090	940	3030	7846	5736
Moravskoslezský k	04/05	3207	6946	95	7041	6459	1331	7790	18038	11484
	05/06	3260	6715	69	6784	6203	1485	7688	17732	11460
	06/07	3392	7115	63	7178	5931	1666	7597	18167	12173
	07/08	3270	6783	71	6854	5306	1517	6823	16947	11570
	08/09	3197	7081	86	7167	4774	1401	6175	16539	11679
Česká republika	04/05	25591	54021	1411	55432	49040	9117	58157	139180	88729
	05/06	26187	53504	1243	54747	46507	9367	55874	136808	89058
	06/07	27112	56388	905	57293	45472	10687	56159	140564	94187
	07/08	25845	55158	881	56039	42010	10096	52106	133990	91099
	08/09	25994	54935	883	55818	39858	10155	50013	131825	91084

Tab. 5: Podíly žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně) - Kraje ČR - Denní studium - šk.r. 04/05 až 08/09

Kraj	Šk.r.	Gymnázium	Obory vzděl. kat. M, J a C			Obory vzděl. kat. H+E a LO			Celkem z toho	
			s matur.	bez mat.	celk.	s výu.list	s matur.	Celkem	s matur.	
Hl.m.Praha	04/05	24,0%	44,0%	0,9%	44,9%	24,7%	6,3%	31,0%	100%	74,4%
	05/06	25,8%	42,9%	1,2%	44,1%	23,3%	6,8%	30,1%	100%	75,5%
	06/07	25,6%	44,6%	0,9%	45,5%	21,1%	7,8%	28,9%	100%	77,9%
	07/08	25,4%	45,6%	1,1%	46,7%	20,4%	7,5%	27,8%	100%	78,5%
	08/09	25,7%	45,6%	0,9%	46,5%	19,9%	7,8%	27,7%	100%	79,1%
Středočeský kraj	04/05	19,2%	37,5%	1,2%	38,7%	36,5%	5,6%	42,1%	100%	62,3%
	05/06	19,9%	37,3%	1,1%	38,5%	35,2%	6,4%	41,6%	100%	63,7%
	06/07	18,9%	40,6%	0,6%	41,2%	33,6%	6,3%	40,0%	100%	65,8%
	07/08	19,0%	40,7%	0,5%	41,2%	34,0%	5,8%	39,8%	100%	65,5%
	08/09	19,4%	41,0%	0,6%	41,6%	33,4%	5,6%	39,0%	100%	66,0%
Jihočeský kraj	04/05	19,0%	38,2%	0,5%	38,7%	36,8%	5,6%	42,4%	100%	62,7%
	05/06	18,7%	40,2%	0,4%	40,6%	35,4%	5,2%	40,6%	100%	64,2%
	06/07	18,4%	40,8%	0,5%	41,2%	34,7%	5,6%	40,3%	100%	64,8%
	07/08	19,2%	41,1%	0,4%	41,5%	33,6%	5,7%	39,3%	100%	66,0%
	08/09	19,6%	40,6%	0,4%	41,1%	32,3%	7,0%	39,3%	100%	67,3%
Plzeňský kraj	04/05	15,1%	38,8%	0,7%	39,4%	39,4%	6,0%	45,5%	100%	59,9%
	05/06	15,3%	40,1%	0,6%	40,7%	38,0%	6,0%	44,0%	100%	61,4%
	06/07	15,8%	39,9%	0,8%	40,7%	36,6%	6,9%	43,5%	100%	62,6%
	07/08	16,3%	40,7%	0,9%	41,6%	35,7%	6,3%	42,0%	100%	63,4%
	08/09	17,0%	40,8%	0,7%	41,5%	32,8%	8,7%	41,5%	100%	66,5%
Karlovarský kraj	04/05	13,4%	38,0%	1,3%	39,3%	42,8%	4,5%	47,3%	100%	55,9%
	05/06	14,3%	39,4%	0,3%	39,8%	41,6%	4,4%	45,9%	100%	58,1%
	06/07	15,9%	39,1%	0,5%	39,7%	38,8%	5,6%	44,4%	100%	60,7%
	07/08	15,9%	39,1%	0,4%	39,5%	38,1%	6,5%	44,6%	100%	61,5%
	08/09	16,0%	40,7%	0,4%	41,0%	37,8%	5,2%	43,0%	100%	61,8%
Ústecký kraj	04/05	13,8%	37,6%	1,7%	39,3%	41,6%	5,3%	46,9%	100%	56,7%
	05/06	14,5%	39,2%	1,6%	40,8%	39,2%	5,5%	44,7%	100%	59,2%
	06/07	14,6%	39,2%	1,0%	40,3%	38,3%	6,9%	45,1%	100%	60,7%
	07/08	14,0%	41,1%	0,9%	42,0%	37,0%	7,0%	44,0%	100%	62,1%
	08/09	14,7%	41,2%	0,6%	41,9%	36,9%	6,5%	43,5%	100%	62,4%
Liberecký kraj	04/05	14,5%	36,9%	1,0%	37,9%	43,2%	4,4%	47,7%	100%	55,8%
	05/06	14,3%	37,6%	1,0%	38,6%	42,4%	4,7%	47,1%	100%	56,6%
	06/07	14,9%	38,1%	0,5%	38,6%	41,7%	4,7%	46,5%	100%	57,7%
	07/08	15,3%	40,2%	0,6%	40,8%	39,1%	4,9%	43,9%	100%	60,3%
	08/09	16,8%	39,9%	0,6%	40,5%	37,7%	5,1%	42,8%	100%	61,7%
Královéhradecký k.	04/05	17,6%	39,3%	0,9%	40,2%	36,8%	5,4%	42,2%	100%	62,3%
	05/06	17,3%	40,5%	0,9%	41,4%	35,5%	5,8%	41,3%	100%	63,6%
	06/07	17,8%	41,9%	0,8%	42,6%	33,8%	5,8%	39,6%	100%	65,4%
	07/08	17,4%	45,0%	0,7%	45,8%	30,6%	6,3%	36,8%	100%	68,7%
	08/09	18,0%	45,2%	0,7%	45,9%	29,6%	6,6%	36,1%	100%	69,7%
Pardubický kraj	04/05	18,3%	40,2%	1,1%	41,3%	33,6%	6,8%	40,4%	100%	65,3%
	05/06	19,3%	39,9%	0,3%	40,2%	33,7%	6,8%	40,5%	100%	66,0%
	06/07	19,3%	41,0%	0,6%	41,6%	32,4%	6,6%	39,1%	100%	67,0%
	07/08	18,9%	41,5%	0,4%	41,9%	31,4%	7,9%	39,2%	100%	68,2%
	08/09	19,5%	41,6%	0,6%	42,2%	30,4%	7,9%	38,3%	100%	69,0%
Vysočina	04/05	17,7%	40,4%	0,5%	40,9%	35,4%	6,1%	41,5%	100%	64,1%
	05/06	18,1%	39,2%	0,6%	39,8%	34,5%	7,7%	42,1%	100%	64,9%
	06/07	18,5%	40,9%	0,7%	41,6%	32,1%	7,9%	40,0%	100%	67,2%
	07/08	18,7%	40,9%	0,8%	41,7%	32,0%	7,6%	39,7%	100%	67,1%
	08/09	18,6%	41,8%	0,6%	42,4%	31,1%	7,9%	38,9%	100%	68,3%
Jihomoravský kraj	04/05	19,8%	36,9%	0,9%	37,8%	33,3%	9,0%	42,3%	100%	65,8%
	05/06	21,1%	37,9%	0,9%	38,8%	31,7%	8,4%	40,1%	100%	67,4%
	06/07	21,5%	38,2%	0,7%	38,9%	30,1%	9,4%	39,5%	100%	69,2%
	07/08	20,8%	39,6%	0,7%	40,3%	30,5%	8,4%	38,9%	100%	68,8%
	08/09	21,3%	39,8%	1,0%	40,8%	29,5%	8,5%	38,0%	100%	69,6%
Olomoucký kraj	04/05	19,9%	35,9%	0,6%	36,5%	37,2%	6,4%	43,6%	100%	62,2%
	05/06	21,1%	35,6%	0,2%	35,8%	36,3%	6,8%	43,1%	100%	63,5%
	06/07	20,7%	37,0%	0,5%	37,5%	34,3%	7,4%	41,7%	100%	65,2%
	07/08	21,1%	37,9%	0,6%	38,5%	32,7%	7,7%	40,4%	100%	66,7%
	08/09	21,3%	37,6%	0,8%	38,5%	31,6%	8,6%	40,3%	100%	67,5%
Zlínský kraj	04/05	17,7%	38,7%	2,7%	41,4%	32,0%	8,9%	40,9%	100%	65,3%
	05/06	18,7%	39,3%	2,5%	41,9%	30,6%	8,9%	39,5%	100%	66,9%
	06/07	19,7%	38,8%	0,4%	39,1%	29,9%	11,3%	41,2%	100%	69,7%
	07/08	19,3%	40,3%	0,3%	40,6%	28,0%	12,1%	40,1%	100%	71,7%
	08/09	20,2%	41,0%	0,3%	41,2%	26,6%	12,0%	38,6%	100%	73,1%
Moravskoslezský k	04/05	17,8%	38,5%	0,5%	39,0%	35,8%	7,4%	43,2%	100%	63,7%
	05/06	18,4%	37,9%	0,4%	38,3%	35,0%	8,4%	43,4%	100%	64,6%
	06/07	18,7%	39,2%	0,3%	39,5%	32,6%	9,2%	41,8%	100%	67,0%
	07/08	19,3%	40,0%	0,4%	40,4%	31,3%	9,0%	40,3%	100%	68,3%
	08/09	19,3%	42,8%	0,5%	43,3%	28,9%	8,5%	37,3%	100%	70,6%
Česká republika	04/05	18,4%	38,8%	1,0%	39,8%	35,2%	6,6%	41,8%	100%	63,8%
	05/06	19,1%	39,1%	0,9%	40,0%	34,0%	6,8%	40,8%	100%	65,1%
	06/07	19,3%	40,1%	0,6%	40,8%	32,3%	7,6%	40,0%	100%	67,0%
	07/08	19,3%	41,2%	0,7%	41,8%	31,4%	7,5%	38,9%	100%	68,0%
	08/09	19,7%	41,7%	0,7%	42,3%	30,2%	7,7%	37,9%	100%	69,1%

Tab. 6: Meziroční nárůst podílů žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně) - Kraje ČR - Denní studium - šk.r. 04/05 až 08/09

Kraj	Šk.r.	Gymnázium	Obory vzděl. kat. M, J a C s maturit. bez mat.		Obory vzděl. kat. H+E a L s výu. list s matur.		z toho s matur.
Hl.m. Praha	04/05						
	05/06	1,8	-1,1	0,3	-1,4	0,4	1,1
	06/07	-0,2	1,7	-0,3	-2,2	1,0	2,5
	07/08	-0,1	1,0	0,2	-0,7	-0,3	0,6
	08/09	0,3	0,0	-0,2	-0,4	0,3	0,6
Středočeský kraj	04/05						
	05/06	0,8	-0,1	-0,1	-1,3	0,8	1,4
	06/07	-1,1	3,3	-0,6	-1,6	-0,1	2,1
	07/08	0,1	0,1	-0,1	0,4	-0,6	-0,3
	08/09	0,4	0,3	0,1	-0,6	-0,2	0,5
Jihočeský kraj	04/05						
	05/06	-0,2	2,1	-0,1	-1,4	-0,4	1,5
	06/07	-0,3	0,6	0,0	-0,7	0,4	0,6
	07/08	0,8	0,3	0,0	-1,2	0,1	1,2
	08/09	0,4	-0,4	0,0	-1,3	1,3	1,3
Plzeňský kraj	04/05						
	05/06	0,2	1,3	-0,1	-1,5	0,0	1,5
	06/07	0,5	-0,3	0,2	-1,4	1,0	1,2
	07/08	0,5	0,9	0,1	-0,8	-0,6	0,7
	08/09	0,6	0,1	-0,2	-2,9	2,4	3,1
Karlovarský kraj	04/05						
	05/06	0,9	1,4	-1,0	-1,2	-0,1	2,2
	06/07	1,6	-0,3	0,2	-2,8	1,2	2,6
	07/08	0,0	-0,1	-0,1	-0,7	1,0	0,8
	08/09	0,1	1,6	0,0	-0,3	-1,3	0,3
Ústecký kraj	04/05						
	05/06	0,7	1,6	-0,1	-2,4	0,2	2,5
	06/07	0,1	0,0	-0,6	-0,9	1,4	1,5
	07/08	-0,6	1,9	-0,2	-1,2	0,1	1,4
	08/09	0,7	0,1	-0,2	-0,1	-0,5	0,3
Liberecký kraj	04/05						
	05/06	-0,2	0,7	0,0	-0,8	0,3	0,8
	06/07	0,7	0,4	-0,4	-0,7	0,0	1,1
	07/08	0,3	2,1	0,1	-2,7	0,1	2,6
	08/09	1,5	-0,3	-0,1	-1,3	0,2	1,4
Královéhradecký k.	04/05						
	05/06	-0,3	1,2	0,0	-1,2	0,4	1,3
	06/07	0,4	1,4	-0,1	-1,7	0,0	1,8
	07/08	-0,4	3,2	0,0	-3,3	0,5	3,3
	08/09	0,6	0,1	0,0	-1,0	0,3	1,1
Pardubický kraj	04/05						
	05/06	1,0	-0,3	-0,8	0,1	0,0	0,6
	06/07	0,0	1,1	0,3	-1,3	-0,1	1,0
	07/08	-0,5	0,4	-0,2	-1,1	1,2	1,2
	08/09	0,6	0,1	0,2	-1,0	0,0	0,8
Vysočina	04/05						
	05/06	0,4	-1,2	0,1	-0,9	1,6	0,7
	06/07	0,4	1,7	0,0	-2,4	0,2	2,4
	07/08	0,2	0,0	0,1	0,0	-0,3	-0,1
	08/09	-0,1	0,9	-0,2	-1,0	0,3	1,2
Jihomoravský kraj	04/05						
	05/06	1,3	1,0	0,0	-1,6	-0,6	1,6
	06/07	0,4	0,3	-0,2	-1,6	1,1	1,8
	07/08	-0,7	1,3	0,0	0,4	-1,0	-0,4
	08/09	0,4	0,2	0,2	-1,0	0,1	0,8
Olomoucký kraj	04/05						
	05/06	1,1	-0,3	-0,4	-0,9	0,4	1,3
	06/07	-0,3	1,4	0,2	-2,0	0,6	1,7
	07/08	0,3	0,9	0,1	-1,6	0,3	1,5
	08/09	0,2	-0,3	0,2	-1,1	0,9	0,8
Zlínský kraj	04/05						
	05/06	0,9	0,6	-0,1	-1,4	0,0	1,5
	06/07	1,0	-0,6	-2,2	-0,7	2,4	2,9
	07/08	-0,4	1,5	-0,1	-1,9	0,9	2,0
	08/09	0,8	0,7	0,0	-1,3	-0,2	1,4
Moravskoslezský k.	04/05						
	05/06	0,6	-0,6	-0,1	-0,8	1,0	1,0
	06/07	0,3	1,3	0,0	-2,3	0,8	2,4
	07/08	0,6	0,9	0,1	-1,3	-0,2	1,3
	08/09	0,0	2,8	0,1	-2,4	-0,5	2,3
Česká republika	04/05						
	05/06	0,8	0,3	-0,1	-1,2	0,3	1,3
	06/07	0,1	1,0	-0,3	-1,6	0,8	1,9
	07/08	0,0	1,1	0,0	-1,0	-0,1	1,0
	08/09	0,4	0,5	0,0	-1,1	0,2	1,1

Zvýraznění změn:
tučně jsou uvedeny hodnoty nárůstu větší-rovno 1,5 p. b.

kurzivou a šedě jsou uvedeny hodnoty menší-rovno - 1,5 p. b. tedy výrazný pokles

Údaje o počtech žáků **nově přijatých do 1. ročníků nástavbového studia** v jednotlivých krajích obsahuje **tabulka 7**, do **vyššího odborného studia** **tabulka 8**. V obou tabulkách jsou uvedeny i hodnoty jiných forem studia (pod označením JFS). Pro srovnávání jsou uvedeny hodnoty nárůstů mezi šk. r. 2006/07 a 2007/08 (sloupec „06/07“) a šk. r. 2007/08 a 2008/09 (sloupec „07/08“), ale jen v denním studiu. Poslední sloupec uvádí **podíl nově přijatých do nástaveb z absolventů tříletých oborů** poskytujících výuční list v daném roce (tab. 7), v tabulce 8 je pak uvedeno, jaký je **podíl nově přijatých do denní formy vyššího odborného studia z maturantů daného roku**.

V průměru přechází do denního studia nástaveb 32,5 % vyučených, nejvíce vedle Prahy v krajích Olomouckém a Plzeňském. Vysoké podíly jsou i ve Středočeském, Zlínském a Ústeckém kraji. Nízký podíl přecházejících do nástaveb je zřejmý v Pardubickém (17,6 % – jediný případ, kdy tento podíl nedosahuje 20 %) a Karlovarském kraji (21,6 %).

V **oborech VOŠ** je pokles počtu nově přijatých dán postupným snižováním zájmu uchazečů o studium, což souvisí se vzrůstající nabídkou bakalářského studia na vysokých školách. V relaci s počtem absolventů maturitních oborů poklesl za poslední tři roky podíl vstupujících do oborů VOŠ z 12 % na 10,6 %. Nejvyšší je tento podíl v Praze a Jihočeském kraji, nejnižší v Moravskoslezském a Zlínském kraji.

Tab. 7: Počty žáků nově přijatých do 1. ročníků nástavbového studia pro absolventy 3letých učebních oborů

	šk. r. 2004/05		šk. r. 2005/06		šk. r. 2006/07		šk. r. 2007/08		šk. r. 2008/09		Meziroční nárůst		Podíl z vyuč.
	denní	JFS	denní	JFS	denní	JFS	denní	JFS	denní	JFS	06/07	07/08	
Hl.m.Praha	1534	1793	1533	1433	1372	1548	1361	1612	1231	1500	-0,8%	-8,1%	45,0%
Středočeský kraj	1172	892	1128	935	1175	808	1221	879	1148	1179	3,8%	-8,3%	37,3%
Jihočeský kraj	737	846	753	766	780	845	787	852	730	839	0,9%	-6,7%	32,2%
Plzeňský kraj	632	545	726	559	700	466	681	461	710	625	-2,8%	6,3%	38,7%
Karlovarský kraj	327	373	345	314	358	281	335	375	220	398	-6,9%	-30,7%	21,6%
Ústecký kraj	1069	973	972	934	964	861	931	1028	900	1123	-3,5%	-3,0%	33,1%
Liberecký kraj	547	398	536	522	390	344	324	602	363	576	-20,4%	6,5%	23,3%
Královéhradecký kraj	459	437	377	451	407	546	568	532	555	536	28,3%	-2,4%	27,0%
Pardubický kraj	340	395	314	307	329	328	353	359	294	436	6,8%	-16,4%	17,6%
Vysočina	521	771	536	538	529	485	532	574	563	553	0,6%	5,4%	30,6%
Jihomoravský kraj	1447	1267	1370	1132	1339	1035	1261	1012	1194	1114	-6,2%	-6,6%	31,1%
Olomoucký kraj	817	575	1008	452	859	499	996	684	974	708	13,8%	-3,2%	42,5%
Zlínský kraj	762	519	796	414	750	457	777	612	767	611	3,5%	-1,6%	36,7%
Moravskoslezský kraj	1293	1348	1314	1166	1222	1333	1279	1423	1259	1623	4,5%	-1,4%	27,9%
Česká republika	11657	11132	11708	9923	11174	9836	11406	11005	10908	11821	2,0%	-4,5%	32,5%

Tab. 8: Počty žáků nově přijatých do 1. ročníků vyššího studia (bez konzervatoří)

	šk. r. 2004/05		šk. r. 2005/06		šk. r. 2006/07		šk. r. 2007/08		šk. r. 2008/09		Meziroční nárůst		Podíl z matur.
	denní	JFS	denní	JFS	denní	JFS	denní	JFS	denní	JFS	06/07	07/08	
Hl.m.Praha	2220	432	2076	466	2057	522	2076	842	1875	705	0,9%	-10,7%	17,0%
Středočeský kraj	762	154	713	179	666	349	567	437	684	511	-17,5%	17,1%	10,6%
Jihočeský kraj	868	60	958	122	905	127	911	300	707	178	0,7%	-28,9%	14,7%
Plzeňský kraj	364	37	418	89	417	107	377	141	391	117	-10,6%	3,6%	10,9%
Karlovarský kraj	107	0	114	20	99	0	111	69	140	0	10,8%	20,7%	7,7%
Ústecký kraj	554	41	555	43	510	77	522	137	590	184	2,3%	11,5%	11,8%
Liberecký kraj	285	27	300	0	275	30	289	24	242	26	4,8%	-19,4%	9,4%
Královéhradecký kraj	408	8	446	26	357	0	394	60	356	0	9,4%	-10,7%	8,3%
Pardubický kraj	574	71	571	91	566	124	518	184	348	140	-9,3%	-48,9%	9,1%
Vysočina	803	94	549	72	468	106	455	139	441	163	-2,9%	-3,2%	11,0%
Jihomoravský kraj	1179	251	1101	259	1127	192	1002	283	1005	287	-12,5%	0,3%	10,7%
Olomoucký kraj	438	69	516	59	417	60	381	123	416	103	-9,4%	8,4%	8,4%
Zlínský kraj	445	54	500	89	455	76	453	124	392	96	-0,4%	-15,6%	7,6%
Moravskoslezský kraj	779	220	738	271	784	179	730	326	604	302	-7,4%	-20,9%	6,0%
Česká republika	9786	1518	9555	1786	9103	1949	8786	3189	8191	2812	-3,6%	-7,3%	10,6%

Meziroční nárůst - je určen v denním studiu.

Podíl z - je pro šk. r. 2008/09.

5. Vývoj oborové struktury žáků ve středním a vyšším odborném vzdělávání

Na obrázcích a v tabulkách otištěných dále uvádíme počty žáků nově vstupujících do prvních ročníků v jednotlivých kategoriích vzdělání v letech 2003/04 až 2008/09 v členění skupin oborů.

V **grafech** jsou znázorněny **počty** žáků nově přijatých do prvních ročníků oborů poskytujících střední vzdělání s výučním listem (H + E), střední vzdělání s maturitní zkouškou (M a L0) a všech společně (obr. 5, 6, 7, 8); toto součtové znázornění je uvedeno i formou **podílů žáků** (obr. 9), aby byly zřejmé vývoj i při měnících se stavech populace. Dále jsou uvedeny počty přijatých do nástavbového studia a do oborů vyššího odborného vzdělávání (Obr. 10 a 11). Konkrétní **počty přijímaných i jejich podíly** v jednotlivých skupinách oborů vzdělání v dané kategorii vzdělání jsou uvedeny v tabulkách 9 až 11. Údaje o počtech a podílech nově přijatých žáků do prvních ročníků zahrnují i žáky soukromých škol a žáky se zdravotním postižením.

Množství hodnot v tabulkách a jejich znázornění v grafech umožňuje nejrozumnějším způsobem porovnávat vývoj v jednotlivých kategoriích vzdělání a skupinách oborů. Zde uvádíme jen několik podstatných údajů o tom, kde dochází k výrazným změnám v porovnání let 2003/04 a 2008/09.

V **oborech středního vzdělávání s výučním listem** (obr. 5) je zřejmý jednoznačný trend růstu počtu nově přijímaných ve skupině 23 Strojírenství. V posledním roce jde o nárůst v podílu o 1,2 p.b. na celkový podíl téměř 22 % (8663 přijatých). V porovnání s rokem 2003/04 jde o nárůst 5,6 p.b., což je největší nárůst v kategorii oborů poskytujících výuční list. Ve značně zaměstnavateli sledované skupině 36 Stavebnictví (4177 žáků, 10,5 % podíl z počtu přijímaných do učebních oborů) je nárůst 0,5 p.b. a to jak v posledních dvou letech, tak dlouhodobě. Je zřejmé, že intenzivní zájem zaměstnavatelů o získání budoucích pracovníků se zejména u strojírenských oborů odráží ve volbě žáků. Významný nárůst vykazuje ještě skupina 66 Obchod – 2,1 p.b. Největší pokles nastal ve skupině 31 Textilní výroba a oděvnictví (2,3 p.b.) a 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (2,1 p.b.) od roku 2003/04.

Nejpočetnější v **maturitních oborech kategorie M** (obr. 6) je stále skupina 63 Ekonomika a administrativa, která si udržuje podíl přijímaných žáků kolem 20 %, v průběhu sledovaných let však došlo k poklesu o 2,1 p.b. (tj. o téměř 1000 žáků). Ve víceletém pohledu vykazuje největší nárůst skupina 78 Obecně odborná příprava (Lycea – 6 p.b.) a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (1,8 p.b.). Významná skupina 53 Zdravotnictví vykazuje v posledních třech letech výrazně nižší počet přijímaných, v posledním roce pokles o 0,4 p.b., celkově 3,1 p.b. K poklesu došlo i v početné skupině 23 Strojírenství 0,8 p.b. a 36 Stavebnictví o 1,0 p.b.

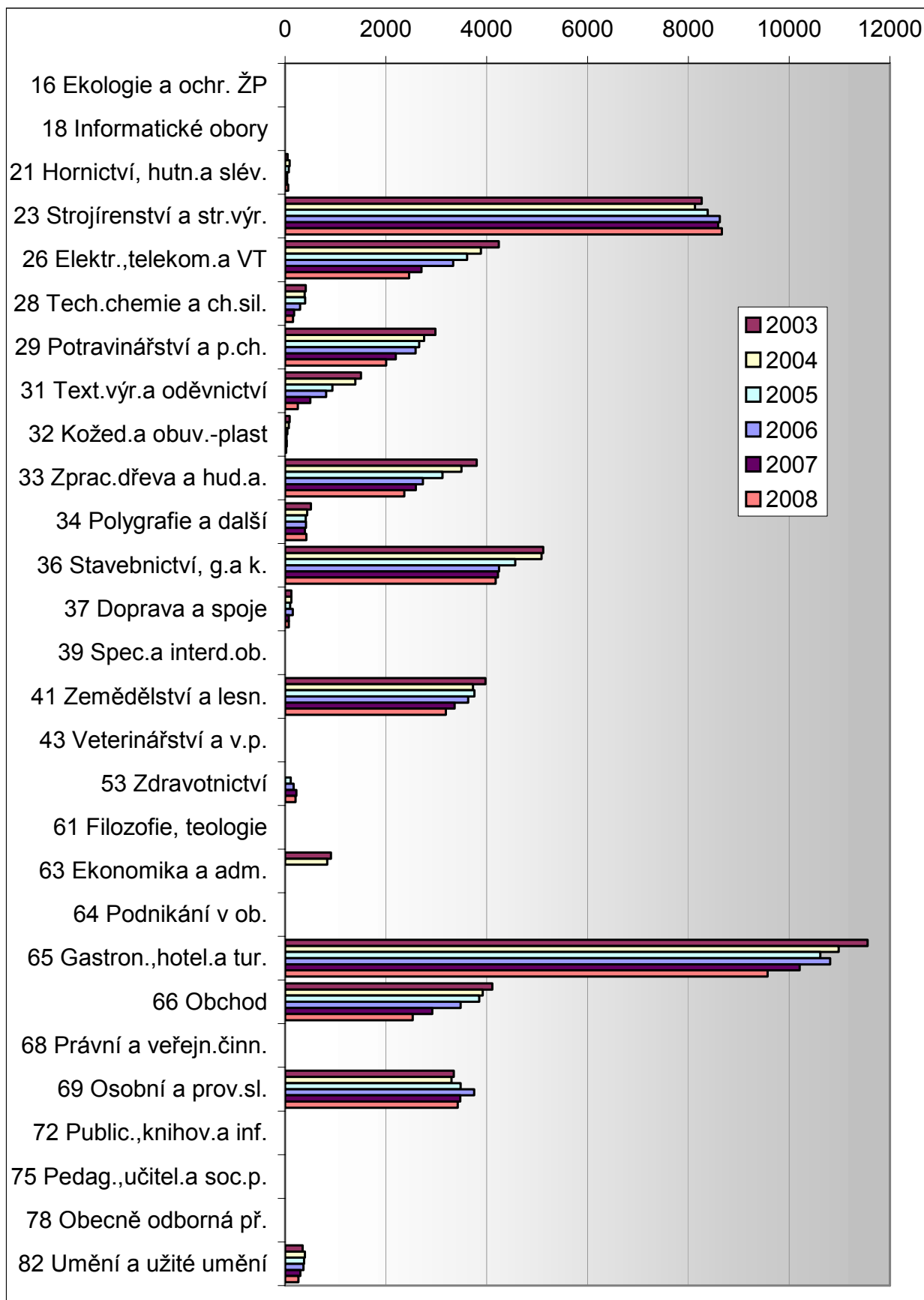
V **maturitních oborech kategorie L0** (střední vzdělávání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem – L0 – obr. 7) došlo výraznému nárůstu ve skupině 39 Speciální a interdisciplinární technické obory (o 13 p.b.) ve víceletém pohledu (jako důsledek vytvoření oboru Autotronika, který zároveň odčerpává zájemce ze skupiny 26 Elektrotechnika), nárůst je zřejmý i ve skupině 23 Strojírenství a strojírenská výroba – o 4,1 p.b. ve víceletém pohledu. Nejvýraznější pokles pak vykazují skupiny 66 Obchod (4,2 p.b.) a 31 Textilní výroba a oděvnictví (2,1 p.b.), jako zřejmý důsledek problémů absolventů s odpovídajícím uplatněním.

Vývoj souhrnu počtu žáků v těchto základních kategoriích je dobře zřetelný na součtovém grafickém znázornění na obr. 8, poklesy a nárůsty se vyrovnávají a nejsou tak výrazné. Největší nárůst vykazují Lycea (3,5 p.b.) a skupina 23 Strojírenství (1,7 p.b.) Nejvyšší pokles pak mají podíly žáků ve skupinách 31 Textilní výroba a oděvnictví (1,5 p.b.), 66 Obchod (1,3 p.b.) a 26 Elektrotechnika, telekomunikace a výpočetní technika (1,3 p.b.). Všechny tyto údaje se vztahují k rozdílům mezi roky 2003/04 a 2008/09. V absolutních počtech došlo k poklesu nově přijímaných ze základní školy či prvního stupně víceletých gymnázií do odborného vzdělávání téměř o 9,2 tisíce (z 114 116 na 104 948).

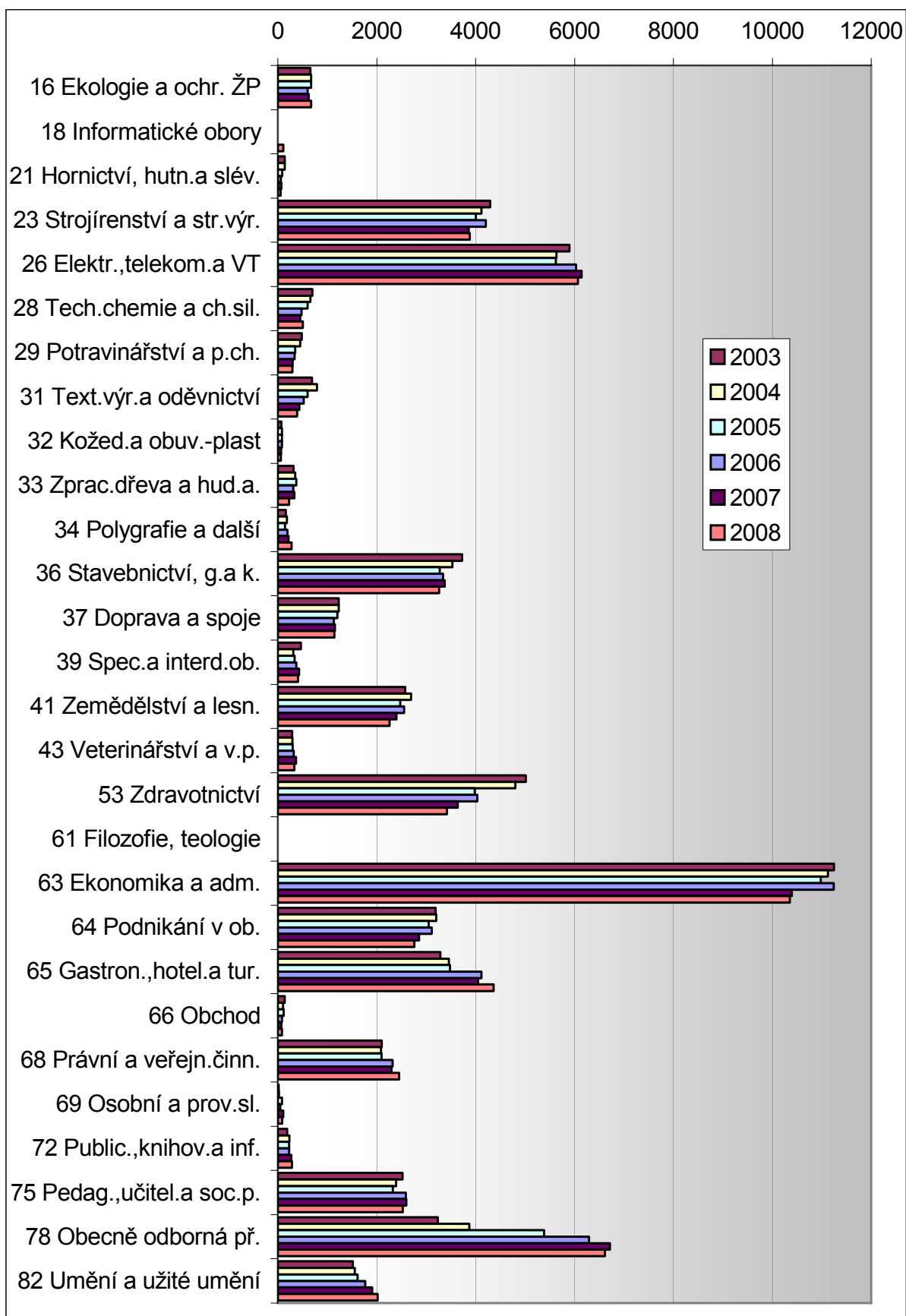
V **nástavbovém vzdělávání** (obr. 9) je zřejmý stálý nárůst v nejpočetnější skupině 64 Podnikání v oborech. Velký podíl této skupiny je ovlivněn zejména tím, že při velké rozptýlenosti výuky na mnoho SOU je to často jediná možnost, jak vytvořit dostatečně velikou třídu ze zájemců o nástavbové studium z různých oborů. Výhodou je ovšem i příprava vyučených k budoucímu podnikání a zvýšení jejich vzdělanostní úrovně.

Ve **vyšším odborném vzdělávání** (obr. 10) pokračuje dlouhodobý pokles počtu žáků téměř ve všech skupinách, dlouhodobě vykazuje nárůst skupina 82 Umění a užité umění (4,6 p.b.), největší pokles pak skupina 63 Ekonomika a administrativa (4,6 p.b.).

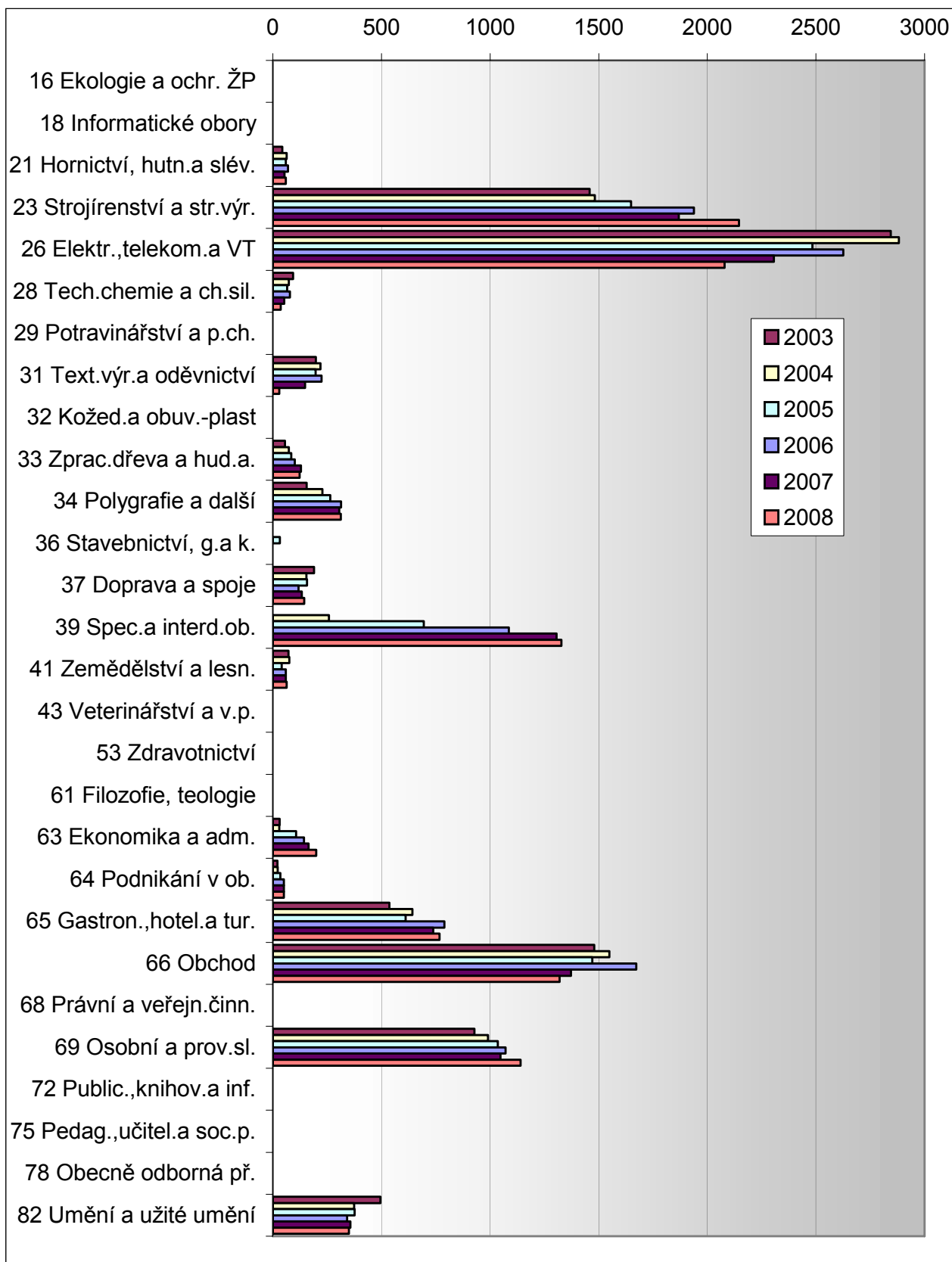
Obr. 10: Počty žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední vzdělání s výučním listem - H a E



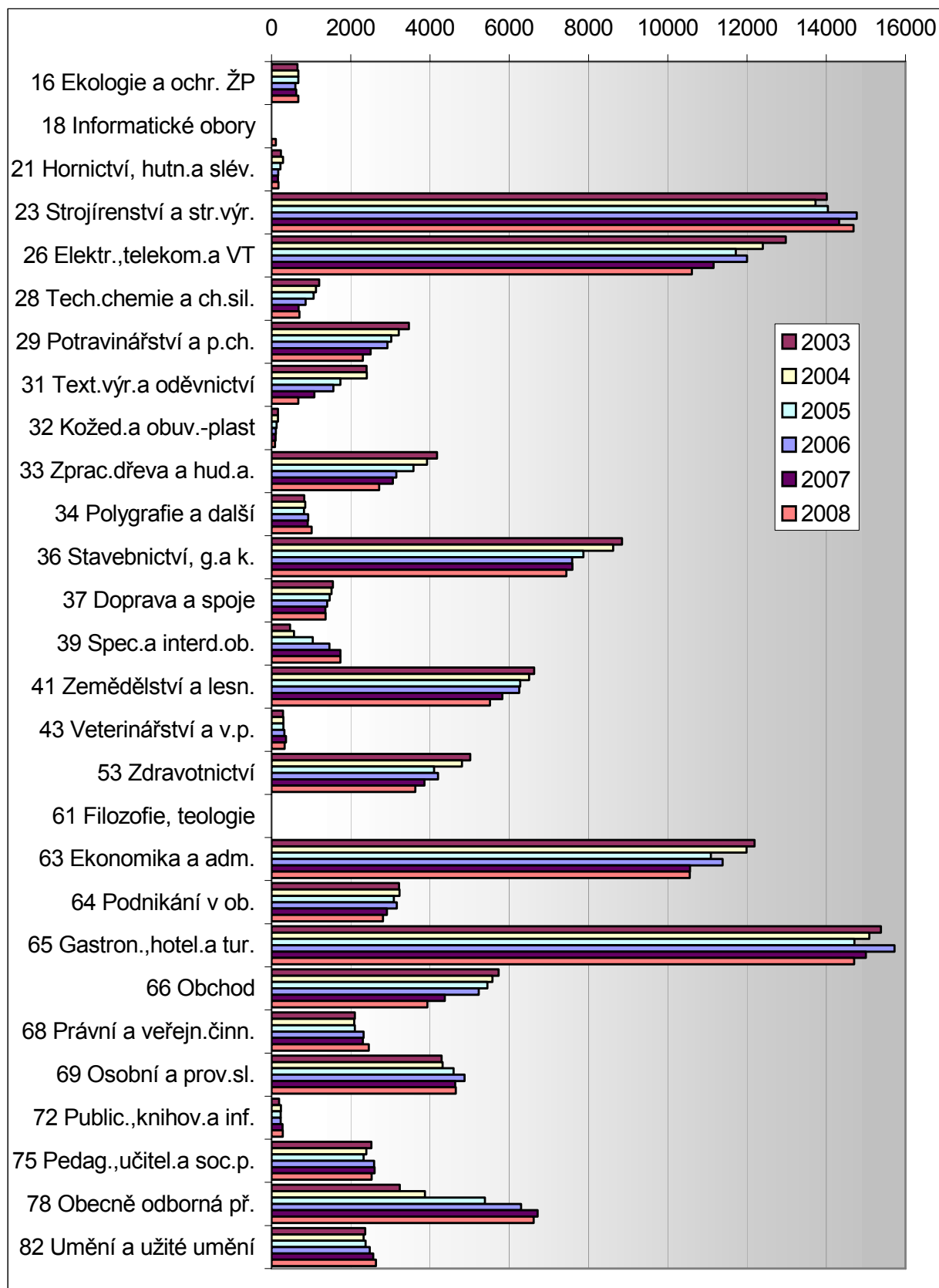
Obr.11: Počty žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou (odborné) - M



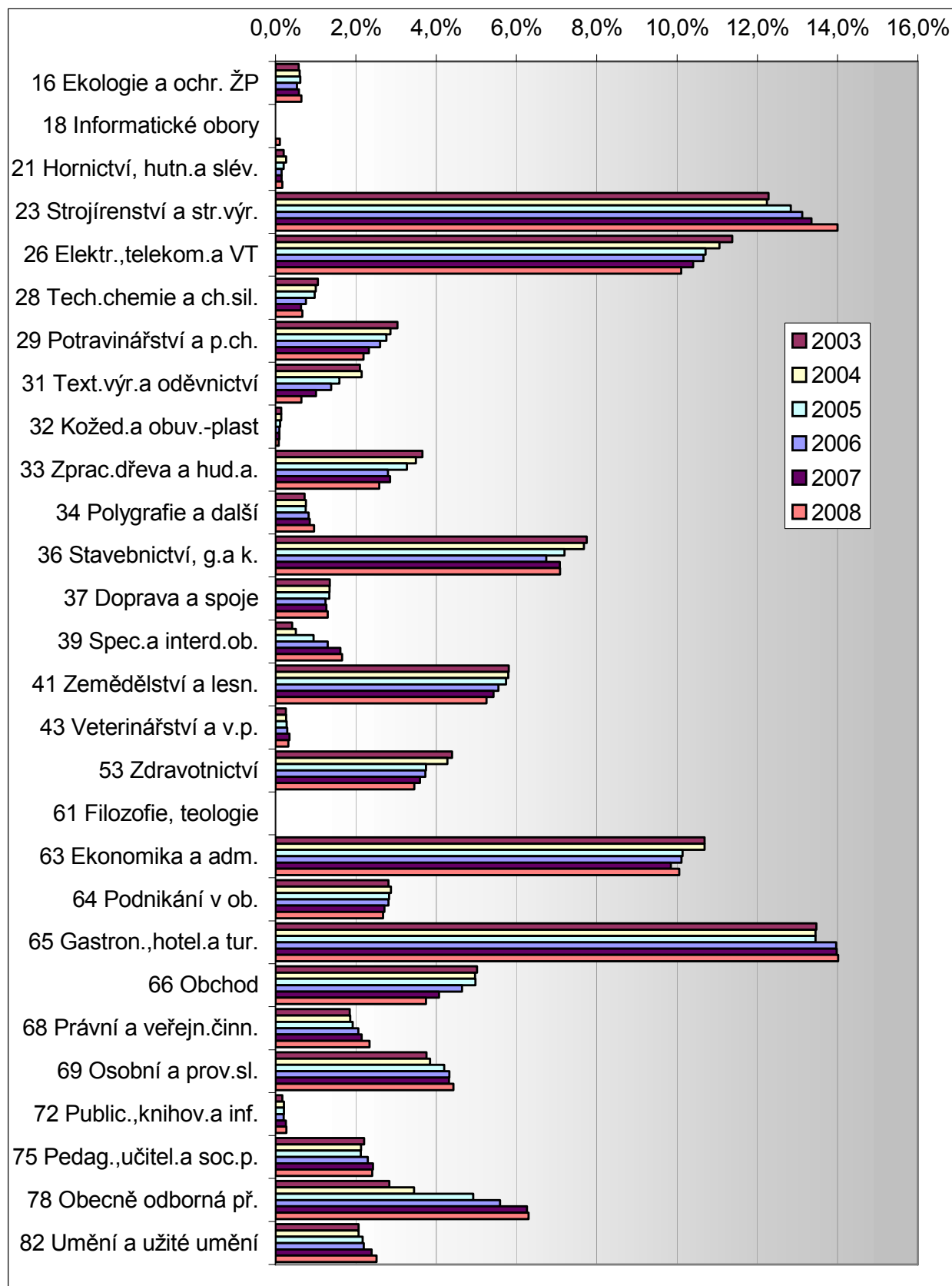
Obr.12: Počty žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem - L0



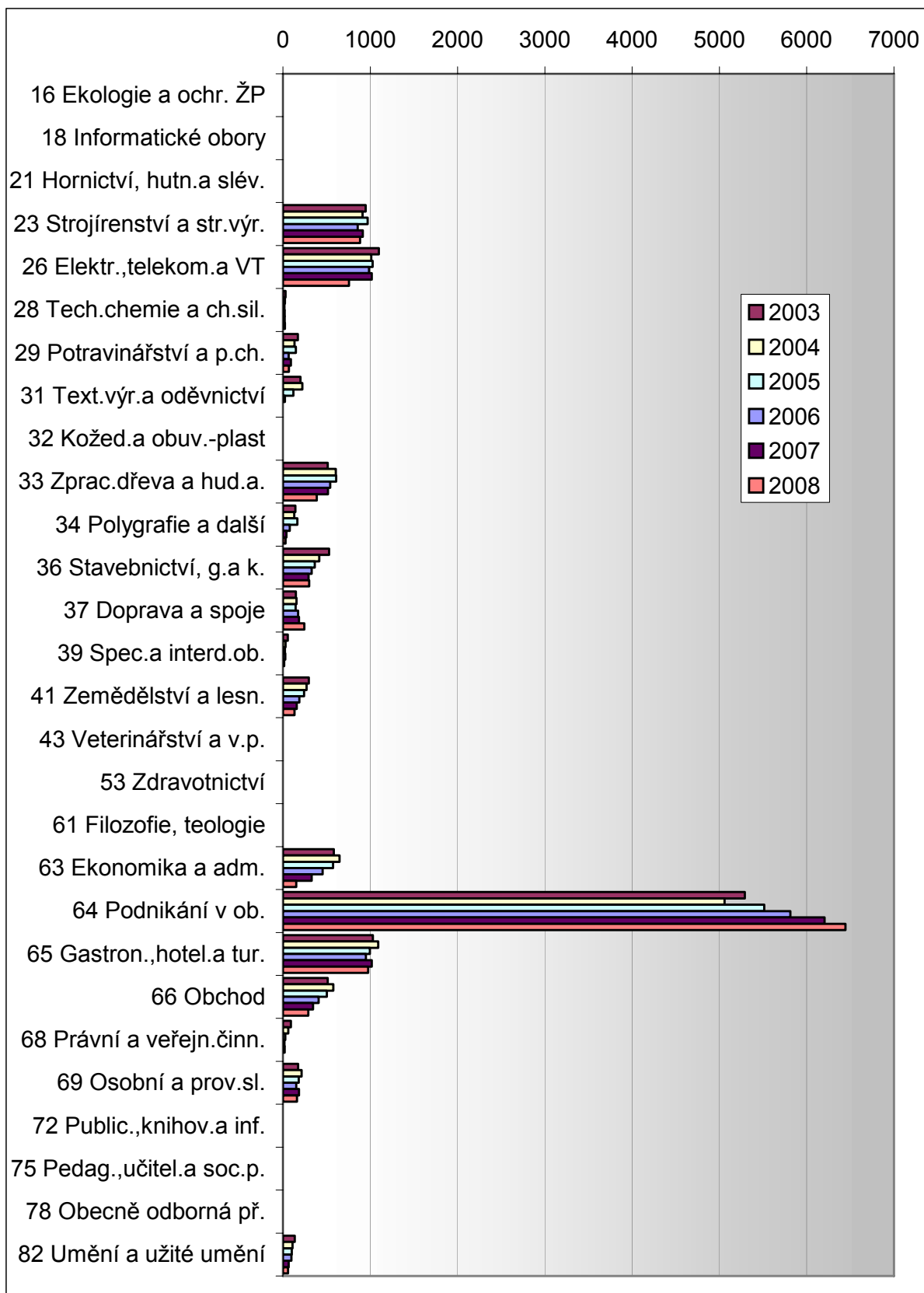
Obr. 13: Počty žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední vzdělání s vyučným listem a maturitní zkouškou pro absolv. základní školy - E + H + M + L0



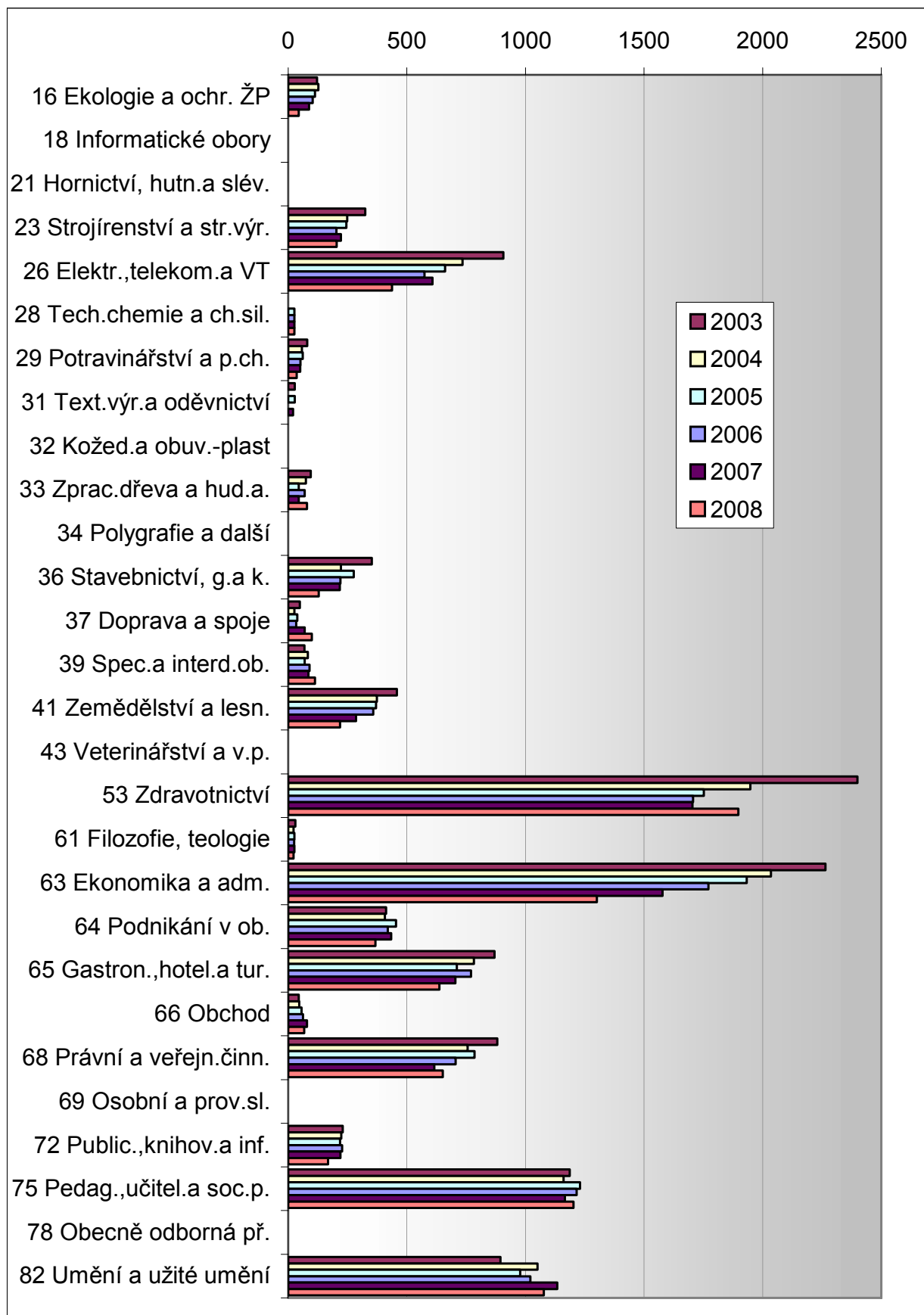
Obr. 14: Podíly žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední vzdělání s vyučným listem a maturitní zkouškou pro absol. základní školy - E + H + M + L0



Obr. 15: Počty žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou - nástavbové studium - L5



Obr. 16: Počty žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících vyšší odborné vzdělání - N



Tab. 9: Počty žáků nové přijatých do 1. ročníků podle skupin oborů vzdělání

Stav k 15.10. příslušného roku

Denní studium**Střední vzdělávání s výučním listem - E + H**

Skup.ob.	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
16 Ekologie a ochr. ŽP	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
18 Informatické obory	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
21 Hornictví, hutn. a slév.	50	0,1%	90	0,2%	75	0,2%	38	0,1%	37	0,1%	61	0,2%
23 Strojírenství a str.výr.	8265	16,1%	8132	16,6%	8386	18,0%	8626	19,0%	8593	20,5%	8663	21,7%
26 Elektr.,telekom. a VT	4239	8,3%	3887	7,9%	3610	7,8%	3338	7,3%	2707	6,4%	2459	6,2%
28 Tech.chemie a ch.sil.	409	0,8%	390	0,8%	398	0,9%	296	0,7%	180	0,4%	159	0,4%
29 Potravinářství a p.ch.	2980	5,8%	2759	5,6%	2663	5,7%	2588	5,7%	2194	5,2%	2006	5,0%
31 Text.výr. a oděvnictví	1505	2,9%	1392	2,8%	938	2,0%	815	1,8%	499	1,2%	254	0,6%
32 Kožed. a obuv.-plast	90	0,2%	75	0,2%	45	0,1%	29	0,1%	31	0,1%	25	0,1%
33 Zprac. dřeva a hud.a.	3801	7,4%	3498	7,1%	3120	6,7%	2734	6,0%	2592	6,2%	2363	5,9%
34 Polygrafie a další	509	1,0%	438	0,9%	408	0,9%	417	0,9%	391	0,9%	420	1,1%
36 Stavebnictví, g. a k.	5120	10,0%	5088	10,4%	4565	9,8%	4248	9,3%	4220	10,0%	4177	10,5%
37 Doprava a spoje	121	0,2%	126	0,3%	100	0,2%	151	0,3%	72	0,2%	75	0,2%
39 Spec. a interd.ob.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
41 Zemědělství a lesn.	3978	7,7%	3729	7,6%	3758	8,1%	3634	8,0%	3365	8,0%	3189	8,0%
43 Veterinářství a v.p.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
53 Zdravotnictví	0	0,0%	0	0,0%	112	0,2%	166	0,4%	222	0,5%	209	0,5%
61 Filozofie, teologie	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
63 Ekonomika a adm.	912	1,8%	837	1,7%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
64 Podnikání v ob.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
65 Gastron., hotel. a tur.	11555	22,5%	10984	22,4%	10617	22,8%	10813	23,8%	10207	24,3%	9576	24,0%
66 Obchod	4111	8,0%	3918	8,0%	3854	8,3%	3479	7,6%	2922	7,0%	2531	6,4%
68 Právní a veřejn.činn.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
69 Osobní a prov.sl.	3345	6,5%	3303	6,7%	3479	7,5%	3751	8,2%	3475	8,3%	3425	8,6%
72 Public., knihov. a inf.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
75 Pedag., učitel. a soc.p.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
78 Obecně odborná př.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
82 Umění a užité umění	348	0,7%	394	0,8%	379	0,8%	365	0,8%	303	0,7%	266	0,7%
Celkový součet	51338	100,0%	49040	100,0%	46507	100,0%	45488	100,0%	42010	100,0%	39658	100,0%

Denní studium**Střední vzdělávání s maturitní zkouškou (odborné) - M**

Skup.ob.	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
16 Ekologie a ochr. ŽP	658	1,2%	677	1,3%	674	1,3%	600	1,1%	623	1,1%	676	1,2%
18 Informatické obory	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	111	0,2%
21 Hornictví, hutn. a slév.	141	0,3%	140	0,3%	88	0,2%	61	0,1%	70	0,1%	54	0,1%
23 Strojírenství a str.výr.	4293	7,9%	4118	7,6%	4007	7,5%	4209	7,5%	3859	7,0%	3882	7,1%
26 Elektr.,telekom. a VT	5899	10,9%	5632	10,4%	5623	10,5%	6033	10,7%	6140	11,1%	6068	11,0%
28 Tech.chemie a ch.sil.	700	1,3%	661	1,2%	600	1,1%	481	0,9%	450	0,8%	508	0,9%
29 Potravinářství a p.ch.	484	0,9%	453	0,8%	354	0,7%	341	0,6%	304	0,6%	297	0,5%
31 Text.výr. a oděvnictví	694	1,3%	793	1,5%	602	1,1%	522	0,9%	434	0,8%	393	0,7%
32 Kožed. a obuv.-plast	71	0,1%	85	0,2%	84	0,2%	81	0,1%	68	0,1%	63	0,1%
33 Zprac. dřeva a hud.a.	316	0,6%	351	0,6%	374	0,7%	314	0,6%	336	0,6%	226	0,4%
34 Polygrafie a další	162	0,3%	186	0,3%	146	0,3%	198	0,4%	216	0,4%	278	0,5%
36 Stavebnictví, g. a k.	3724	6,9%	3532	6,5%	3272	6,1%	3343	5,9%	3374	6,1%	3262	5,9%
37 Doprava a spoje	1235	2,3%	1232	2,3%	1206	2,3%	1135	2,0%	1153	2,1%	1144	2,1%
39 Spec. a interd.ob.	467	0,9%	310	0,6%	343	0,6%	374	0,7%	428	0,8%	410	0,7%
41 Zemědělství a lesn.	2579	4,8%	2695	5,0%	2478	4,6%	2554	4,5%	2397	4,3%	2262	4,1%
43 Veterinářství a v.p.	290	0,5%	297	0,5%	300	0,6%	326	0,6%	367	0,7%	332	0,6%
53 Zdravotnictví	5016	9,3%	4805	8,9%	3986	7,4%	4035	7,2%	3635	6,6%	3421	6,2%
61 Filozofie, teologie	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
63 Ekonomika a adm.	11247	20,8%	11122	20,6%	10978	20,5%	11239	19,9%	10396	18,8%	10354	18,8%
64 Podnikání v ob.	3192	5,9%	3205	5,9%	3054	5,7%	3114	5,5%	2859	5,2%	2762	5,0%
65 Gastron., hotel. a tur.	3284	6,1%	3459	6,4%	3481	6,5%	4118	7,3%	4052	7,3%	4362	7,9%
66 Obchod	137	0,3%	107	0,2%	119	0,2%	81	0,1%	75	0,1%	83	0,2%
68 Právní a veřejn.činn.	2104	3,9%	2087	3,9%	2100	3,9%	2322	4,1%	2301	4,2%	2455	4,5%
69 Osobní a prov.sl.	19	0,0%	23	0,0%	82	0,2%	49	0,1%	114	0,2%	87	0,2%
72 Public., knihov. a inf.	190	0,4%	234	0,4%	230	0,4%	231	0,4%	276	0,5%	283	0,5%
75 Pedag., učitel. a soc.p.	2519	4,6%	2391	4,4%	2324	4,3%	2589	4,6%	2602	4,7%	2526	4,6%
78 Obecně odborná př.	3237	6,0%	3871	7,2%	5384	10,1%	6294	11,2%	6719	12,2%	6616	12,0%
82 Umění a užité umění	1520	2,8%	1555	2,9%	1615	3,0%	1771	3,1%	1910	3,5%	2020	3,7%
Celkový součet	54178	100,0%	54021	100,0%	53504	100,0%	56415	100,0%	55158	100,0%	54935	100,0%

V počtech žáků jsou uvedeni i žáci se zdravotním postižením

Tab. 10: Počty žáků nové přijatých do 1. ročníků podle skupin oborů vzdělání

Stav k 15.10. příslušného roku

Denní studium**Střední vzdělávání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem - L0**

Skup.ob.	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
16 Ekologie a ochr. ŽP	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
18 Informatické obory	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
21 Hornictví, hutn. a slév.	44	0,5%	63	0,7%	60	0,6%	70	0,7%	54	0,5%	60	0,6%
23 Strojírenství a str.výr.	1458	17,0%	1482	16,3%	1649	17,6%	1938	18,1%	1869	18,5%	2146	21,1%
26 Elektr.,telekom.a VT	2844	33,1%	2881	31,6%	2483	26,5%	2626	24,6%	2306	22,8%	2079	20,5%
28 Tech.chemie a ch.sil.	93	1,1%	73	0,8%	66	0,7%	78	0,7%	52	0,5%	36	0,4%
29 Potravinářství a p.ch.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
31 Text.výr.a oděvnictví	198	2,3%	219	2,4%	197	2,1%	225	2,1%	149	1,5%	30	0,3%
32 Kožed.a obuv.-plast	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
33 Zprac.dřeva a hud.a.	56	0,7%	74	0,8%	85	0,9%	101	0,9%	130	1,3%	124	1,2%
34 Polygrafie a další	156	1,8%	228	2,5%	265	2,8%	314	2,9%	306	3,0%	313	3,1%
36 Stavebnictví, g.a k.	0	0,0%	0	0,0%	33	0,4%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
37 Doprava a spoje	189	2,2%	155	1,7%	157	1,7%	118	1,1%	133	1,3%	145	1,4%
39 Spec.a interd.ob.	0	0,0%	258	2,8%	695	7,4%	1086	10,2%	1306	12,9%	1329	13,1%
41 Zemědělství a lesn.	72	0,8%	76	0,8%	41	0,4%	60	0,6%	60	0,6%	64	0,6%
43 Veterinářství a v.p.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
53 Zdravotnictví	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
61 Filozofie, teologie	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
63 Ekonomika a adm.	31	0,4%	30	0,3%	107	1,1%	144	1,3%	165	1,6%	200	2,0%
64 Podnikání v ob.	21	0,2%	22	0,2%	35	0,4%	51	0,5%	51	0,5%	51	0,5%
65 Gastron.,hotel.a tur.	536	6,2%	642	7,0%	611	6,5%	790	7,4%	738	7,3%	767	7,6%
66 Obchod	1479	17,2%	1549	17,0%	1471	15,7%	1673	15,7%	1372	13,6%	1320	13,0%
68 Právní a veřejn.činn.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
69 Osobní a prov.sl.	928	10,8%	991	10,9%	1035	11,0%	1071	10,0%	1048	10,4%	1140	11,2%
72 Public.,knihov.a inf.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
75 Pedag.,učitel.a soc.p.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
78 Obecně odborná př.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
82 Umění a užité umění	495	5,8%	374	4,1%	377	4,0%	342	3,2%	357	3,5%	351	3,5%
Celkový součet	8600	100,0%	9117	100,0%	9367	100,0%	10687	100,0%	10096	100,0%	10155	100,0%

Denní studium**Střední vzdělávání s vyučným listem a maturitní zkouškou pro absol. zákl. školy (E+H+M+L0)**

Skup.ob.	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
16 Ekologie a ochr. ŽP	658	0,6%	677	0,6%	674	0,6%	600	0,5%	623	0,6%	676	0,6%
18 Informatické obory	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	111	0,1%
21 Hornictví, hutn. a slév.	235	0,2%	293	0,3%	223	0,2%	169	0,2%	161	0,2%	175	0,2%
23 Strojírenství a str.výr.	14016	12,3%	13732	12,2%	14042	12,8%	14773	13,1%	14321	13,4%	14691	14,0%
26 Elektr.,telekom.a VT	12982	11,4%	12400	11,1%	11716	10,7%	11997	10,7%	11153	10,4%	10606	10,1%
28 Tech.chemie a ch.sil.	1202	1,1%	1124	1,0%	1064	1,0%	855	0,8%	682	0,6%	703	0,7%
29 Potravinářství a p.ch.	3464	3,0%	3212	2,9%	3017	2,8%	2929	2,6%	2498	2,3%	2303	2,2%
31 Text.výr.a oděvnictví	2397	2,1%	2404	2,1%	1737	1,6%	1562	1,4%	1082	1,0%	677	0,6%
32 Kožed.a obuv.-plast	161	0,1%	160	0,1%	129	0,1%	110	0,1%	99	0,1%	88	0,1%
33 Zprac.dřeva a hud.a.	4173	3,7%	3923	3,5%	3579	3,3%	3149	2,8%	3058	2,9%	2713	2,6%
34 Polygrafie a další	827	0,7%	852	0,8%	819	0,7%	929	0,8%	913	0,9%	1011	1,0%
36 Stavebnictví, g.a k.	8844	7,8%	8620	7,7%	7870	7,2%	7591	6,7%	7594	7,1%	7439	7,1%
37 Doprava a spoje	1545	1,4%	1513	1,3%	1463	1,3%	1404	1,2%	1358	1,3%	1364	1,3%
39 Spec.a interd.ob.	467	0,4%	568	0,5%	1038	0,9%	1460	1,3%	1734	1,6%	1739	1,7%
41 Zemědělství a lesn.	6629	5,8%	6500	5,8%	6277	5,7%	6248	5,5%	5822	5,4%	5515	5,3%
43 Veterinářství a v.p.	290	0,3%	297	0,3%	300	0,3%	326	0,3%	367	0,3%	332	0,3%
53 Zdravotnictví	5016	4,4%	4805	4,3%	4098	3,7%	4201	3,7%	3857	3,6%	3630	3,5%
61 Filozofie, teologie	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
63 Ekonomika a adm.	12190	10,7%	11989	10,7%	11085	10,1%	11383	10,1%	10561	10,1%	10554	10,1%
64 Podnikání v ob.	3213	2,8%	3227	2,9%	3089	2,8%	3165	2,8%	2910	2,7%	2813	2,7%
65 Gastron.,hotel.a tur.	15375	13,5%	15085	13,4%	14709	13,4%	15721	14,0%	14997	14,0%	14705	14,0%
66 Obchod	5727	5,0%	5574	5,0%	5444	5,0%	5233	4,6%	4369	4,1%	3934	3,7%
68 Právní a veřejn.činn.	2104	1,8%	2087	1,9%	2100	1,9%	2322	2,1%	2301	2,1%	2455	2,3%
69 Osobní a prov.sl.	4292	3,8%	4317	3,8%	4596	4,2%	4871	4,3%	4637	4,3%	4652	4,4%
72 Public.,knihov.a inf.	190	0,2%	234	0,2%	230	0,2%	231	0,2%	276	0,3%	283	0,3%
75 Pedag.,učitel.a soc.p.	2519	2,2%	2391	2,1%	2324	2,1%	2589	2,3%	2602	2,4%	2526	2,4%
78 Obecně odborná př.	3237	2,8%	3871	3,5%	5384	4,9%	6294	5,6%	6719	6,3%	6616	6,3%
82 Umění a užité umění	2363	2,1%	2323	2,1%	2371	2,2%	2478	2,2%	2570	2,4%	2637	2,5%
Celkový součet	114116	100,0%	112178	100,0%	109378	100,0%	112590	100,0%	107264	100,0%	104948	100,0%

V počtech žáků jsou uvedeni i žáci se zdravotním postižením

Nejsou zahrnuti žáci ve studiu při zaměstnání a žáci nástavbového studia

Tab. 11: Počty žáků nově přijatých do 1. ročníků podle skupin oborů vzdělání

Stav k 15.10. příslušného roku

Denní studium Střední vzdělávání s maturitní zkouškou - nástavbové studium - L5

Skup.ob.	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
16 Ekologie a ochr. ŽP	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
18 Informatické obory	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
21 Hornictví, hutn.a slév.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
23 Strojírenství a str.výr.	948	7,9%	911	7,8%	968	8,3%	857	7,7%	916	8,0%	883	8,1%
26 Elektr.,telekom.a VT	1097	9,2%	1010	8,7%	1026	8,8%	985	8,8%	1018	8,9%	758	6,9%
28 Tech.chemie a ch.sil.	28	0,2%	21	0,2%	16	0,1%	18	0,2%	18	0,2%	22	0,2%
29 Potravinářství a p.ch.	171	1,4%	133	1,1%	149	1,3%	66	0,6%	89	0,8%	69	0,6%
31 Text.výr.a oděvnictví	200	1,7%	221	1,9%	120	1,0%	22	0,2%	0	0,0%	0	0,0%
32 Kožed.a obuv.-plast	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
33 Zprac.dřeva a hud.a.	511	4,3%	605	5,2%	607	5,2%	542	4,9%	516	4,5%	386	3,5%
34 Polygrafie a další	142	1,2%	130	1,1%	163	1,4%	76	0,7%	40	0,4%	30	0,3%
36 Stavebnictví, g.a k.	529	4,4%	415	3,6%	364	3,1%	330	3,0%	292	2,6%	300	2,8%
37 Doprava a spoje	149	1,2%	153	1,3%	145	1,2%	173	1,5%	184	1,6%	245	2,2%
39 Spec.a interd.ob.	56	0,5%	30	0,3%	21	0,2%	27	0,2%	14	0,1%	0	0,0%
41 Zemědělství a lesn.	296	2,5%	269	2,3%	241	2,1%	188	1,7%	159	1,4%	133	1,2%
43 Veterinářství a v.p.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
53 Zdravotnictví	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
61 Filozofie, teologie	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
63 Ekonomika a adm.	584	4,9%	647	5,6%	573	4,9%	454	4,1%	327	2,9%	152	1,4%
64 Podnikání v ob.	5289	44,3%	5058	43,4%	5511	47,1%	5813	52,0%	6205	54,4%	6443	59,1%
65 Gastron.,hotel.a tur.	1031	8,6%	1090	9,4%	996	8,5%	950	8,5%	1018	8,9%	977	9,0%
66 Obchod	512	4,3%	577	4,9%	503	4,3%	408	3,7%	343	3,0%	289	2,6%
68 Právní a veřejn.činn.	91	0,8%	62	0,5%	26	0,2%	16	0,1%	18	0,2%	0	0,0%
69 Osobní a prov.sl.	175	1,5%	214	1,8%	180	1,5%	152	1,4%	184	1,6%	162	1,5%
72 Public.,knihov.a inf.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
75 Pedag.,učitel.a soc.p.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
78 Obecně odborná př.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
82 Umění a užité umění	135	1,1%	111	1,0%	99	0,8%	97	0,9%	65	0,6%	59	0,5%
Celkový součet	11944	100,0%	11657	100,0%	11708	100,0%	11174	100,0%	11406	100,0%	10908	100,0%

Denní studium Vyšší odborné vzdělávání - N

Skup.ob.	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
16 Ekologie a ochr. ŽP	121	1,0%	128	1,2%	113	1,1%	104	1,1%	88	0,9%	44	0,5%
18 Informatické obory	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
21 Hornictví, hutn.a slév.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
23 Strojírenství a str.výr.	325	2,8%	249	2,4%	245	2,4%	203	2,1%	222	2,4%	204	2,3%
26 Elektr.,telekom.a VT	907	7,8%	735	7,1%	661	6,6%	575	6,0%	608	6,5%	438	5,0%
28 Tech.chemie a ch.sil.	0	0,0%	0	0,0%	26	0,3%	27	0,3%	26	0,3%	26	0,3%
29 Potravinářství a p.ch.	80	0,7%	58	0,6%	61	0,6%	52	0,5%	51	0,5%	36	0,4%
31 Text.výr.a oděvnictví	28	0,2%	0	0,0%	28	0,3%	0	0,0%	21	0,2%	0	0,0%
32 Kožed.a obuv.-plast	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
33 Zprac.dřeva a hud.a.	95	0,8%	74	0,7%	45	0,4%	70	0,7%	45	0,5%	79	0,9%
34 Polygrafie a další	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
36 Stavebnictví, g.a k.	352	3,0%	223	2,1%	277	2,7%	220	2,3%	218	2,3%	129	1,5%
37 Doprava a spoje	49	0,4%	26	0,3%	38	0,4%	34	0,4%	70	0,7%	100	1,1%
39 Spec.a interd.ob.	69	0,6%	83	0,8%	70	0,7%	90	0,9%	85	0,9%	113	1,3%
41 Zemědělství a lesn.	458	3,9%	374	3,6%	370	3,7%	358	3,7%	286	3,0%	219	2,5%
43 Veterinářství a v.p.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
53 Zdravotnictví	2399	20,5%	1948	18,8%	1752	17,4%	1706	17,7%	1704	18,2%	1898	21,6%
61 Filozofie, teologie	30	0,3%	23	0,2%	27	0,3%	25	0,3%	27	0,3%	23	0,3%
63 Ekonomika a adm.	2264	19,4%	2035	19,6%	1932	19,2%	1771	18,3%	1578	16,8%	1301	14,8%
64 Podnikání v ob.	412	3,5%	408	3,9%	454	4,5%	420	4,3%	434	4,6%	368	4,2%
65 Gastron.,hotel.a tur.	869	7,4%	783	7,5%	711	7,1%	771	8,0%	705	7,5%	637	7,3%
66 Obchod	45	0,4%	47	0,5%	57	0,6%	62	0,6%	79	0,8%	67	0,8%
68 Právní a veřejn.činn.	882	7,5%	756	7,3%	785	7,8%	706	7,3%	616	6,6%	652	7,4%
69 Osobní a prov.sl.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
72 Public.,knihov.a inf.	230	2,0%	224	2,2%	219	2,2%	227	2,4%	220	2,3%	168	1,9%
75 Pedag.,učitel.a soc.p.	1187	10,1%	1161	11,2%	1230	12,2%	1216	12,6%	1167	12,4%	1202	13,7%
78 Obecně odborná př.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
82 Umění a užité umění	895	7,7%	1051	10,1%	978	9,7%	1021	10,6%	1134	12,1%	1078	12,3%
Celkový součet	11697	100,0%	10386	100,0%	10079	100,0%	9658	100,0%	9384	100,0%	8782	100,0%

Ve vyšším odborném vzdělávání jsou zahrnuti i žáci vyššího odborného vzdělávání v konzervatoři

Nejsou zahrnuti žáci ve studiu při zaměstnání

6. Vývoj počtu žáků přijatých do středního vzdělání na základě přijímací zkoušky

V letošním roce byl uplatněn nový model přijímacího řízení charakterizovaný především tím, že žáci základních škol mohou podat celkem tři přihlášky na jimi vybrané obory vzdělání a střední školy. Tento nový model vyvolává určitou nejistotu v řadách ředitelů škol, neboť v prvním kole přijímacího řízení mohou obdržet školy až třikrát více přihlášek, přitom nebude dlouhou dobu definitivně známo, kolik žáků ke studiu v oboru skutečně nastoupí. Na druhé straně vyšší počet přihlášek s sebou přináší větší možnosti pro rozhodování žáků základních škol, kteří se mohou bez obav z problémů při nepřijetí přihlásit na obor, o který mají skutečně zájem. Podle šetření NÚOV až 15 % žáků z těch, kteří si zvolili jiný středoškolský obor, než původně chtěli,⁶ to učinila z obavy, že nebudou přijati na obor, který je zajímavý. Nejčastěji tak odpověděli absolventi SOŠ s maturitou.

Nastíněnou problematiku určité nejistoty středních škol také podtrhává pro střední školy nepříznivý demografický vývoj obyvatel, podle kterého by v roce 2009 mělo oslavit 15. narozeniny přibližně o 14 tisíc osob méně než v roce 2008 (tj. pokles o 11,6 %) a o 22 tisíc méně než v roce 2006. Tento propad přichází navíc v době, kdy řada středních škol již nemá zaplněny kapacity.

Zmíněné skutečnosti nepochybně silně ovlivňují rozhodování ředitelů středních škol o formě přijímacího řízení. Na konci roku 2008 provedl ÚIV Rychlé šetření 4/2008, v kterém byl dotazován vzorek ředitelů středních škol na organizaci přijímacího řízení.⁷ Z navrácených dotazníků vyplynulo, že téměř 18 % ředitelů SŠ nebude stanovovat vlastní kritéria pro přijímací řízení (jde zejména o učňovské obory). Ostatní střední školy plánují stanovit nejméně jedno kritérium pro přijetí žáků na SŠ (jde především o zohlednění vysvědčení ze základní školy). Téměř **polovina ředitelů středních škol** uvedla, že se na jejich škole **nebude konat přijímací zkouška** v rámci přijímacího řízení.

Přijímací řízení však neprobíhá v rámci celé střední školy, ale u každého oboru odděleně. Navíc každý obor studuje rozdílný počet žáků. Také některá kritéria pro přijetí na SŠ, vytvářená řediteli jednotlivých škol, jsou často komplikovaně stanovena, když jedno kritérium je podmíněno splněním druhého. Na **základě zjištěných komplexních informací o konání přijímacích zkoušek v jednotlivých oborech vzdělání na jednotlivých školách jsou dále analyzovány stav a vývoj konání přijímací zkoušky**, a to jak v jednotlivých kategoriích vzdělání, tak i v členění podle skupin oborů s přihlédnutím k početnímu zastoupení žáků v kategoriích i oborech vzdělání.

6.1 Použitá data a metodika

Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV) zveřejňuje každoročně na webových stránkách www.infoabsolvent.cz v rámci Informačního systému o uplatnění absolventů škol na trhu práce **ISA** i vzdělávací nabídku středních škol. Ta vychází ze sběru dat o středních školách a jejich vzdělávací nabídce (SET 200x), který realizuje ÚIV vždy v červnu pro přijímací řízení v následujícím roce. Kromě velkého množství informací o školách a jimi nabízených oborech jsou v systému i podrobné informace o přijímacím řízení, a tedy i přijímacích zkouškách.

Informace o průběhu přijímacího řízení se však mohou do konce ledna měnit. Podle školského zákona č. 561/2004 Sb. § 60 odst. 4a musí ředitel střední školy rozhodnout o konání a popř. termínech přijímací zkoušky pro první kolo přijímacího řízení pro obory vzdělání s talentovou zkouškou do 30. října, pro ostatní obory do 31. ledna. Pro aktuálnost dat se tedy průběžně během roku provádí opravy v databázi středních škol i oborů, které

⁶ Trhlíková, J., Vojtěch, J., Úlovcová, H.: *Rozhodování žáků při volbě vzdělávací cesty a úspěšnost vstupu na trh práce*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. s. 12.

⁷ Tisková zpráva ÚIV ze dne 20.02.2009.

jsou nabízeny, a to v případě, že daná škola oznámí NÚOV změny nebo upozorní na chybné údaje v databázi ISA.

V předchozích letech byly informace ze škol stabilní a změny v přijímacích řízení proti údajům z června byly nepatrné. V letošním roce se však objevovalo množství požadavků na změny v údajích o přijímacích zkouškách, zejména upozornění na jejich zrušení.

Proto bylo rozhodnuto zjistit, zda ředitelé středních škol přijímací zkoušky opravdu vypsalí, jak uvedli v červnu 2008 ve sběru dat SET 2009. Na začátku února 2009 obeslal NÚOV e-mailovou poštou 507 středních škol, které byly vybrány podle dvou kritérií:

- 1) alespoň u jednoho vyučovaného oboru na dané střední škole bylo v rámci SET 2009 uvedeno, že se budou konat přijímací zkoušky
- 2) na dané střední škole se vyučuje i jiný obor než pouze obory kategorie K a konzervatorní obory.⁸

Zástupci daných škol měli odpovědět v případě, že zrušili přijímací zkoušku u některého oboru, tzn. že došlo ke změně oproti sběru SET 2009.

Vzhledem k těmto skutečnostem jsou k dispozici data o středoškolských oborech, na které se pro školní rok 2009/10 konají přijímací zkoušky, a to jak předpokládané v červnu 2008, tak skutečně vyhlášené v únoru 2009. Pro komplexnější vývojový pohled byla do výpočtů zahrnuta i situace týkající se konání přijímacích zkoušek na obory střední školy pro školní rok 2006/07.

Další data použitá pro analýzu přijímacích zkoušek obsahují počet žáků přijatých do 1. ročníku v daných středoškolských oborech a to pro školní roky 2006/07 a 2008/09.

Pro kompatibilitu dat z let 2006 a 2009 jsou obory vzdělání začleněny do jednotlivých skupin oborů podle převodníku do nové soustavy oborů. Skupina 18 Informatické obory tedy obsahuje některé obory dříve náležející do skupiny 26 (Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika), skupina 63 Ekonomika a administrativa zase zahrnuje i obory ze skupiny 64 (Podnikání v oboru) apod.

Do výpočtů byly vybrány pouze **obory denní formy studia**, na které se konají přijímací zkoušky sestávající alespoň z jedné z těchto variant: talentová zkouška, praktická zkouška, ústní nebo písemná zkouška z daného předmětu, test studijních předpokladů, test všeobecných znalostí, psychologický test. To znamená, že **pokud se v rámci přijímacího řízení vyžaduje pouze ústní pohovor, není tento obor zahrnut do oborů s konáním přijímacích zkoušek.**

Výsledným ukazatelem je podíl žáků přijatých do 1. ročníků středních škol konajících přijímací zkoušku ze všech žáků přijatých do 1. ročníků. Postup výpočtu:

Krok 1 – výpočet podílu školoborů,⁹ na které se konají přijímací zkoušky a to podle kategorie oboru a skupinového zařazení oboru.

Krok 2 – vážení zjištěného podílu školoborů s přijímací zkouškou počtem žáků přijatých do 1. ročníku. Výpočet pro rok 2006 znamená skutečný počet přijatých žáků v dané skupině oborů, kteří konali přijímací zkoušku. Při výpočtu pro rok 2009 nejsou počty přijatých žáků k dispozici, proto se vychází z počtů žáků nově přijatých v předchozím¹⁰ školním roce 2008/09.

Krok 3 – počet žáků přijatých do 1. ročníku dané skupiny oborů a konajících přijímací zkoušku vydělíme počtem přijatých žáků celkově. V případě roku 2009 nesmí být při interpretaci výsledného podílu zapomenut předpoklad, že v roce 2009 bude rozložení žáků přijatých do 1. ročníků středních škol podle kategorií a skupin oborů stejné jako v roce 2008.

⁸ To znamená, že pro obory konzervatoří a gymnaziální obory nebylo ověřeno, zda letos skutečně vypsalí přijímací zkoušky.

⁹ „Školobor“ – obor vzdělání nabízený určitou školou.

¹⁰ Počet žáků přijatých do jednotlivých kategorií i skupin oborů vykazuje v následných letech jen malé změny, v podílech pak jsou rozdíly nepatrné. Viz kap. 5.

Je také nutné zmínit, že provedené propočty mají informovat o **podílech žáků, kteří byli přijati s podmínkou vykonání přijímací zkoušky**. Ve skutečnosti totiž bude přijímací zkoušky konat více žáků, protože někteří zájemci (zejména o gymnaziální obory) mohou v prvním kole konat přijímací zkoušku až třikrát – jako nově přijatí však budou figurovat pouze jednou.

6.2 Stav a vývoj podílů žáků absolvujících přijímací zkoušky v členění podle kategorií vzdělání

V celkovém pohledu bez rozlišení kategorie vzdělání bylo v roce 2006 nezbytné konat přijímací zkoušku do 42,6 % školoborů, v roce 2009 to podle původních plánů středních škol mělo být 24,8 %, ve skutečnosti však v lednu a v dubnu 2009 pořádají školy pro uchazeče přijímací zkoušku u 18,4 % školoborů. V přepočtu na počet přijatých žáků dosahuje tento rozdíl ještě větších hodnot.

V září 2006 nově nastoupilo do 1. ročníku střední školy 58,6 % žáků, jež konali přijímací zkoušku. V letošním roce tento podíl zřejmě dosáhne hranice 24 %. To znamená snížení o 34,6 %. Podrobnější informace lze získat v členění podle kategorií oborů vzdělání.

Střední vzdělání (bez výučního listu, maturitní zkoušky)

V oborech poskytující středoškolské vzdělání bez maturity a bez vyučení (kategorie C a J) se vzdělává jen malý počet žáků v porovnání s ostatními obory (necelě 1 %). Podíl žáků konajících přijímací zkoušku bude v letošním roce okolo 5,3 %.

Střední vzdělání s výučním listem

Střední odborné vzdělání s výučním listem poskytují obory kategorií E a H. Do těchto oborů byla v roce 2008 přijata třetina ze všech žáků navštěvujících 1. ročníky středních škol. Přijímací zkoušku koná jen velmi nízké procento žáků, přesto se od roku 2006 toto zastoupení snížilo z 4 % na necelá 2 % v roce 2009. Výjimku představuje skupina 82 Umění a užité umění, kde přijímací zkoušku v roce 2009 vykoná 56,5 % žáků (v roce 2006 74 %).

Střední vzdělávání s MZ – gymnaziální vzdělávání

O vzdělání na gymnáziu (kategorie K4, K6, K8) přetrvává ze strany žáků základních škol velký zájem, přijímáno je asi 20 % žáků přecházejících z různých ročníků základních škol. Vlivem snižujícího se počtu žáků vycházejících ze základních škol po 9. ročníku se **podíl žáků přijatých na 4leté gymnaziální obory na základě přijímacích zkoušek snížil z 96 % v roce 2006 na 77 % v roce letošním**. Tento údaj navíc nemusí být konečný, neboť při únorovém dotazování škol na změny v konání přijímacích zkoušek do jejich oborů nebyly osloveny školy vyučující pouze gymnaziální obory. Poptávka je vysoká zejména po víceletých oborech, proto také zůstává zachován vysoký podíl přijímacích zkoušek do těchto oborů. K nejmenšímu poklesu podílu přijatých žáků konajících přijímací zkoušku došlo u 8letých gymnázií (z 97,5 % v roce 2006 na 91,3 % v roce 2009).

Střední vzdělávání s MZ (odborné)

Do středního odborného vzdělávání s maturitou, které lze získat vystudováním oborů kategorie M, vstupuje v současné době největší podíl žáků (41 %). Podíl žáků konajících přijímací zkoušku se během uplynulých tří let snížil zásadně. Zatímco v roce 2006 konalo přijímací zkoušku 80 % přijatých žáků, v roce 2009 to mělo původně být 31 %, v mnoha případech však ředitelé změnili záměr avizovaný v červnu 2008 při sběru dat SET 2009 a přijímací zkoušku nevypsali. V dubnu 2009 má přijímací zkoušku vykonávat 16 % přijatých.

Tab. 12: Počty žáků přijatých do 1. ročníku v dané kategorii oborů a podíly přijatých žáků, kteří vykonali přijímací zkoušku na danou kategorii oborů

Kategorie	2006		2008	2009	
	A	B	A	B předp.	B skuteč.
SV bez MZ i výučního listu - C + J	905	7,6%	883	10,5%	5,3%
SV s výučním listem - E + H	45 488	3,9%	39 898	2,9%	1,7%
SV s MZ - gymnaziální 4l. - K4	15 830	95,8%	14 688	81,2%	77,4%
SV s MZ - gymnaziální 6l. - K6	2 224	96,8%	2 375	88,6%	87,3%
SV s MZ - gymnaziální 8l. - K8	9 401	97,5%	9 195	92,3%	91,3%
SV s MZ (odborné) - M	56 945	80,8%	55 523	31,3%	16,0%
SV s MZ a odborným výcvikem - L0	10 157	70,5%	9 576	17,5%	8,3%
SV s MZ - nástavbové studium - L5	11 174	66,0%	10 908	27,1%	14,9%
Konzervatoře	555	100,0%	591	100,0%	100,0%
Celkem	152 679	58,6%	143 637	32,3%	24,0%

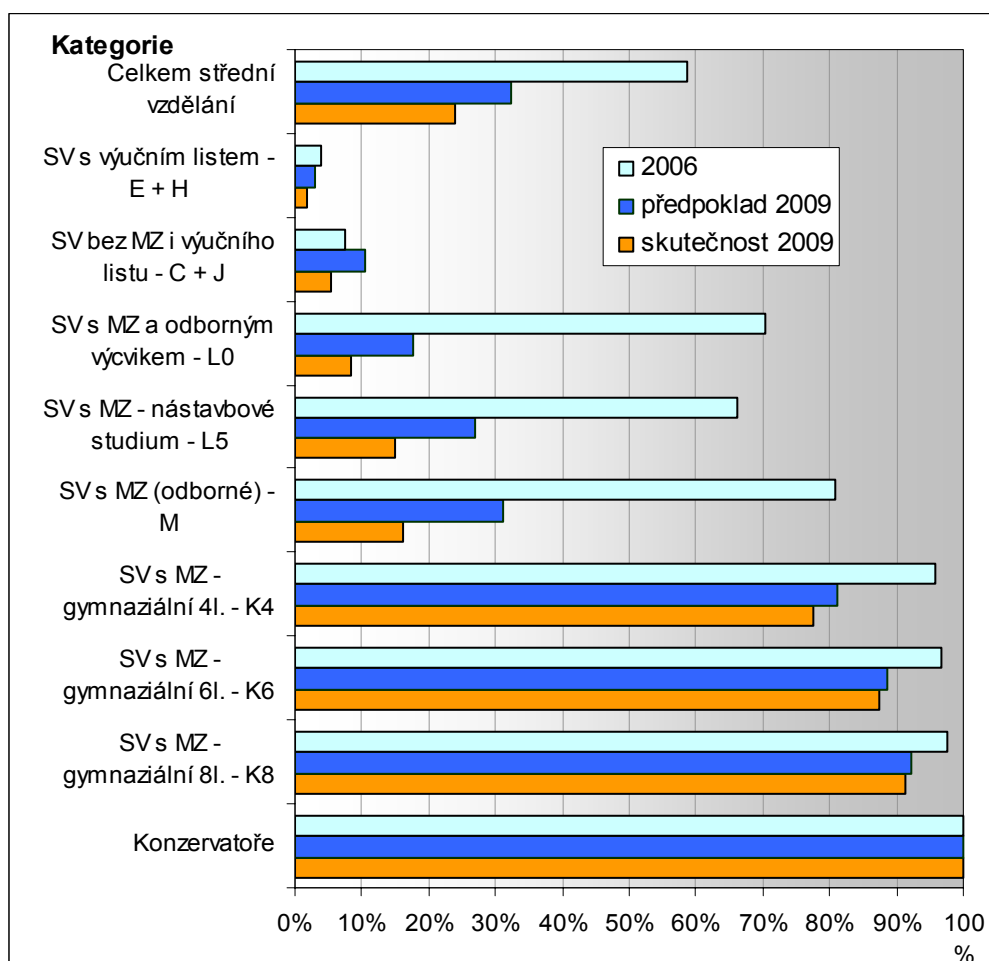
A – počet žáků přijatých do 1. ročníku v dané kategorii vzdělání

B – podíl přijatých žáků, kteří vykonali přijímací zkoušku na danou kategorii oborů

B předp. – podíl žáků, kteří měli absolvovat přijímací zkoušku podle údajů v SET 2009

B skuteč. – podíl žáků, kteří absolvovali přijímací zkoušku podle skutečnosti k 31. 1. 2009

Obr. 17: Podíly žáků přijatých do 1. ročníku v dané kategorii oborů, kteří vykonali přijímací zkoušku – srovnání



Střední vzdělávání s MZ a se začleněným odborným výcvikem

Součástí přípravy v oborech poskytujících toto vzdělání (kategorie L0) je odborný výcvik, takže absolventi jsou vlastně i vyučeni, i když výuční list nedostávají, jsou tedy připraveni pro náročné dělnické práce a mají i předpoklady pro výkon nižších řídicích funkcí. Blízkost k učebním oborům se projevuje i nižším podílem těch, kteří musejí procházet přijímací zkouškou – v roce 2006 jich bylo 70 %, v roce 2009 to mělo původně být 17 %, v mnoha případech však nebyla přijímací zkouška vysána a v dubnu 2009 tak má přijímací zkoušku vykonávat 8 % přijatých.

Střední vzdělávání s MZ – nástavbové studium

Obory této kategorie L5 umožňují ve dvouletém studiu dosáhnout **středního vzdělání s maturitní zkouškou** těm, kteří získali střední vzdělání s výučním listem ve 3letých oborech. Jsou tedy poněkud mimo oblast přechodu žáků ze základního do středního vzdělávání, pro úplnost však uvádíme údaje i o něm. V roce 2006 konalo přijímací zkoušku 66 % přijatých žáků, v roce 2009 to mělo původně být 27 %. I zde však došlo k poklesu proti původním předpokladům, a tak v dubnu 2009 má přijímací zkoušku vykonávat 15 % přijatých, což je poněkud překvapivě více, než v oborech kategorie L0.

Vzdělávání v konzervatořích

Ojedinělou a specifickou kategorií tvoří obory konzervatoři. Vzhledem k nutnosti ověření talentových předpokladů koná přijímací zkoušku 100 % žáků.

6.3 Stav a vývoj podílů žáků absolvujících přijímací zkoušky v členění podle skupin oborů vzdělání

Střední vzdělávání s MZ (odborné – kategorie M)

Středoškolské obory kategorie M poskytují žákům úplné střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou (bez vyučení). Jde o kategorii, na kterou je přijímáno nejvíce ze všech žáků 9. ročníků, v které také nejrazantněji došlo k rušení přijímacích zkoušek. Zatímco **v roce 2006 nekonal přijímací zkoušku každý pátý žák přijatý do 1. ročníku** tohoto typu studia, **v letošním roce bude přijímací zkoušku dělat pouze 16 % z budoucích žáků M oborů**. Pokud nezapočítáme obory kategorie M skupiny **82 Umění a užité umění**, na které kvůli charakteru oboru dělá přijímací zkoušky stále **více než 95 % žáků**, dosáhne podíl žáků konajících přijímací zkoušku na některý z oborů dokonce pouze **12,9 %**.

V roce 2006 představovalo v této kategorii minimum 65 % žáků konajících přijímací zkoušky, a to do oborů skupiny 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů. Pod 70 % hranici patřily ještě skupiny oborů 31 Textilní výroba a oděvnictví (67,9 %) a 28 Technická chemie a chemie silikátů (69,6 %). Na opačném pólu s podílem přijatých konajících přijímací zkoušku vyšším než 90 % byly obory 16 Ekologie a ochrana životního prostředí (95,8 %) a 82 Umění a užité umění (98,7 %).

Během 3 let se situace radikálně změnila. Kromě skupiny oborů Umění a užité umění lze v roce 2009 mezi skupiny oborů s vyšším podílem žáků konajících přijímací zkoušku zařadit také skupiny 43 Veterinářství a veterinární prevence (50 %) a 72 Publicistika, knihovnictví a informatika (38,5 %). V těchto oborech však studuje v 1. ročníku pouze 330 resp. 280 žáků.¹¹

Mezi početněji zastoupené a žáky obsazené skupiny oborů kategorie M s nejvyšším podílem žáků konajících přijímací zkoušky pak můžeme zařadit obory skupin **68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost** a **75 Pedagogika, učitelství a sociální péče**. Na každou z těchto skupin oborů bývá každoročně přijato přibližně 2500 žáků, přitom přijímací zkoušku

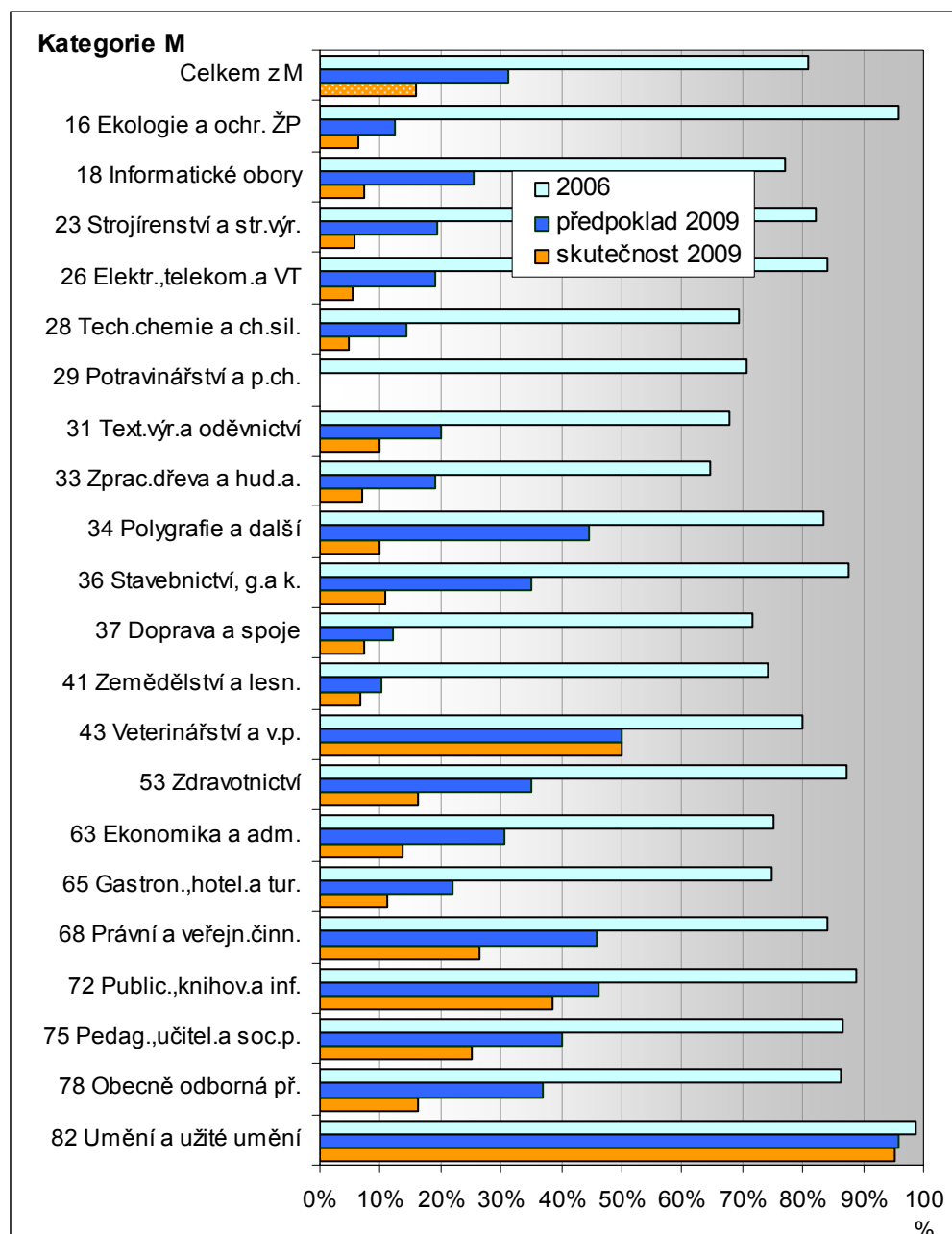
¹¹ Skupiny oborů s počtem přijatých žáků nižším než 200 nejsou zmíněny.

bude letos konat **čtvrtina** z nich. **16 %** žáků bude konat přijímací zkoušku v roce 2009 na obory skupin **53 Zdravotnictví** a **78 Obecně odborná příprava**.

Každý pátý žák přijatý do oboru kategorie M spadá do skupiny **63 Ekonomika a administrativa** (21,4 % v roce 2008). Zatímco v roce 2006 75,3 % těchto žáků muselo vykonat přijímací zkoušku, v dubnu 2009 to bude pouze 13,6 %.

Také na technické obory se žáci základních škol mohou většinou dostat bez přijímací zkoušky. U skupiny oborů **23 Strojírenství a strojírenská výroba** a **26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika** bude v letošním roce konat přijímací zkoušku **5,6 %** žáků. Ve srovnání s rokem 2006 se jde o snížení o 76,5 % a 78,4 %.

Obr. 18: Podíl žáků konajících přijímací zkoušku do oborů kategorie M



Pozn.: V grafu nejsou skupiny oborů, na které bylo v roce 2008 přijato méně než 200 žáků.

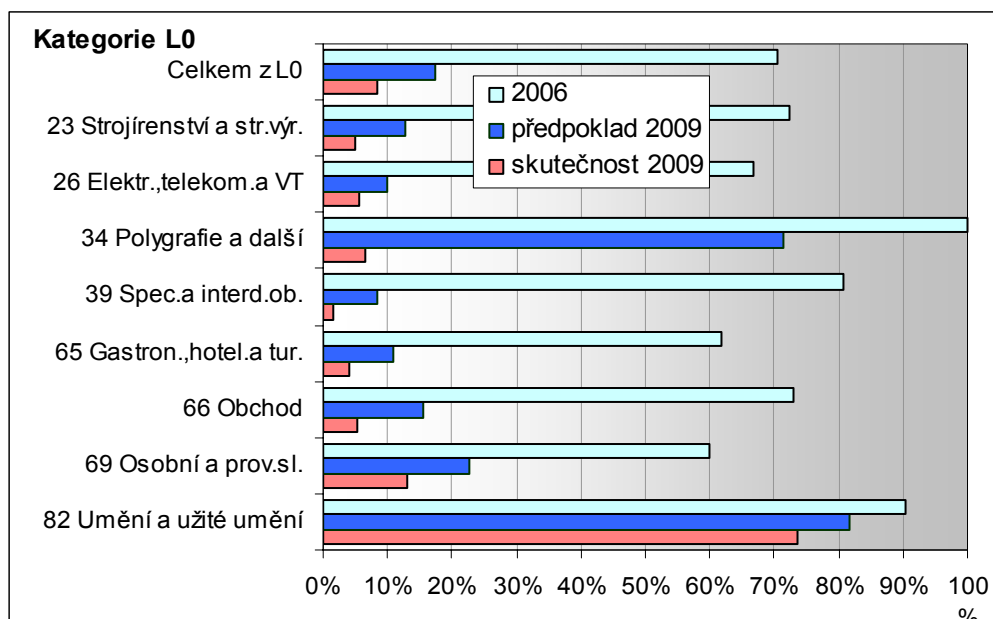
Pro kompatibilitu dat z let 2006 a 2009 jsou obory vzdělání začleněny do jednotlivých skupin oborů podle převodníku do nové soustavy oborů. Skupina 18 Informatické obory tedy obsahuje některé obory dříve náležející do skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, skupina 63 Ekonomika a administrativa zase zahrnuje i obory ze skupiny 64 Podnikání v oboru apod.

Střední vzdělávání s MZ a se začleněným odborným výcvikem – kategorie L0

Obory kategorie L0 studují žáci, aby získali úplné střední odborné vzdělání s maturitou se zahrnutím odborného výcviku. Na tento typ studia nastoupí po základní škole téměř 8 % žáků. V kategorii oborů L0 nárokovaly střední školy přijímací zkoušku vždy v menší míře než u oborů kategorie M. V roce 2006 bylo do tohoto typu studia **přijato bez přijímací zkoušky 29,5 % žáků**, avšak v roce 2009 tento údaj **překročí hodnotu 91 %**.

Většina žáků studuje obor L0 řadící se do skupin **23 Strojírenství a strojírenská výroba** (22,4 % žáků) a **26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika** (20,3 %). V roce 2009 bude konat přijímací zkoušku na tyto obory vzdělání (podobně jako v kategorii oborů M) mezi **5 a 6 % žáků**.

Obr. 19: Podíl žáků konajících přijímací zkoušku do oborů kategorie L0



Pozn. V grafu nejsou skupiny oborů, na které bylo v roce 2008 přijato méně než 200 žáků.

Pouze 2 % žáků budou absolvovat přijímací zkoušky do oborů kategorie L0 ve skupině **39 Speciální a interdisciplinární obory**. Přitom ještě v roce 2006 muselo konat přijímací zkoušku na tyto obory 80,8 % žáků.

Vysoký podíl žáků, kteří vykonávají přijímací zkoušku, zůstává samozřejmě u uměleckých oborů, i když i v tomto případě došlo k poklesu o 16,8 %. Podstatou těchto zkoušek je především posouzení talentových předpokladů. Druhý největší podíl přijatých žáků, kteří v roce 2009 vykonají přijímací zkoušku (tj. 13 %), lze nalézt u skupiny oborů **69 Osobní a provozní služby**.

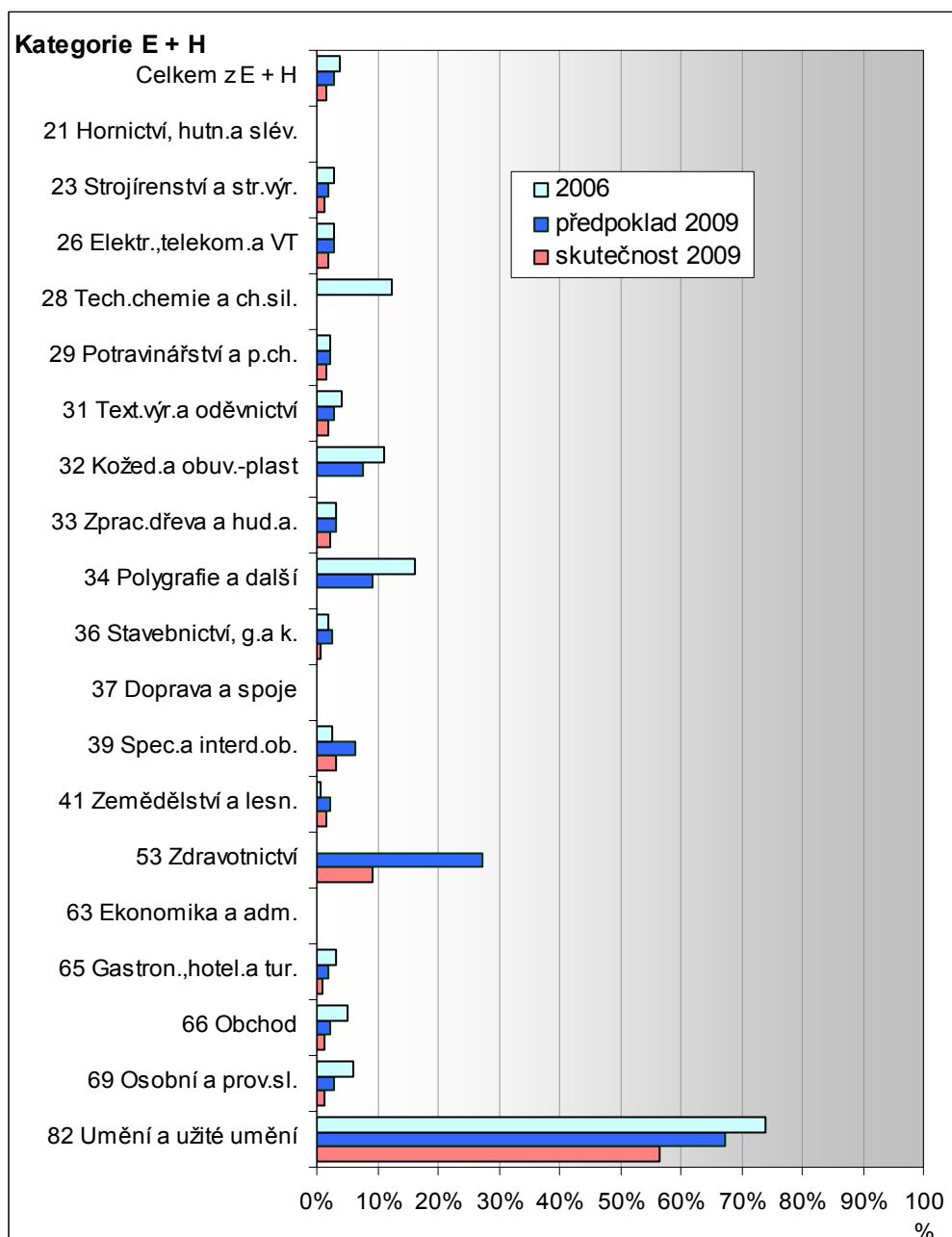
Za zmínku stojí průběh rušení přijímacích zkoušek u skupiny oborů **34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie**. Ještě v červnu loňského roku střední školy vyučující tyto obory plánovaly konat přijímací zkoušky v takovém rozsahu, že by bez přijímací zkoušky bylo přijato v roce 2009 pouze 28,5 % žáků. Podle údajů získaných v únoru 2009 však do těchto oborů nastoupí přibližně **93,3 % žáků bez přijímací zkoušky**. V roce 2008 bylo do těchto oborů přijato 313 žáků.

Střední vzdělání s výučním listem – kategorie H a E

V oborech poskytujících výuční list se připravují pracovníci pro dělnická povolání, tradičně tvoří výraznou část vzdělávací nabídky, ve které se připravují s nižšími vzdělanostními ambicemi, navíc je ve většině oborů nedostatek zájemců ve vztahu ke vzdělávací nabídce.

Podíl žáků, kteří vykonávají přijímací zkoušky, je dlouhodobě velmi nízký a postupně klesá. Výraznější podíl souvisí s potřebou zjistit talentové předpoklady v oborech skupiny 82 Umění, užité umění. V předchozích letech byl mírně vyšší podíl žáků absolvujících přijímací zkoušky v oborech skupin 34 Polygrafie (16 %) a 28 Technická chemie a chemie silikátů (12,5 %), v obou případech však jejich podíl poklesl na nulovou hodnotu. Nově začleněný obor ve skupině 53 Zdravotnictví od červnového záměru (27 %) do ledna 2009 prudce poklesl (10 %).

Obr. 21: Podíl žáků konajících přijímací zkoušku do oborů kategorií H + E



Střední vzdělávání s maturitní zkouškou – nastavbové studium – kategorie L5

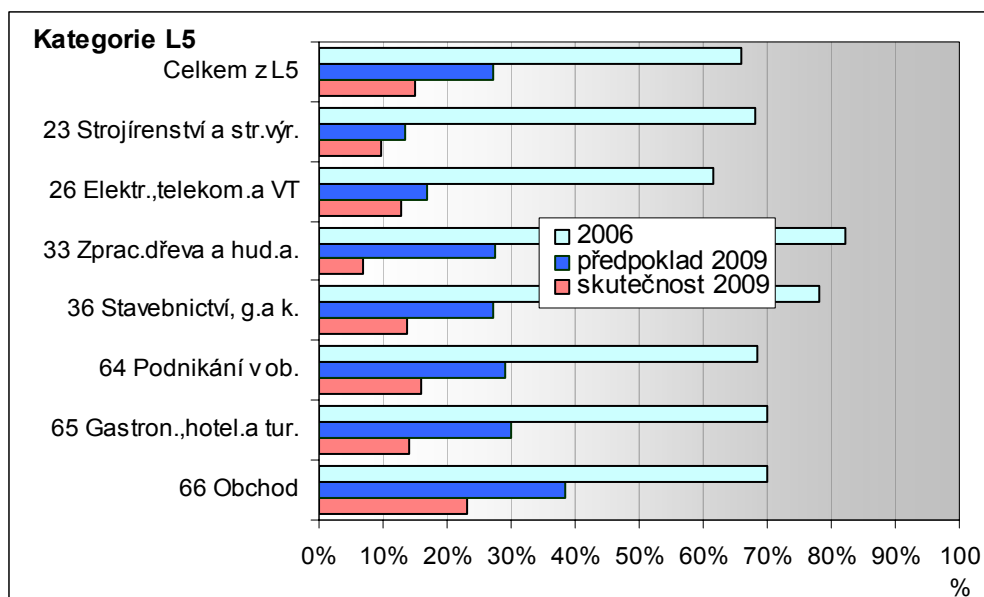
V roce 2006 přijaly střední školy do svých nastavbových oborů v denní formě studia 11 174 žáků, z nichž 66 % konalo přijímací zkoušku. V letošním roce se přijímací zkoušky zúčastní necelých 15 % nově přijatých žáků.

Více než polovina žáků studuje nástavbový obor skupiny 64 Podnikání v oboru. Podíl těch, jež konají přijímací zkoušku a nastoupí na obor zařazený ve skupině 64, dosahuje trochu vyšších hodnot než u nástavbových oborů celkově.

Největší změny nastaly u oborů **33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů**, kde ještě v roce 2006 konalo přijímací zkoušku 82,1 % žáků, letos tento podíl dosáhne hodnot 6,9 %.

Vyšší relativní zastoupení žáků konajících v roce 2009 přijímací zkoušku vykazují obory skupiny **66 Obchod (23 %)**, 69 Osobní a provozní služby (25 %) a 41 Zemědělství a lesnictví (22 %). Do posledních dvou zmíněných skupin oborů však bylo do 1. ročníku přijato méně než 200 žáků.

Obr. 20: Podíl žáků konajících přijímací zkoušku do oborů kategorie L5



Pozn. V grafu nejsou skupiny oborů, na které bylo v roce 2008 přijato méně než 200 žáků.

6.4 Shrnutí

Konkurence středních škol s poklesem patnáctiletých osob v populaci postupně roste. Zavedení nového systému přijímacího řízení umožňujícího žákům základních škol podat až tři přihlášky ke studiu na středních školách situaci středních škol ještě více komplikuje. Pomineme-li zvýšenou administrativní stránku této věci, střední školy nebudou až do odevzdání zápisových lístků znát skutečný počet zájemců o obor. Problémem je i zajištění řádného průběhu přijímacích zkoušek, zejména pak jejich srovnatelnosti. Mnohé školy byly znepokojeny i předpokládanou časovou disproporcí z hlediska oznámení výsledků přijímacího řízení uchazečům.

Zmíněný problém byl sice teoreticky odstraněn novelou školského zákona, ta však byla přijata až po termínu definitivního stanovení podmínek přijímacího řízení, navíc tam, kde se nekonají přijímací zkoušky, zveřejnění výsledků bezprostředně po 15. březnu umožňuje. Z těchto důvodů řada středních škol zrušila přijímací zkoušky na své obory a přenesla výběr žáků na jiná kritéria, jako jsou průměrné známky na základní škole, mimořádná činnost žáků, mimoškolní aktivity apod. V oborech s nižšími nároky (kategorie D, E apod.) se často jedná o ústní pohovory s uchazeči.

V celkovém pohledu na oborovou strukturu žáků konajících přijímací zkoušku lze s určitým zjednodušením konstatovat, že v roce 2009 bude konat přijímací zkoušky naprostá většina žáků, kteří se hlásí do gymnázií a do uměleckých oborů. V ostatních případech jsou přijímací zkoušky spíše výjimkou. To ovšem neznamená, že s výjimkou gymnázií bude přijat

každý, kdo se přihlásí. Školy však využívají pro rozhodování o přijatých žácích jiná kritéria, vycházející převážně z prospěchových ukazatelů ze základní školy.

Ze sledování vývoje je však zřejmé, že **střední školy omezovaly přijímací zkoušky již v průběhu minulých let**. Z porovnání údajů středních škol uváděných v informačním systému ISA pro roky 2006, 2007 a 2008 vyplývá, že v posledním roce nedošlo k zásadnímu zlomu, ale že pokles počtu školoborů, do nichž se konají přijímací zkoušky, probíhal rovnoměrně. Lze tedy usoudit, že se tak děje **hlavně z důvodu poklesu počtu žáků vycházejících ze základní školy**. **Legislativní změny týkající se organizace a průběhu přijímacího řízení pak trend omezování přijímacích zkoušek v letošním roce ještě zvýraznily.**

Je důležité také připomenout, že pokles počtu 15letých žáků rokem 2009 nekončí. Podle prognóz Českého statistického úřadu se počet mladých lidí ve věku 15 let sníží v roce 2009 o téměř 14 tisíc, v letech 2010 a 2011 (dohromady) však o dalších 16 542 osob. Na konci roku 2011 tak bude v České republice žít o 25,3 % méně 15letých osob než k 31. 12. 2008.

Dopad všech zmíněných změn na vzdělanostní a oborovou strukturu žáků, na zaplněnost škol a jejich oborů bude znám až v září tohoto roku, kdy nově přijatí žáci usednou do lavic.

7. Postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii

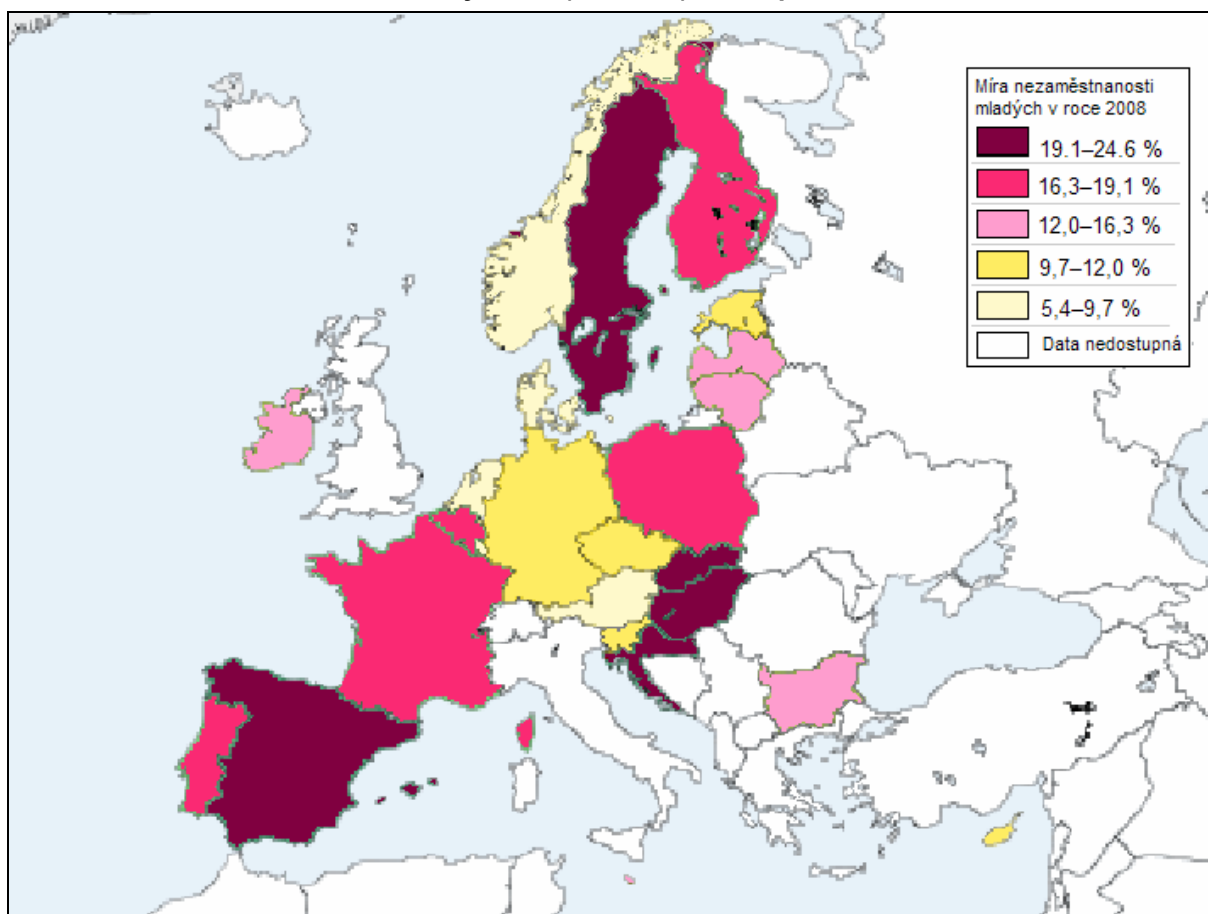
Pro posouzení situace na trhu práce v různých evropských zemích je vhodným ukazatelem míra nezaměstnanosti. Nepříznivý hospodářský vývoj se zpravidla brzy odrazí ve zvýšené míře nezaměstnanosti. V období ekonomického růstu je míra nezaměstnanosti nízká a bližší zkoumání kvalifikační struktury nezaměstnaných a volných pracovních míst může napovědět, jestli je nabídka pracovních sil v souladu s poptávkou. Porovnání míry nezaměstnanosti mladých lidí a ostatních věkových kategorií vypovídá o preferencích zaměstnavatelů a do jisté míry i o kvalitě vzdělávacích systémů a připravenosti absolventů pro vstup na trh práce.

Letmý pohled do problematiky postavení mladých lidí na trzích práce v EU a v České republice poskytují následující kapitoly. Pro mezinárodní porovnávání jsou zde používány hodnoty míry nezaměstnanosti zveřejňované na internetových stránkách Eurostatu a OECD.

7.1 Nezaměstnanost mladých v Evropské unii

Průměrná míra nezaměstnanosti mladých byla v roce 2008 v EU27 15,5 % (průměr za země původní patnáctky byl 15,3 %), její rozpětí bylo velmi široké – od 5,4 % po 24,6 %.

Obr. 22: Míra nezaměstnanosti mladých lidí (do 25 let) v Evropě v roce 2008



Zdroj dat: Eurostat, 2008.

Nejvyšší míra nezaměstnanosti mladých (i celková) v Evropě v roce 2008 byla vykazována ve Španělsku, kde čtvrtina mladých lidí (24,6 %) ochotných pracovat nenachází uplatnění. Více než dvacetiprocentní byla i v Chorvatsku (není členem EU), v Maďarsku, ve Švédsku, na Slovensku, osmnáctiprocentní hranici převyšovala ještě ve Francii a Belgii.

Česká republika s 10,2 % patřila spolu s Německem, Slovinskem, Maltou a Estonskem mezi země s relativně nízkou mírou nezaměstnanosti mladých a i celková míra nezaměstnanosti zde byla nízká.

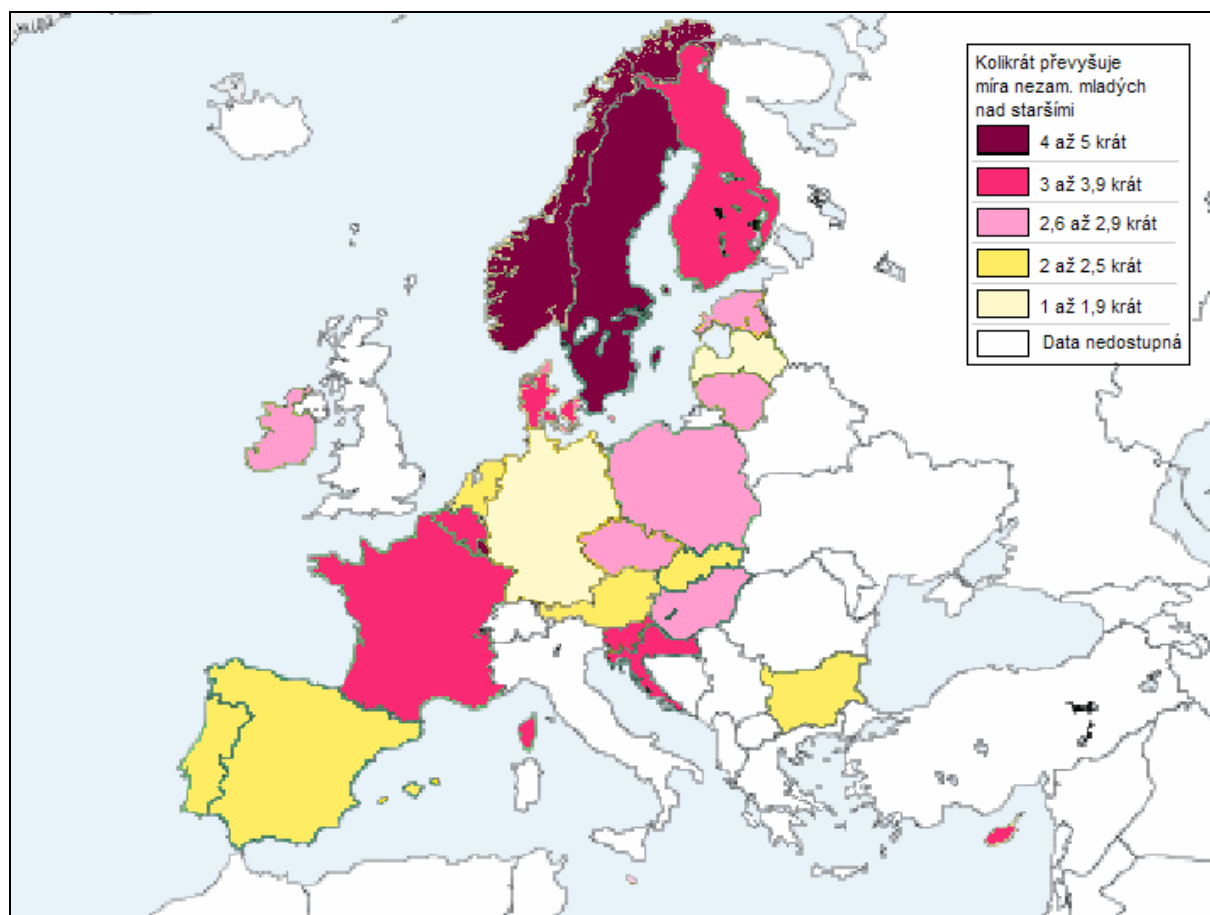
Nejnižší míra nezaměstnanosti mladých byla v Nizozemí (5,4 %), dále mírně přes 7 % v Norsku (není členem EU), Rakousku, Dánsku a na Kypru.

Znevýhodnění mladých oproti zbývajícím většině pracovní síly

Míra nezaměstnanosti mladých (do 25 let) je většinou vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti v ostatních věkových kategoriích (25–74 let). Následující porovnání vychází z hodnot za rok 2008, zveřejněných na Eurostatu. Ve Skandinávii je míra nezaměstnanosti mladých více než třikrát vyšší než míra nezaměstnanosti 25–74letých, jak ukazuje následující obrázek.

I v České republice je postavení mladých na trhu práce v porovnání s ostatními věkovými kategoriemi obtížnější, nicméně s hodnotou 2,6 násobku nevybočuje Česká republika z evropského průměru.

Obr. 23: Kolikrát převýšila míra nezaměstnanosti mladých do 25 let průměrnou míru nezaměstnanosti za ostatní věkové kategorie v evropských zemích v roce 2008



Zdroj dat: Eurostat, 2008.

V Německu, ve Španělsku a na Slovensku sice míra nezaměstnanosti mladých příliš nepřevyšuje průměrnou, ale jde o země, kde je průměrná míra nezaměstnanosti poměrně vysoká v porovnání s ostatními evropskými zeměmi. Na domácích trzích práce je nejpříznivější situace pro mladé Nizozemce, Rakušany a Čechy (jsou-li vzaty v úvahu celostátní průměry, ne stavy v jednotlivých regionech).

Vývoj míry nezaměstnanosti mladých v posledním desetiletí

Míra nezaměstnanosti mladých lidí v průměru členských států EU27 v posledních letech oscilovala okolo hodnoty 17,2 %, s velmi malým rozpětím pouze tří procentních bodů. Lokálního maxima v posledních deseti letech dosáhla v roce 2004, kdy vystoupala až na 18,4 % (průměr za ostatní věkové kategorie 25–74 let tehdy rovněž dosáhl svého vrcholu 7,7 %), nejnižší hodnoty (15,3 %) dosáhla v roce 2007 (průměr za ostatní kategorie byl 6,1 %).

V zemích EU15 v posledních deseti letech dosahovala míra nezaměstnanosti mladých lidí 14,1–16,4 %. Nejvyšší byla v 90. letech, pak klesla na 14,1 v roce 2001 a následně se opět mírně zvyšovala na 16,3 % v roce 2005. V posledních 10 letech osciluje okolo 15,3 %.

V České republice byla v letech 1999–2006 míra nezaměstnanosti mladých lidí dost vysoká (v rozpětí od 17 do 21 %), ale v roce 2007 a 2008 prudce klesla na 10,7 a 10,2 %. Tento prudký pokles ve statistických datech odráží skutečný vývoj na českém pracovním trhu, kdy díky silnému hospodářskému růstu vznikalo mnoho nových pracovních příležitostí a podniky potřebovaly nejen pokrýt úbytek pracovníků způsobený odchody do důchodu, ale i najmout pracovní síly na nově vytvořené pozice. V posledních letech před nástupem ekonomické krize klesala celková míra nezaměstnanosti a zřetelně rok od roku se snižovala i míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol. Vzhledem k poklesu počtu absolventů většiny učebních oborů a nedostatku volných pracovních sil určitých kvalifikací v některých odvětvích dokonce nedostatek pracovních sil znemožňoval firmám využít příležitostí, které tehdejší vývoj na trhu nabízel a realizovat všechny zakázky. Míra nezaměstnanosti ostatních věkových kategorií byla v České republice v jednotlivých letech vždy nižší než průměr EU. Do roku 2006 se pohybovala okolo 7 %, pak klesla na 3,9 % v roce 2008.

Míra nezaměstnanosti mladých je do značné míry ovlivněna i mírou nezaměstnanosti ostatních věkových kategorií. Obecně pro všechny sledované evropské země (s výjimkou Slovinska) platilo, že pokud se (oproti roku 2007 meziročně) změnila míra nezaměstnanosti 25–74letých o více než 10 procent, změnila se ve stejném směru i míra nezaměstnanosti mladých do 25 let. K největšímu meziročnímu zvýšení nezaměstnanosti, a to jak pro mladé, tak v průměru za ostatní kategorie, došlo v roce 2008 v Irsku, ve Španělsku, v Lotyšsku, Litvě a Estonsku. K výraznému snížení míry nezaměstnanosti mladých i v průměru ostatních kategorií došlo v Polsku. Míra nezaměstnanosti mladých byla v Polsku v letech 2000–2006 nejvyšší ze všech sledovaných evropských zemí, situace se změnila až v posledních dvou letech. Obtížné hledání zaměstnání doma bylo možná pro mladé Poláky jednou z motivací pro hojně vycestovávání za prací do zahraničí.

7.2. Vliv ekonomické krize na nezaměstnanost v EU

Finanční krize, která započala ve Spojených státech na podzim 2008, se vlivem provázanosti trhů přenesla i do Evropy a proměnila se v krizi ekonomickou. Nejprve došlo k poklesu tempa růstu HDP většiny zemí EU a následně k hospodářskému poklesu, který měl za následek nárůst nezaměstnanosti.

Dopad ekonomické krize na hospodářskou výkonnost evropských zemí

Průměrný reálný hrubý domácí produkt členských států Evropské unie v posledním desetiletí plynule rostl. Na sklonku 90. let 20. století se každoročně zvyšoval přibližně o 3 %, po roce 2000 byl růst mírnější, ale přesto v průměru EU neklesal pod 1,2 % ročně a v posledních třech letech před celosvětovou hospodářskou krizí se vyšplhal na 2,5 % (meziročně). Ekonomická krize v druhé polovině roku 2008 měla za následek prudké snížení tempa růstu reálného hrubého domácího produktu ekonomik EU27 pouze na 0,9 % oproti roku 2007 (EU15 pouze 0,7 %).

Česká republika patřila v posledních letech mezi země s poměrně vysokým tempem růstu reálného HDP, které v letech 2005–2007 činilo (podle způsobu výpočtu použitého pro mezinárodní statistiky Eurostat) více než 6 %, což je tempo více než dvojnásobné vzhledem k průměrnému tempu růstu HDP EU27 ve stejném období. Rychleji než HDP České

republiky rostly v rámci EU již jen ekonomiky Litvy, Estonska, Slovenska a Lotyšska (sestupně podle tempa růstu HDP), jejichž výše HDP vyjádřená v paritě kupní síly je však nižší než HDP České republiky.

V počátečním období ekonomické krize očekávali statistici mnohem mírnější dopady na velikost HDP a míru nezaměstnanosti. Eurostat zveřejnil na počátku roku 2009 predikci vývoje HDP a míry nezaměstnanosti pro roky 2009 a 2010. Podle této predikce mělo tempo růstu HDP v nových členských zemích pouze poklesnout, největší dopad krize měl proběhnout v roce 2009 a predikce tempa růstu HDP pro rok 2010 naznačovala opětné oživení ekonomik a postupné vzpamatovávání se z krize. Predikce Eurostatu z prosince 2008 se však po několika týdnech ukázala jako příliš optimistická.

Očekává se, že tempo růstu HDP bude i nadále nejvyšší v zemích, jejichž HDP byl nižší než průměrný v EU a jejichž ekonomiky rostly v letech před krizí nejrychleji. Optimistické predikce předpokládaly, že na Slovensku a v Polsku dojde pouze ke zmírnění tempa růstu HDP a ne přímo k poklesu HDP (čili k zápornému tempu růstu) a tyto ekonomiky se budou s krizí vyrovnávat nejlépe z celé EU.

Podle zprávy OECD¹² je v roce 2009 v průměru zemí OECD očekáván pokles HDP o 4,3 %, což má mít za následek zvyšování nezaměstnanosti, které bude pokračovat i v roce 2010. Jde o největší ekonomickou recesi za posledních 50 let, nejhlubší dopad by měla mít v letošním roce (2009). Pokles HDP Eurozóny by měl být v roce 2009 4,1 % a pak ještě 0,3 % v roce 2010.

Následující tabulka vychází z HDP jednotlivých evropských zemí v roce 2008 a průměrného tempa hospodářského růstu v letech 2005–2007. Barevné značky odpovídají škálám hodnot v tabulce a usnadňují přehled o hospodářském rozvoji jednotlivých zemí.

Tab. 13: Reálný HDP evropských zemí a jeho vývoj v období před ekonomickou krizí

	HDP v PPS* 2008	Tempo růstu HDP (2005-2007)		HDP v PPS* 2008	Tempo růstu HDP (2005-2007)
Lucembursko	269,2	5,6 %	Slovinsko	92,1	5,7 %
Irsko	144,4	6,0 %	Kypr	92,0	4,1 %
Nizozemí	129,0	3,0 %	Česká republika	83,1	6,4 %
Rakousko	124,5	3,1 %	Malta	78,8	3,5 %
Švédsko	123,1	3,4 %	Slovensko	70,3	8,5 %
Dánsko	119,9	2,4 %	Estonsko	66,8	8,6 %
Velká Británie	117,8	2,6 %	Maďarsko	61,7	3,1 %
Belgie	117,7	2,5 %	Lotyšsko	60,6	8,2 %
Německo	116,0	2,1 %	Litva	55,3	10,9 %
Finsko	115,0	4,0 %	Polsko	55,2	5,5 %
Francie	108,5	2,1 %	Rumunsko	45,6	6,1 %
Spanělsko	104,3	3,7 %	Bulharsko	39,7	6,2 %
Itálie	99,1	1,4 %	EU27	100,0	2,7 %
Recko	96,6	3,8 %	EU15	110,5	2,5 %
Portugalsko	75,4	1,4 %	EU25	103,7	2,7 %

Tempo růstu HDP

- růst HDP o více než 5 %
- růst o 3 až 5 %
- růst o 2 až 3 %
- růst o 1 až 2 %

*HDP v PPS je hrubý domácí produkt vyjádřený paritou kupní síly (PPS = Purchasing Power Standard). Toto vyjádření umožňuje porovnávání hospodářské úrovně jednotlivých zemí vzhledem k průměru EU27 (jemuž je přiřazena hodnota 100).

Zdroj dat: Eurostat, prosinec 2008.

Nejvyspělejšími zeměmi Evropské unie (měřeno úrovní HDP v paritě kupní síly¹³) byly v roce 2008 Lucembursko, Irsko, Nizozemí, Rakousko a Švédsko. HDP České republiky byl na úrovni 83 % průměru Evropské unie. Z dvanácti nových členských zemí byla Česká republika se svým HDP na třetím místě, předstihlo ji Slovinsko a Kypr.

¹² Článek s názvem GDP to plummet 4.3 percent across OECD countries in 2009 as unemployment climbs sharply, z 31. 3. 2009, <http://www.oecd.org/>.

¹³ HDP v PPS je hrubý domácí produkt vyjádřený paritou kupní síly (PPS = Purchasing Power Standard). Toto vyjádření umožňuje porovnávání hospodářské úrovně jednotlivých zemí vzhledem k průměru EU27 (jemuž je přiřazena hodnota 100).

Ekonomiky Lucemburska a Irska a většiny nových členských zemí v posledních letech rostly nejrychleji. Z těchto zemí budou podle odhadů pro rok 2009 ekonomiku krizí nejvíce postiženy Irsko, Litva, Estonsko a Lotyšsko, zatímco v případě České republiky by hospodářský pokles neměl být tak kritický. Konkrétní hodnoty zveřejněné v predikci z prosince 2008 sice již neplatí, ale trendy zůstávají a i následné odhady vývoje HDP potvrzují teorii o sbližování hospodářské úrovně jednotlivých států EU, čili předpokládají nejhlubší propad v HDP nejbohatších zemí a slabší v zemích, jejichž HDP nedosahuje průměru EU. K evropskému hospodářskému růstu by měly ekonomiky nových členských států přispívat výrazněji než hospodářsky vyspělejší členské státy původní EU15.

Míra nezaměstnanosti po nástupu krize – předpokládaný vývoj

Míra nezaměstnanosti je častým doprovodným jevem hospodářské krize. Míra nezaměstnanosti mladých jde ruku v ruce s mírou nezaměstnanosti ostatních ekonomicky aktivních obyvatel. Vliv hospodářské krize se tedy projeví negativně i ve ztížení hledání prvního zaměstnání pro absolventy škol.

Zvýšení nezaměstnanosti se projevuje surčitým zpožděním po poklesu tempa hospodářského růstu. Důvodem této setrvačnosti je především pracovní právo ochraňující zaměstnance a snaha firem překlenout nejprve období snížené rentability podnikání bez nutnosti propouštět zaměstnance.

Typickým příkladem pozdějšího nástupu nezaměstnanosti po zpomalení ekonomiky je Švédsko, kde při razantním zabrzdění růstu HDP (v roce 2008 byl HDP dokonce nižší než v předchozím roce) zůstala míra nezaměstnanosti v roce 2008 beze změn vůči hodnotě z roku 2007. Důvodem může být i to, že Švédské pracovní právo poskytuje poměrně silnou ochranu zaměstnancům.

Příkladem liberální ekonomiky, kde bude mít krize výrazný vliv na míru nezaměstnanosti, je Irsko, míra nezaměstnanosti meziročně vzrostla již v roce 2008 a v roce 2009 se očekává její další zvýšení.

Při pohledu na odhad vývoje míry nezaměstnanosti pro roky 2009 a 2010¹⁴ a odhad tempa růstu (poklesu) HDP pro tyto roky lze pozorovat, že **nárůst míry nezaměstnanosti v roce 2009 bude ještě výrazněji pokračovat v roce 2010.**

Největší nárůst nezaměstnanosti je pro rok 2009 očekáván v zemích, kde byla v roce 2008 nezaměstnanost dost nízká: v Lucembursku (míra nezaměstnanosti zde pravděpodobně stoupne o více než 45 %, což představuje vzrůst nejméně o dva procentní body), v Dánsku (téměř o 30 %) a v Nizozemí (zhruba o 20 %). Hospodářská krize způsobí prudké zbrzdění růstu HDP nebo dokonce jeho pokles.

Další zemí, v níž dojde k razantnímu zvýšení nezaměstnanosti je Španělsko, kde hospodářský pokles vyvolá 30 % zvýšení míry nezaměstnanosti, podle odhadů až na hodnotu nejvyšší v celé EU. Španělsko patří mezi nejchudší země EU15 a jeho hospodářský růst je relativně pomalý (v roce 2009 je očekáván pokles HDP).

Blízká budoucnost na trhu práce v České republice vyznívala zprvu velmi pozitivně. Prosincová predikce Eurostatu očekávala zpomalení hospodářského růstu, ale přesto mělo být tempo růstu HDP ČR nejvyšším v EU. Zvýšení míry nezaměstnanosti se očekávalo poměrně prudké, o čtrnáct procent, ale díky tomu, že v posledních letech míra nezaměstnanosti v ČR klesala, výsledné hodnoty by neměly být nadprůměrně vysoké. Míra nezaměstnanosti v ČR byla v roce 2008 odhadována na 4,5 % (měřeno dle metodiky používané OECD pro mezinárodní srovnávání), pro rok 2009 se v predikci očekávala hodnota 5,2 (čili prakticky stejný stav jako v roce 2007) a mírné zvýšení na 5,5 % v roce 2010. Nižší hodnoty míry nezaměstnanosti byly očekávány jen v Nizozemí a Dánsku.

¹⁴ Odhad míry nezaměstnanosti provedlo OECD na sklonku roku 2008, údaje jsou zveřejněny na OECD.Stat Extracts: <http://stats.oecd.org/WBOS/>. V současnosti se však tyto odhady ukazují jako značně optimistické.

Následující tabulky ukazují očekávané míry nezaměstnanosti vycházející z predikce OECD. Barevné značky odpovídají škálám hodnot v tabulce a umožňují rychlejší přehled o očekávaném vývoji.

Tab. 14: Očekávané meziroční změny míry nezaměstnanosti v porovnání s vývojem HDP (porovnání predikce pro rok 2009 s odhadem hodnot za rok 2008)

Porovnání roku 2009 s rokem 2008	Meziroční změna HDP	Meziroční změna míry nezaměstnanosti	Míra nezaměstnanosti v r. 2009
Slovensko	4,9 %	-3,2%	9,4%
Polsko	3,8 %	-1,1%	7,1%
Česká republika	3,6 %	14,1%	5,2%
Řecko	2,5 %	4,2%	8,0%
Finsko	1,3 %	5,3%	6,5%
Lucembursko	1,2 %	45,5%	6,5%
Maďarsko	0,7 %	13,8%	8,9%
Rakousko	0,6 %	15,4%	5,7%
Nizozemí	0,4 %	20,4%	3,7%
Belgie	0,1 %	9,6%	7,4%
Dánsko	0,1 %	27,8%	4,0%
Portugalsko	0,1 %	12,4%	8,5%
Francie	0,0 %	12,3%	8,2%
Itálie	0,0 %	13,7%	7,8%
Německo	0,0 %	9,7%	8,1%
Španělsko	-0,2 %	30,0%	14,2%
Švédsko	-0,2 %	14,1%	7,0%
Irsko	-0,9 %	31,1%	7,7%
Velká Británie	-1,0 %	23,7%	6,8%

Zdroj dat: OECD.Stat Extract.

Tab. 15: Skutečná a očekávaná míra nezaměstnanosti v letech 2007–2010

Míra nezaměstnanosti	2007	2008	2009	2010
Slovensko	11,0 %	9,7 %	9,4 %	9,0 %
Polsko	9,6 %	7,2 %	7,1 %	7,6 %
Česká republika	5,3 %	4,5 %	5,2 %	5,5 %
Řecko	8,1 %	7,6 %	8,0 %	8,2 %
Finsko	6,9 %	6,2 %	6,5 %	6,8 %
Lucembursko	4,4 %	4,5 %	6,5 %	7,0 %
Maďarsko	7,4 %	7,9 %	8,9 %	9,2 %
Rakousko	5,1 %	4,9 %	5,7 %	6,0 %
Nizozemí	3,3 %	3,1 %	3,7 %	4,1 %
Belgie	7,4 %	6,8 %	7,4 %	7,8 %
Dánsko	3,7 %	3,1 %	4,0 %	4,5 %
Portugalsko	8,0 %	7,6 %	8,5 %	8,8 %
Francie	8,0 %	7,3 %	8,2 %	8,7 %
Itálie	6,2 %	6,9 %	7,8 %	8,0 %
Německo	8,3 %	7,4 %	8,1 %	8,6 %
Španělsko	8,3 %	10,9 %	14,2 %	14,8 %
Švédsko	6,1 %	6,1 %	7,0 %	7,7 %
Irsko	4,6 %	5,9 %	7,7 %	7,8 %
Velká Británie	5,4 %	5,5 %	6,8 %	8,2 %

Zdroj dat: OECD.Stat Extract.

Míra nezaměstnanosti v EU v únoru 2009 – skutečný stav

V únoru 2009 byla podle Eurostatu míra nezaměstnanosti v průměru členských států Evropské unie (EU27) 7,9 %. V porovnání s únorem loňského roku, kdy byla míra nezaměstnanosti EU27 6,8 % je to meziroční nárůst o více než šestnáct procent.

V EU27 bylo v únoru 2009 podle Eurostatu odhadováno na 13,486 milionu nezaměstnaných, což je o 487 000 více než v lednu a o 3,019 milionu více než v únoru minulého roku, čili meziročně jde o téměř třicetiprocentní nárůst počtu nezaměstnaných.

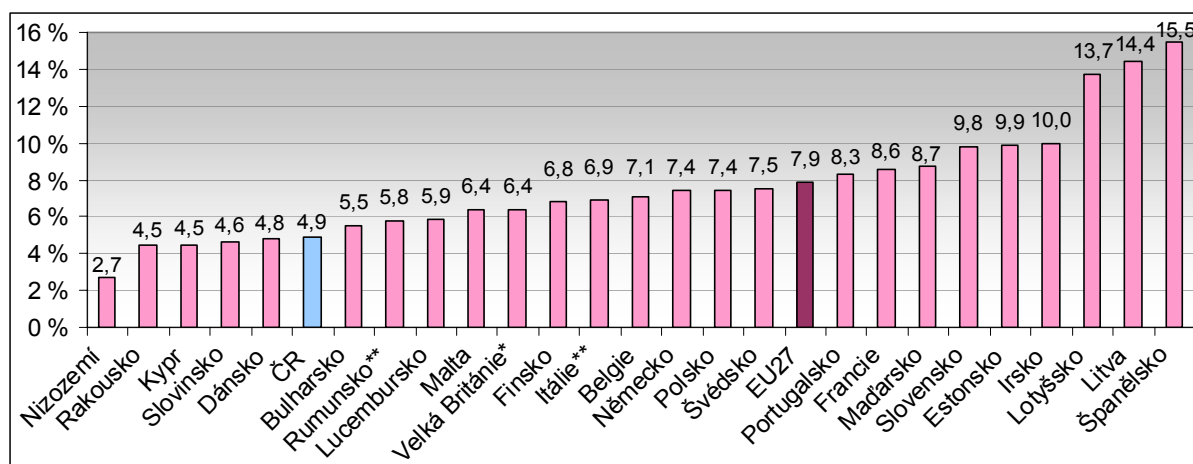
V České republice se míra nezaměstnanosti vyšplhala ze 4,5 % v únoru 2008 na 4,9 % v únoru 2009. V porovnání s ostatními státy EU patří tyto hodnoty prozatím mezi nižší.

Nejnižší míra nezaměstnanosti byla zaznamenána v Nizozemí (2,7 %). K největšímu meziročnímu poklesu nezaměstnanosti došlo v Bulharsku (z 6,2 % na 5,5 %) a na Slovensku (z 10,2 % na 9,8%).

Nejvyšší míra nezaměstnanosti a zároveň největší meziroční nárůst nezaměstnanosti byl pozorován ve Španělsku (míra nezaměstnanosti v únoru 2009 byla 15,5 %, v předchozím roce 9,3 %), Litvě (14,4 %) a Lotyšsku (13,7 %).

Míry nezaměstnanosti okolo 10 % znamenají, že každý desátý člověk se ocitne v roce 2009 bez práce.

Obr. 24: Míra nezaměstnanosti v zemích EU27 v únoru 2009 (sezonně očištěná)



*prosinec 2008

**4. čtvrtletí 2008

Zdroj dat: OECD, 2009.

Míra nezaměstnanosti mladých (do 25 let) byla v únoru 2009 17,5 % (průměrná za EU27). Ve stejném období předchozího roku byla pouze 14,7 %, došlo tedy k poměrně velkému nárůstu téměř o dvacet procent, což představuje skoro tři procentní body.

V České republice vystoupala míra nezaměstnanosti mladých z 9,5 % v únoru 2008 na 12,1 % v únoru 2009. Údaje za únor 2009 nejsou k dispozici za všechny členské státy, ale v rámci dostupných údajů patří míra nezaměstnanosti mladých v České republice mezi nižší.

Nejnižší míra nezaměstnanosti mladých byla v Nizozemí (5,5 %) a Dánsku (9,4 %), nejvyšší ve Španělsku (31,8 %) a ve Švédsku (24,1 %). Oproti stavu v roce 2008, kdy bylo postavení mladých lidí na španělském trhu práce už tak dost obtížné, se situace ještě výrazně zhoršila a nezaměstnaný byl téměř každý třetí mladý Španěl ochotný pracovat.

8. Migrace pracovních sil

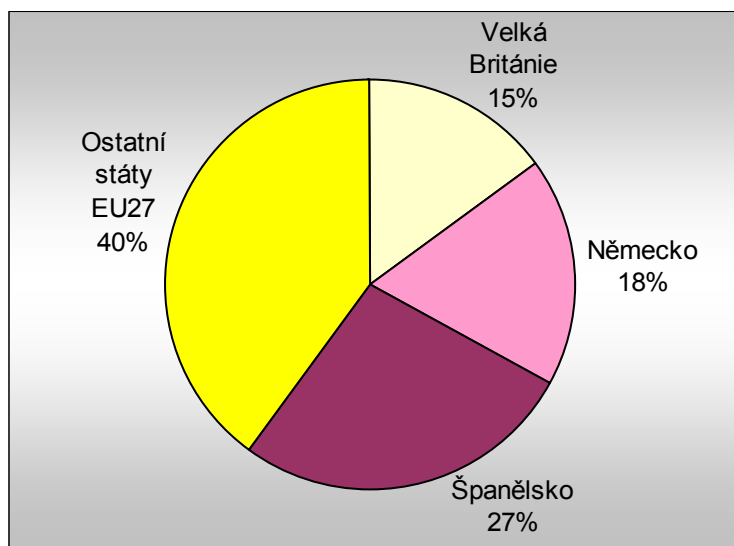
V roce 2006 byla část této publikace věnována tématu migrace za prací do jiných členských států EU, a to v souvislosti s restriktivními opatřeními proti přílišnému přílivu pracovních sil z nových členských států na pracovní trhy původní patnáctky. Nyní, pět let po vstupu České republiky do Evropské unie jsou k dispozici statistické údaje o skutečném přílivu pracovních sil a o dopadech na ekonomiky původních i nových členských zemí.

Původní obavy z ohrožení šancí rezidentů EU15 na získání zaměstnání vlivem konkurence levnějších pracovních sil z východu se ukázaly jako neopodstatněné. Skutečný zájem občanů nových členských států o získání zaměstnání v EU15 a ochota stěhovat se za prací byly nižší, než se očekávalo. Navíc bylo zjištěno, že příliv pracovních sil podpořil ekonomický růst cílové země, neboť migranti vyplnili mezeru mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce, kdy obsadili pracovní místa, o která rezidenti neměli zájem. Vysoké tempo růstu HDP Irska před nástupem ekonomické krize je vysvětlováno mimo jiné právě pozitivním efektem migrace, kdy irské firmy měly možnost doplnit chybějící domácí pracovní síly kvalifikovanými pracovníky ze zahraničí (Irsko bylo jednou ze tří zemí – spolu se Švédskem a Velkou Británií –, které otevřely své pracovní trhy občanům nových členských států již v době rozšíření Unie, v roce 2004).

Podíl pracovníků z nových členských států v zemích původní patnáctky (EU15) vzrostl z 0,2 % populace v roce 2003 na 0,5 % v roce 2008. Doplnění chybějící pracovní síly podpořilo ekonomický růst a nezpůsobilo snížení mezd. V EU pochází větší část migrantů z nečlenských zemí (v roce 2006 1,8 milionu), z ostatních členských států EU jich bylo v roce 2006 1,2 milionu.

Cílovými zeměmi většiny migrantů byly v roce 2006 v rámci EU (dle údajů Eurostatu) Španělsko (803 000 migrantů), Německo (558 500) a Velká Británie (451 700). Tyto tři země byly cílem 60 % zahraničních imigrantů z členských i nečlenských států EU. Nejvíce migrantů (v roce 2006) pocházelo z Polska (přibližně 290 tisíc), Rumunska (230 tisíc) a Maroka (140 tisíc).

Obr. 25: Státy EU s největším přílivem imigrantů (údaje za rok 2006)



Zdroj dat: BBC, Eurostat 2008.

V roce 2007, po rozšíření Unie o Bulharsko a Rumunsko, si 15 z 25 členských zemí Unie ponechalo možnost omezit vstup Bulharů a Rumunů na své trhy práce (většinou prostřednictvím vydávání pracovních povolení). Pro Rumuny byly hlavní cílovou destinací Španělsko a Itálie.

V průměru členských států EU připadá na 1000 obyvatel členské země 6,2 imigrantů. Zeměmi, kde je v přepočtu na 1000 obyvatel nejvíce imigrantů, jsou Lucembursko (28,8 imigrantů na 1000 obyvatel), Irsko (19,6), Kypr (18,7), Španělsko (18,1) a Rakousko (10,3).

8.1 Česká republika a migrace

Čeští migranti směřují za prací především do Německa, Rakouska, Velké Británie a Itálie. Míra migrace Čechů je však poměrně nízká (ve srovnání s občany jiných členských států Unie), obyvatelé příhraničních oblastí preferují dojíždění za prací do Německa a Rakouska, nebo vyhledávají sezonní a krátkodobá zaměstnání.

Přesné počty osob, které z České republiky vycestovávají za prací do zahraničí, nejsou statisticky sledovány. Velikost migrace lze pouze odhadovat z platební bilance ČR, podle položky **Náhrady zaměstnancům** v části výnosů **Běžného účtu platební bilance** lze sledovat celkové příjmy občanů ČR z práce v zahraničí a jako výdaj náklady na práci zahraničních pracovníků u nás.

Objemy náhrad zaměstnanců (vyplacené mzdy a náklady na sociální příspěvky odváděné jejich zaměstnavateli) však nejsou zcela přesným ukazatelem pro sledování vývoje migrace, protože jejich výše je ovlivněna i vývojem směnného kurzu koruny vůči ostatním měnám. Náhrady zahraničním zaměstnancům jsou v platební bilanci přibližně dvakrát vyšší než příjmy Čechů z práce v zahraničí. V roce 2008 byly příjmy 20 937,0 mld Kč a výdaje 55 679,0 mld. Kč, celkové saldo bylo záporné -34 742,0 miliard Kč.

Saldo náhrad zaměstnancům je vůči státům **EU15** kladné, což znamená, že Češi vydělali v ostatních členských státech více než občané EU15 (nerezidenti ČR) u nás. Vůči **EU27** je saldo již záporné, což nasvědčuje tomu, že Česká republika je jednou z cílových zemí pro pracovníky z nových členských zemí Unie.

Následující tabulka vychází z údajů platební bilance České republiky a shrnuje náhrady zaměstnancům vůči EU a jednotlivým světadílům. Podrobnější přehled náhrad vůči jednotlivým členským zemím Unie je uveden v příloze.

Tab. 16: Platební bilance ČR za rok 2008, položka Náhrady zaměstnancům v mil. Kč

	<i>Příjmy občanů ČR z práce v zahraničí</i>	<i>Náklady na práci cizinců v ČR</i>	<i>Saldo</i>
EU27	18 168,0	20 559,0	-2 391,0
EU15	1 938 757,3	1 917 991,0	20 766,3
Evropa	18 882,0	44 723,0	-25 841,0
Amerika	1 028,0	982,0	46,0
Oceánie a polární oblasti	273,0	88,0	185,0
Asie	0,0	4 981,0	-4 981,0
Afrika	0,0	0,0	0,0
Svět celkem	20 937,0	55 679,0	-34 742,0

Zdroj dat: ČNB 2009.

Největší příjmy z práce občanů ČR v Evropské unii plynuly z Německa, Rakouska, Velké Británie a Polska. Další významné příjmy jim plynuly z Nizozemí, Itálie, Slovenska, Polska, Belgie, Francie a Lucemburska.

V České republice si z občanů ostatních členských států v roce 2008 nejvíce vydělali Slováci, Poláci, Němci, Bulhaři, Britové, Rumuni a Rakušané.

Náklady na práci Ukrajinců byly v souhrnu zhruba stejně vysoké jako za práci Slováků (více než 18 miliard Kč), nemalou položku tvořily také náklady na práci občanů Ruské federace a samozřejmě Asiatů.

Počty migrantů za prací na základě tohoto ukazatele (Náhrad zaměstnancům) nelze odhadovat, ty se odhadují na základě Výběrového šetření pracovních sil. V České republice

bylo k 31. 12. 2007 394 345 cizinců s povolením k pobytu nebo vízem. Z toho více než polovinu (53,3 %) tvořili **mladší lidé** ve věku 20–39 let a desetina jsou děti a mladí do 19 let (11,7 %).

Třetina cizinců žijících a pobývajících v ČR pocházela z EU27, především ze Slovenska (přibližně polovina), dále z Polska, Německa a Velké Británie, Rakouska, Nizozemí, Itálie a Francie. Třetina cizinců pochází z Ukrajiny, 13 % z Vietnamu a 6 % z Ruské federace.

Počet cizinců pobývajících v České republice se rok od roku zvyšoval. Jejich celkový počet byl na sklonku roku 2007 téměř dvojnásobný oproti počtu v roce 2001. Počet Slováků se zvyšoval, ale jejich podíl klesal, protože daleko rychleji rostly počty Ukrajinců, Vietnamců a Rusů. Velmi výrazně se zvýšil počet Němců (v roce 2007 jich bylo v České republice 6,5krát více než v roce 2001) a Poláků (4,2 krát více než v roce 2001), a také Britů. Počet cizinců z nečlenských zemí EU se zvyšoval rychlejším tempem, takže podíl občanů ostatních členských států Unie klesal.

8. 2 Vliv krize na migraci pracovních sil

Pokles výkonnosti ekonomik EU vlivem krize vedl ke snížení imigrace do některých zemí a migranti se vracejí zpět domů. Rozdíly v možnosti výdělku se zmírňují a šance na získání zaměstnání v cizině se zhoršují vlivem hospodářského útlumu. Tento jev jen potvrzuje názory liberálních ekonomů o přirozené samoregulační schopnosti trhu práce, kdy uvolnění restriktivních omezení zvyšuje flexibilitu trhu práce.

Přílohy

Míra nezaměstnanosti mladých lidí do 25 let v Evropských zemích v letech 1997-2008 v %

		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
GR	Řecko	-	29,9	31,5	29,1	28,0	26,8	26,8	26,9	26,0	25,2	22,9	-
IT	Itálie	30,2	29,9	28,7	27,0	24,1	23,1	23,7	23,5	24,0	21,6	20,3	-
RO	Rumunsko	-	-	20,4	20,0	18,6	23,2	19,6	21,9	20,2	21,4	20,1	-
TR	Turecko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16,0	16,8	-
UK	Velká Británie	13,7	13,1	12,7	12,2	11,7	12,0	12,2	12,1	12,8	14,0	14,3	-
ES	Španělsko	36,4	33,1	27,3	24,3	23,2	24,2	24,6	23,9	19,7	17,9	18,2	24,6
HR	Chorvatsko	-	-	-	-	-	35,4	35,8	33,2	32,3	28,9	24,0	22,3
HU	Maďarsko	17,0	15,0	12,6	12,4	11,3	12,7	13,4	15,5	19,4	19,1	18,0	20,3
SE	Švédsko	20,6	16,1	12,3	10,5	10,9	11,9	13,4	16,3	21,7	21,5	19,1	20,0
SK	Slovensko	-	25,1	33,8	36,9	39,2	37,7	33,4	33,1	30,1	26,6	20,3	19,8
FR	Francie	27,8	25,1	22,9	19,6	18,9	19,3	19,2	20,4	21,0	22,1	19,4	19,1
BE	Belgie	22,0	22,1	21,0	16,7	16,8	17,7	21,8	21,2	21,5	20,5	18,8	18,2
PL	Polsko	23,2	22,5	30,1	35,1	39,5	42,5	41,9	39,6	36,9	29,8	21,7	17,3
FI	Finsko	25,2	23,5	21,4	21,4	19,8	21,0	21,8	20,7	20,1	18,7	16,5	16,5
PT	Portugalsko	14,8	10,4	8,8	8,6	9,4	11,6	14,5	15,3	16,1	16,3	16,6	16,4
LU	Lucembursko	7,9	6,9	6,9	6,6	6,2	7,0	11,2	16,4	14,3	15,8	15,5	16,3
LT	Lotyšsko	-	25,5	26,4	30,6	30,9	22,4	25,1	22,7	15,7	9,8	8,2	13,7
IE	Irsko	15,4	11,3	8,6	6,9	7,3	8,5	9,1	8,9	8,6	8,6	9,1	13,6
LV	Litva	-	26,8	23,6	21,4	22,9	22,0	18,0	18,1	13,6	12,2	10,7	12,6
BG	Bulharsko	-	-	-	33,7	38,8	37,0	28,2	25,8	22,3	19,5	15,1	12,3
EE	Estonsko	17,0	15,2	22,0	23,9	23,1	17,6	20,6	21,7	15,9	12,0	10,0	12,0
MT	Malta	-	-	-	13,7	18,8	17,1	17,2	16,8	16,2	16,5	13,8	11,8
SI	Slovinsko	17,2	17,8	17,6	16,3	17,8	16,5	17,3	16,1	15,9	13,9	10,1	11,7
CZ	Česká republika	-	12,8	17,7	17,8	17,3	16,9	18,6	21,0	19,2	17,5	10,7	10,2
DE	Německo	10,0	9,1	8,1	7,5	7,7	9,1	9,8	11,9	14,2	12,8	11,1	10,0
CY	Kypr	-	-	-	10,1	8,1	8,1	8,9	10,5	13,0	10,5	10,1	9,7
DK	Dánsko	7,7	7,3	9,1	6,2	8,3	7,4	9,2	8,2	8,6	7,7	7,9	7,6
AT	Rakousko	6,7	6,4	5,4	5,3	5,8	6,7	8,1	9,7	10,3	9,1	8,7	7,5
NO	Norsko	10,5	9,1	9,4	9,9	10,3	11,1	11,6	11,4	11,6	8,8	7,3	7,2
NL	Nizozemí	9,1	7,6	6,8	5,7	4,5	5,0	6,3	8,0	8,2	6,6	5,9	5,4
EU15	EU15	19,6	18,1	16,4	14,8	14,1	14,6	15,3	15,9	16,3	15,7	14,7	15,3
EU25	EU25	-	18,4	17,8	17,0	16,9	17,4	17,8	18,2	18,2	16,9	15,1	15,4
EU27	EU27	-	-	-	17,4	17,3	17,9	18,0	18,4	18,3	17,1	15,3	15,5

Pramen: Eurostat, 2009.

Míra nezaměstnanosti ostatních (25-74 let) v Evropských zemích v letech 1997-2008 v %

		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
GR	Řecko	-	8,0	9,1	8,7	8,5	8,4	7,9	8,7	8,4	7,5	7,1	-
IT	Itálie	8,5	8,7	8,6	8,0	7,4	7,0	6,8	6,5	6,3	5,5	4,9	-
RO	Rumunsko	-	-	5,0	5,4	5,0	6,5	5,4	6,2	5,6	5,7	4,9	-
UK	Velká Británie	5,5	4,9	4,7	4,2	3,8	3,9	3,6	3,3	3,3	3,8	3,6	-
TR	Turecko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,7	6,7	-
ES	Španělsko	13,1	11,8	10,0	8,9	8,3	9,1	9,1	8,7	7,7	7,3	7,0	9,8
SK	Slovensko	-	10,1	12,9	15,3	15,7	15,3	14,9	16,0	14,4	11,7	10,0	8,5
DE	Německo	9,3	9,1	8,3	7,5	7,6	8,3	9,2	9,5	10,2	9,4	8,0	7,0
HU	Maďarsko	7,7	7,2	5,9	5,4	5,0	5,0	5,0	5,2	6,1	6,5	6,5	6,9
PT	Portugalsko	5,4	4,1	3,8	3,3	3,3	4,1	5,3	5,7	6,8	6,8	7,2	6,8
HR	Chorvatsko	-	-	-	-	-	11,8	11,2	11,2	10,1	9,1	8,0	6,8
LV	Litva	-	12,5	12,7	12,7	11,6	10,8	9,5	9,4	8,3	6,0	5,3	6,5
FR	Francie	9,7	9,4	9,0	7,8	7,1	7,4	7,8	7,9	7,9	7,7	7,0	6,4
BE	Belgie	7,8	8,0	7,1	5,8	5,4	6,4	6,7	7,0	7,1	7,0	6,3	6,0
PL	Polsko	9,3	8,6	11,1	13,3	14,9	16,5	16,3	16,1	15,1	11,8	8,1	5,9
BG	Bulharsko	-	-	-	14,5	17,2	16,0	12,2	10,7	8,9	7,9	6,1	5,0
IE	Irsko	8,6	6,6	5,0	3,6	3,2	3,6	3,8	3,6	3,5	3,7	3,8	5,0
FI	Finsko	11,0	9,7	8,6	8,1	7,6	7,4	7,2	7,2	6,8	6,2	5,4	4,9
LT	Lotyšsko	-	11,4	12,0	14,6	14,9	12,5	11,1	10,4	7,6	5,2	3,9	4,7
EE	Estonsko	8,7	8,4	10,0	11,4	11,1	9,4	8,7	8,2	7,0	5,2	4,0	4,6
MT	Malta	-	-	-	4,7	4,0	4,6	4,9	4,8	4,9	4,9	4,7	4,5
SE	Švédsko	8,6	7,2	6,0	5,0	4,0	4,0	4,5	5,0	5,5	5,1	4,3	4,1
CZ	Česká republika	-	5,2	7,1	7,3	6,8	6,2	6,6	7,0	6,8	6,2	4,8	3,9
SI	Slovinsko	5,2	5,8	5,8	5,4	4,8	5,1	5,5	5,1	5,4	5,1	4,2	3,7
LU	Lucembursko	2,1	2,2	1,9	1,8	1,5	2,1	3,2	4,1	3,8	3,8	3,3	3,5
CY	Kypr	-	-	-	4,2	3,3	3,0	3,6	4,0	4,3	3,9	3,3	3,2
AT	Rakousko	4,0	4,2	3,7	3,4	3,3	3,8	3,7	4,1	4,3	4,0	3,7	3,2
DK	Dánsko	4,7	4,4	4,4	4,0	3,9	4,1	4,8	5,1	4,2	3,2	3,1	2,5
NL	Nizozemí	4,1	3,1	2,5	2,3	1,8	2,3	3,2	3,9	4,1	3,4	2,6	2,3
NO	Norsko	2,9	2,2	2,2	2,3	2,5	2,7	3,3	3,3	3,5	2,7	1,8	1,8
EU15	EU15	8,4	8,0	7,4	6,6	6,2	6,6	6,9	7,0	7,0	6,6	6,0	6,0
EU25	EU25	-	8,0	7,8	7,4	7,1	7,5	7,7	7,8	7,7	7,0	6,1	6,0
EU27	EU27	-	-	-	7,4	7,2	7,6	7,7	7,7	7,6	7,0	6,1	5,9

Pramen: Eurostat, 2009.

Míra nezaměstnanosti v EU - podíl míry nezaměstnanosti mladých do 25 let a míry nezaměstnanosti zbytku populace (25-75 let)

		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
GR	Řecko	-	3,7	3,5	3,3	3,3	3,2	3,4	3,1	3,1	3,4	3,2	-
IT	Itálie	3,6	3,4	3,3	3,4	3,3	3,3	3,5	3,6	3,8	3,9	4,1	-
RO	Rumunsko	-	-	4,1	3,7	3,7	3,6	3,6	3,5	3,6	3,8	4,1	-
UK	Velká Británie	2,5	2,7	2,7	2,9	3,1	3,1	3,4	3,7	3,9	3,7	4,0	-
TR	Turecko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,4	2,5	-
SE	Švédsko	2,4	2,2	2,1	2,1	2,7	3,0	3,0	3,3	-	4,2	4,4	4,9
LU	Lucembursko	3,8	3,1	3,6	3,7	4,1	3,3	3,5	4,0	3,8	4,2	4,7	4,7
NO	Norsko	3,6	4,1	4,3	4,3	4,1	4,1	3,5	3,5	3,3	3,3	4,1	4,0
FI	Finsko	2,3	2,4	2,5	2,6	2,6	2,8	3,0	2,9	3,0	3,0	3,1	3,4
HR	Chorvatsko	-	-	-	-	-	3,0	3,2	3,0	3,2	3,2	3,0	3,3
SI	Slovinsko	3,3	3,1	3,0	3,0	3,7	3,2	3,1	3,2	2,9	2,7	2,4	3,2
DK	Dánsko	1,6	1,7	2,1	1,6	2,1	1,8	1,9	1,6	2,0	2,4	2,5	3,0
BE	Belgie	2,8	2,8	3,0	2,9	3,1	2,8	3,3	3,0	3,0	2,9	3,0	3,0
CY	Kypr	-	-	-	2,4	2,5	2,7	2,5	2,6	3,0	2,7	3,1	3,0
FR	Francie	2,9	2,7	2,5	2,5	2,7	2,6	2,5	2,6	2,7	2,9	2,8	3,0
HU	Maďarsko	2,2	2,1	2,1	2,3	2,3	2,5	2,7	3,0	3,2	2,9	2,8	2,9
PL	Polsko	2,5	2,6	2,7	2,6	2,7	2,6	2,6	2,5	2,4	2,5	2,7	2,9
LT	Lotyšsko	-	2,2	2,2	2,1	2,1	1,8	2,3	2,2	2,1	1,9	2,1	2,9
IE	Irsko	1,8	1,7	1,7	1,9	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5	2,3	2,4	2,7
MT	Malta	-	-	-	2,9	4,7	3,7	3,5	3,5	3,3	3,4	2,9	2,6
CZ	Česká republika	-	2,5	2,5	2,4	2,5	2,7	2,8	3,0	2,8	2,8	2,2	2,6
EE	Estonsko	2,0	1,8	2,2	2,1	2,1	1,9	2,4	2,6	2,3	2,3	2,5	2,6
ES	Španělsko	2,8	2,8	2,7	2,7	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6	2,5	2,6	2,5
BG	Bulharsko	-	-	-	2,3	2,3	2,3	2,3	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5
PT	Portugalsko	2,7	2,5	2,3	2,6	2,8	2,8	2,7	2,7	2,4	2,4	2,3	2,4
NL	Nizozemí	2,2	2,5	2,7	2,5	2,5	2,2	2,0	2,1	2,0	1,9	2,3	2,3
AT	Rakousko	1,7	1,5	1,5	1,6	1,8	1,8	2,2	2,4	2,4	2,3	2,4	2,3
SK	Slovensko	-	2,5	2,6	2,4	2,5	2,5	2,2	2,1	2,1	2,3	2,0	2,3
LV	Litva	-	2,1	1,9	1,7	2,0	2,0	1,9	1,9	1,6	2,0	2,0	1,9
DE	Německo	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
EU15	EU15	2,3	2,3	2,2	2,2	2,3	2,2	2,2	2,3	2,3	2,4	2,5	2,6
EU25	EU25	-	2,3	2,3	2,3	2,4	2,3	2,3	2,3	2,4	2,4	2,5	2,6
EU27	EU27	-	-	-	2,4	2,4	2,4	2,3	2,4	2,4	2,4	2,5	2,6

Pramen: Eurostat, 2009.

Platební bilance ČR, rok 2008, položka Náhrady zaměstnancům v mil. Kč

2008	Příjmy občanů ČR z práce v zahraničí	Náklady na práci cizinců v ČR	Saldo
EU27	18 168,0	20 559,0	-2 391,0
EU15	1 938 757,3	1 917 991,0	20 766,3
Belgie	319,0	4,0	315,0
Dánsko	74,0	0,0	74,0
Finsko	8,0	4,0	4,0
Francie	246,0	97,0	149,0
Irsko	1 178,0	14,0	1 164,0
Itálie	455,0	31,0	424,0
Lucembursko	177,0	0,0	177,0
Německo	6 530,0	307,0	6 223,0
Nizozemí	839,0	26,0	813,0
Portugalsko	4,0	10,0	-6,0
Rakousko	4 292,0	112,0	4 180,0
Recko	93,0	4,0	89,0
Velká Británie	2 651,0	243,0	2 408,0
Malta	0,0	0,0	0,0
Kypr	0,0	0,0	0,0
Slovensko	384,0	18 542,0	-18 158,0
Maďarsko	64,0	40,0	24,0
Polsko	335,0	594,0	-259,0
Slovinsko	4,0	4,0	-0,0
Litva	0,0	14,0	-14,0
Lotyšsko	0,0	0,0	0,0
Estonsko	0,0	0,0	0,0
Bulharsko	61,0	284,0	-223,0
Rumunsko	0,0	193,0	-193,0
Norsko	0,0	0,0	0,0
Švýcarsko	530,0	19,0	511,0
Chorvatsko	0,0	62,0	-62,0
Turecko	0,0	66,0	-66,0
Ukrajina	0,0	18 420,0	-18 420,0
Ruská federace	184,0	1 887,0	-1 703,0
Evropa	18 882,0	44 723,0	-25 841,0
Afrika	0,0	0,0	0,0
Asie	0,0	4 981,0	-4 981,0
Amerika	1 028,0	982,0	46,0
Oceánie a polární oblasti	273,0	88,0	185,0
Svět celkem	20 937,0	55 679,0	-34 742,0

Pramen: ČNB 2009.

